



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1911.

1911.



Udgiver og Ansvarhavende: M. Andresen

Danskerne Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sprogforeningens
M a r a k

for

* * 1911. * *

18de A r g a n g.

Udgivere:

M. Andresen og J. N. S. Struvsager
Nabensaa. København.

Nabensaa.
Trykt i „Hejmbalds“ Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1911.

Siden Reformationen	394
" Indførelsen af den Julianste Kalender	1956
" " " " Gregorianste "	329
" " " " forbedrede "	211
" Bogtrykkertkunstens Opfindelse	471

Formørkelser.

I Aaret 1911 finder der 2 Solførørkelser Sted, der imidlertid begge vil være uhyrlige i vore Egne. Maaneformørkelser forekommer ikke i Aar.

1. Den første Solførørkelse er fuldstændig og finder Sted Natten fra 28. til 29. April. Den begynder Ost for Australien, drager derpaa over den østlige Halvdel af det australske Fastland og Ny-Seeland, Midten af det stille Ocean og Mellem-Amerika samt den sydlige Halvdel af Nord-Amerika og ender i Nærheden af den mexicanske Kyst.

2. Den anden Solførørkelse finder Sted den 22. Oktober om Formiddagen. Den er ringformig og vil være synlig i den største Del af det asiatiske Fastland med Undtagelse af Lille-Asien, Palæstina, det vestlige Arabien og den østlige Del af Siberien; endvidere i den største Del af Australien og den vestlige Halvdel af Asien.

Imellem Jul og Fastelavn er der 9 Uger,
og imellem Pinse og Advent er der 26 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1911.

Fornaaret begynder d. 21. Mars.
Sommeren " d. 22. Junl.
Efteraaret " d. 24. September.
Vinteren " d. 22. December.
Del gylbne Tal er 12. Epafien XXX
Sønabagsbogsflavel er A. Solcirkelen 16.

Fastelavn Sondag d. 26. Februar.
Paasfedag d. 16. April.
Pinse d. 4. Junl.
Første Advent d. 3. December.
Dansk Bededag d. 12. Maj.
Preussisk Bededag d. 22. November.



Højvandet ved Nordflesvigs Bestkøst.

Højvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtallerne i den af det tyske Indenrigsministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Etermiddag anførte Klokketallet angiver Højvandet ved Romø Havn og Vallum „Korssted“. For at finde Flodtiden ved Stærkæt Brohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Odden paa Nordland Romø omtrent 10 Minutter og ved Højer Sluse 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet jaalede, at den kan bestemmes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Etermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afslaaene Vuer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

F e s t t a b e l.

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Vaasse.

Åar	Vaasse	Vinse	1. Advent	Antal af Ephraimslæz, Trinitatis- Søndage.	
1911	18. April	4. Juni	3. Decbr.	5	24
1912	7. April	28. Maj	1. Decbr.	4	25
1913	23. Marts	11. Maj	30. Novbr.	1	27
1914	12. April	31. Maj	29. Novbr.	4	24
1915	4. April	23. Maj	28. Novbr.	3	25

Januar 1911.

D. C. N.

Ulugmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Søjvæbte

		Form.	Eftm.			Form.	Eftm.
1. Uge. Kristi Omfarelse. Luf. 2, 21.							
2. Række: Matth. 6, 5 -13.							
G.	1 Mikael	10.09	4.11			2½	3½
M.	2 Abel	10.43	5.26			3½	3½
Ti.	3 Enoch	11.06	6.46	Solen Jorden nærmest		4	4½
D.	4 Methusalem	11.22	8.09	Sol op 8.50, ned 4.06		4½	5
F.	5 Simeon	11.35	9.33	Tusmørket varer 52'		5½	5½
F.	6 S. 3 Konger	11.45	10.55			6	6½
L.	7 Knud Hertug	11.54	Morg.			6½	7½

2. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luf. 2, 42 til Enden.

2. Række: Mark. 10, 13 16.

G.	8 S. e. h. 3 Kong.	12.03	12.19	Erhard		7½	8
M.	9 Julianus	12.14	1.46	D i. Kv. 7 Form.		8½	8½
Ti.	10 Paul Eremit	12.28	3.17	Sol op 8.46, ned 4.16		9½	10
D.	11 Hyginus	12.48	4.51	Tusmørket varer 50'		10½	11
F.	12 Reinhold	1.19	6.26			11½	—
F.	13 Hilarius	2.07	7.52	Maanen Jorden nærm.		12½	12½
L.	14 Felix	3.17	8.58	☉ f. M. 11 Uften		1½	1½

3. Uge. **Brylluppet i Kana.** Joh. 2, 1 til 11.

2. Række: Luf. 19, 1-10.

G.	15 S. e. h. 3 Kong.	4.44	9.41	Maurus		2½	2½
M.	16 Marcellus	6.17	10.10			3½	3½
Ti.	17 Antonius	7.46	10.27	Sol op 8.39, ned 4.28		4	4½
D.	18 Briaca	9.11	10.40	Tusmørket varer 49'		4½	5½
F.	19 Pontianus	10.31	10.50			5½	6
F.	20 Fab. og Sebast.	11.48	10.58			6½	6½
L.	21 Agnes	Morg.	11.06			6½	7½

4. Uge. **Da Jesus gik ned af Bjergiet.** Matth. 8, 1-13.

2. Række: Luf. 17, 5-10.

G.	22 S. e. h. 3 Kong.	1.04	11.15	Vincentius		7½	8
M.	23 Emerentius	2.20	11.25	C i. Kv. 7 Form.		8½	8½
Ti.	24 Timotheus	3.36	11.38	Maanen Jorden fjærn.		9	9½
D.	25 Pauli Umbvend.	4.52	11.56	Sol op 8.29, ned 4.42		10	10½
F.	26 Polycarpus	6.06	12.23	Tusmørket varer 48'		11½	11½
F.	27 Chrystomus	7.13	1.02	Kejs. Vilhelm II.s Fjbd.		—	12½
L.	28 Carol. Magu.	8.06	1.58			12½	14

5. Uge. **Jesus gik ud i Skibet.** Matth. 8, 23-27.

2. Række: Matth. 14, 22-33.

G.	29 S. e. h. 3 Kong.	8.45	3.10	Valerius		1½	2½
M.	30 Lovise	9.11	4.30	☉ n. M. 11 Form.		2½	3
Ti.	31 Vigilius	9.29	5.55			3½	3½

Februar 1911.

D. C. N.

Blidemaaned.

28 Dage.

Se Anm. 32.
Søjvande

		Form. Efterm.			Frn.	Em.
D.	1 Brigida	9.43	7.20	Sol op 8.18, ned 4.57 Tusmørket varer 46'	3½	4½
F.	2 Kyndemisse	9.52	8.44		4½	5
F.	3 Blasius	10.02	10.08		5	5½
L.	4 Veronica	10.11	11.33		5½	6½

6. Uge. **Ukrudtet iblandt Sveden.** Matth. 13, 24—30.

2. Række: Matth. 13, 44—52.

G.	5 S. e. h. Skoug	10.21	Morg.	Agathe	6½	6½
M.	6 Dorothea	10.34	1.02	☉ i. Kv. 4 Efterm.	7	7½
Ti.	7 Richard	10.51	2.33	Sol op 8.04, ned 5.11 Tusmørket varer 45'	7½	8½
D.	8 Corinthia	11.15	4.06		8½	9½
F.	9 Apollonia	11.55	5.34	Maanen Jorden nærm.	9½	10½
F.	10 Scholastika	12.54	6.46		11½	11½
L.	11 Euphrosyne	2.13	7.36		—	12½

7. Uge. **Arbejderne i Vinngaarden.** Matth. 20, 1—16.

2. Række: Matth. 25, 14—30.

G.	12 Septuagesima	3.42	8.10	Eufalia	1	1½
M.	13 Benignus	5.15	8.31	☉ i. M. 12 Middag	2	2½
Ti.	14 Valentinus	6.42	8.45	Sol op 7.50, ned 5.26 Tusmørket varer 44'	3	3½
D.	15 Faustinus	8.05	8.56		3½	4½
F.	16 Juliane	9.26	9.05		4½	5
F.	17 Judanus	10.44	9.13		5	5½
L.	18 Concordia	Morg.	9.21		5½	6

8. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luk. 8, 4—15.

2. Række: Mark. 4, 26—32.

G.	19 Sægejima	12.01	9.30	Ammon	6½	6½
M.	20 Eucharis	1.18	9.41	☉ i. Kv. 5 Morg. Maanen Jorden fjern.	6½	7
Ti.	21 Samuel	2.36	9.58		7½	7½
D.	22 Peders Stol	3.51	10.21	Sol op 7.34, ned 5.41 Tusmørket varer 43'	8	8½
F.	23 Papias	5.01	10.54		9	9½
F.	24 Matthias	6.01	11.43		10½	11
L.	25 Victorinus	6.44	12.50		11½	—

9. Uge. **Kristi Daab.** Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luk. 18, 31 til Enden.

G.	26 Fastelavn	7.14	2.07	Jnger. Dvintuagesima Eftomihj	12½	12½
M.	27 Leander	7.35	3.31		1½	1½
Ti.	28 Hvite Tirsdag	7.49	4.58	Allegaard	2	2½

Marts 1911.

D. C. N.

Tordmaaned. 31 Dage.

Se Anm. 3. S. Døjrunde

		Form.	Efterm.		Form.	Em.	
D.	1	Nste-Dnsdag	8.01	6.25	{ Albinus. ☉ n. M. 2 M. Sol op 7.17, ned 5.55 Tusmørket varer 42'	2 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
L.	2	Simplicius	8.10	7.51		3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{4}$
F.	3	Kunigunde	8.19	9.19		4	4 $\frac{1}{2}$
L.	4	Adrianus	8.29	10.48		4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$

10. Uge. Jesus fristes af Djævelen. Matth. 4, 1—11.

2. Række: Luf. 22, 24—32.

E.	5	1. S. i Fasten	8.11	Morg.	{ Theophilus Quadragesima Invocavit	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{4}$
M.	6	Gotfred	8.56	12.20		Maanen Jorden nærm.	6
Ti.	7	Perpetua	9.18	1.53	{ ☉ f. Kv. 12 Midnat Beata	6 $\frac{1}{2}$	7
D.	8	Tamperdag	9.50	3.22		Sol op 7.00, ned 6.10	7 $\frac{1}{2}$
L.	9	40 Nidbere	10.42	4.39	{ Tusmørket varer 42'	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{3}{4}$
F.	10	Edel	11.53	5.35		9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$
L.	11	Thala	1.19	6.12		11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{3}{4}$

11. Uge. Den kanaanæiske Kvinde. Matth. 15, 21—28.

2. Række: Mart. 9, 17—29.

E.	12	2. S. i Fasten	2.49	6.37	{ Gregorius. Reminiscere	—	12 $\frac{1}{2}$
M.	13	Macedonius	4.17	6.52		1	1 $\frac{1}{2}$
Ti.	14	Euthymius	5.42	7.03	{ ☉ f. M. 1 Morgen Sol op 6.42, ned 6.43	2	2 $\frac{1}{2}$
D.	15	Zacharias	7.03	7.12		2 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
L.	16	Gudmund	8.22	7.20	{ Tusmørket varer 42'	3 $\frac{1}{2}$	4
F.	17	Gertrud	9.40	7.28		4	4 $\frac{1}{2}$
L.	18	Alexander	10.59	7.37		4 $\frac{1}{2}$	5

12. Uge. Jesus drev en Djævel ud. Luf. 11, 14—28.

2. Række: Johs. 8, 42—51.

E.	19	3. S. i Fasten	Morg.	7.47	{ Joleph. Oculi	5	5 $\frac{1}{2}$
M.	20	Gordius	12.17	8.00		5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{4}$
Ti.	21	Benedictus	1.34	8.20	{ Maanen Jorden fjævn. Forarets Beg. Jævnd.	6	6 $\frac{1}{2}$
D.	22	Paulus	2.48	8.48		Sol op 6.24, ned 6.37	6 $\frac{1}{2}$
L.	23	Fidelis	3.52	9.30	{ Tusmørket varer 42'	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{3}{4}$
F.	24	Ulrica	4.42	10.29		☉ i. Kv. 1 Morg.	8 $\frac{1}{2}$
L.	25	Marie Bebud.	5.16	11.42		9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$

13. Uge. Jesus bespiser 5000 Mand. Joh. 6, 1—15.

2. Række: Joh. 6, 35—51.

E.	26	Midnaste	5.40	1.03	{ Gabriel. Lactare	11	11 $\frac{1}{2}$
M.	27	Castor	5.56	2.29		—	12 $\frac{1}{2}$
Ti.	28	Eustachius	6.08	3.56	{ Sol op 6.06, ned 6.51 Tusmørket varer 42'	12 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
D.	29	Jonas	6.18	5.24		1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
L.	30	Quirinus	6.27	6.52	{ ☉ n. M. 2 Efterm.	2 $\frac{1}{2}$	3
F.	31	Balbina	6.36	8.23		3	3 $\frac{1}{2}$

April 1911.

D. C. N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 3. S. Høiande

		Form. Efterm.		Fm. Em.	
Q.	1 Hugo	6.47	9.57	3 $\frac{1}{2}$	4

14. Uge. **Engelen Gabriel udsendes.** Luk. 1, 26—38.

2. Række: Luk. 1, 46—56.

E.	2 5. S. i Fasten	7.00	11.35	Theodosius. Judica Maanen Jordan nærm.	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{3}{4}$
M.	3 Nicetas	7.20	Morg.		5	5 $\frac{1}{4}$
Ti.	4 Ambrosius	7.49	1.09	Sol op 5.49, ned 7.04 Tusmørket varer 43'	5 $\frac{1}{2}$	6
D.	5 Irene	8.35	2.32		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{4}$
F.	6 Sixtus	9.41	3.35	O f. Kv. 7 Form.	7	7 $\frac{1}{2}$
F.	7 Egesippus	11.04	4.18		8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{3}{4}$
L.	8 Janus	12.31	4.44		9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$

15. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række: Mark. 14, 3—9.

E.	9 Palmesøndag	1.59	5.01	Procopius	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{3}{4}$
M.	10 Ezechiel	3.24	5.12		—	12 $\frac{1}{2}$
Ti.	11 Leo	4.45	5.22	Sol op 5.31, ned 7.18 Tusmørket varer 44'	12 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$
D.	12 Julius	6.04	5.30		1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
F.	13 Startorsdag	7.22	5.37	Justinus. (f. M. 4) Eftm.	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{3}{4}$
F.	14 Langfredag	8.39	5.45	Tiburtius	3	3 $\frac{1}{2}$
L.	15 Olympia	9.58	5.56		3 $\frac{1}{2}$	4

16. Uge. **Kristi Opstandelse.** Mark. 16, 1—7.

2. Række: Matth. 28, 1—8.

E.	16 Paaske	11.18	6.06	Mariane	4	4 $\frac{1}{2}$
M.	17 2. Paaske	Morg.	6.22	Anicetus	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{3}{4}$
Ti.	18 Eleutherius	12.34	6.47	Maanen Jordan fjærnest	5	5 $\frac{1}{4}$
D.	19 Daniel	1.42	7.22	Sol op 5.14, ned 7.31 Tusmørket varer 46'	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{4}$
F.	20 Faust Flytted.	2.38	8.14		Enlpicius	6 $\frac{1}{2}$
F.	21 Florentius	3.17	9.22	C f. Kv. 8 Aften	7	7 $\frac{1}{4}$
L.	22 Cajus	3.44	10.39		7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{4}$

17. Uge. **Jesús kom ind ad lukte Døre.** Joh. 20, 19 til Enden.

2. Række: Joh. 21, 15—19.

E.	23 1. S. c. Paaske	4.03	12.02	Georgius. Quajimodo	9	9 $\frac{1}{2}$
M.	24 Albertus	4.16	1.26		10 $\frac{1}{2}$	11
Ti.	25 Markus	4.26	2.52	Sol op 4.58, ned 7.45 Tusmørket varer 48'	11 $\frac{1}{2}$	—
D.	26 Cletus	4.35	4.19		12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{3}{4}$
F.	27 Ananias	4.44	5.49	O u. M. 11 Aften	1	1 $\frac{1}{2}$
F.	28 Vitalis	4.54	7.24		1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$
L.	29 Peter Martyr	5.06	9.02		Ujnselig Solformørkelse	2 $\frac{1}{2}$

18. Uge. **Jesús er den gode Hyrde.** Joh. 10, 11—16.

2. Række: Joh. 10, 22—30.

E.	30 2. S. c. Paaske	5.22	10.41	Severus. Misericordia Domini. Maan. 3. u.	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$
----	--------------------	------	-------	--	-----------------	-----------------

Maj 1911.

D. C. N.

Majmaaned.

31 Dage.

Se Anm. 3. S.
Højvande

		Form.	Form.		Form.	Ent.
M.	1	Phil. og Jacob	5.48	Morg.		3½ 4½
Ti.	2	Athanasius	6.27	12.14	} Sol op 4.42, ned 7.58 Tusmørket varer 51'	4½ 5
D.	3	Rorsniise	7.27	1.29		5½ 5½
T.	4	Florian	8.47	2.19		6 6½
F.	5	Gothard	10.16	2.50	☉ i. Kv. 2 Eterm.	7 7½
L.	6	Joh. a. Port.	11.46	3.09	De hje Natter begynder	8 8½

19. Uge. **Kristi Vortgang til Faderen.** Joh. 16, 16—22.

2. Række: Joh. 14, 1—11.

G.	7	S. e. Vaaste	1.11	3.22	Flavia. Jubilate	9½ 10
M.	8	Stanislaus	2.32	3.32		11 11½
Ti.	9	Caspar	3.51	3.40		— 12½
D.	10	Gordianus	5.08	3.47	} Sol op 4.28, ned 8.11 Tusmørket varer 53'	12½ 1
T.	11	Mamertus	6.25	3.55		1½ 1½
F.	12	Dansf Bedeb.	7.43	4.03	Baucratiuz	2 2½
L.	13	Jugennus	9.01	4.14	☉ i. M. 7 Form.	2½ 3

20. Uge. **Den Helligaands Sendelse.** Joh. 16, 5—15.

2. Række: Joh. 8, 28—36.

G.	14	A. S. e. Vaaste	10.19	4.28	Kristian. Cantate	3½ 3½
M.	15	Sophie	11.31	4.50	Maanen Jorden fjærnest	3½ 4
Ti.	16	Sara	Morg.	5.20		4½ 4½
D.	17	Bruno	12.31	6.05	} Sol op 4.16, ned 8.24 Tusmørket varer 55'	4½ 5
T.	18	Erit	1.16	7.07		5½ 5½
F.	19	Potentiana	1.47	8.22		5½ 6
L.	20	Angelica	2.08	9.42		6½ 6½

21. Uge. **Bedet i Jesu Navn!** Joh. 16, 23—28.

2. Række: Joh. 17, 1—11.

G.	21	S. S. e. Vaaste	2.23	11.04	} Helene. Rogate ☉ i. Kv. 10 Form.	7½ 7½
M.	22	Casius	2.34	12.26		8½ 8½
Ti.	23	Desiderius	2.43	1.50		9½ 10½
D.	24	Ester	2.52	3.16	} Sol op 4.05, ned 8.35 Tusmørket varer 59'	11 11½
T.	25	Himmelfarteb.	3.00	4.46		Urbanus
F.	26	Veda	3.11	6.21		12½ 1
L.	27	Encian	3.24	8.02		14 14

22. Uge. **Naar Trosteren kommer.** Joh. 15, 26—16, 4.

2. Række: Joh. 15, 20 til Enden.

G.	28	G. S. e. Vaaste	3.45	9.41	} Vilhelm. Graudi ☉ u. M. 7 Form.	2 2½
M.	29	Magiminius	4.18	11.08		Maanen Jorden nærm.
Ti.	30	Vigand	5.09	Morg.	} Sol op 3.56, ned 8.46 Tusmørket varer 62'	3½ 4
D.	31	Petronella	6.25	12.11		4½ 4½

Juni 1911.

D. C. N.

Skarftommer.

30 Dage.

Se Anm. S. E.
Søjranbe

		Form.	Form.		Sm.	Em.
I.	1 Mikomedes	7.54	12.50		5½	5½
F.	2 Marcellinus	9.27	1.14	} Frederik VIII.s Fdg. D i. Kv. 11 Aften	6	6½
L.	3 Erasmus	10.56	1.31		7	7½

23. Uge. **Hvo mig efter.** Joh. 14, 23 til Enden.
2. Række: Joh. 14, 15—21.

G.	4 Pinsedag	12.20	1.41	Optatus	7½	8½
M.	5 2. Pinsedag	1.39	1.50	Bonifacius. Grundlovsb.	9	9½
Ti.	6 Norbertus	2.56	1.57	} Jeremias Sol op 3.49, ned 8.54	10½	10½
D.	7 Tamperdag	4.13	2.05		11½	11½
I.	8 Medardus	5.31	2.13	} Tusmørket varer 65'	—	12½
F.	9 Primus	6.48	2.23		12½	1
L.	10 Amphrins	8.06	2.36		1½	1½

24. Uge. **Kristus og Nifodemus.** Joh. 3, 1—15.
2. Række: Matth. 28, 18 til Enden.

G.	11 Trinitatiø.	9.21	2.54	} Barnabas Apost. D i. M. 11 Aften	2	2½
M.	12 Basilus	10.25	3.22		} Maanen Jorden stærkest Sol op 3.46, ned 9.00	2½
Ti.	13 Cyrillus	11.15	4.03	} Tusmørket varer 67'		3½
D.	14 Rufinus	11.50	5.00		4	4
I.	15 Vitus	Morg.	6.10		4½	4½
F.	16 Tycho	12.13	7.28		5	5½
L.	17 Botolphus	12.29	8.49		5½	5½

25. Uge. **Den rige Mand.** Luf. 16, 19 til Enden.
2. Række: Luf. 12, 13—21.

G.	18 1. S. c. Trinitat.	12.41	10.09	Leontius	6½	6½
M.	19 Gervasius	12.51	11.31	} C i. Kv. 10 Aften Sol op 3.46, ned 9.03	7	7½
Ti.	20 Sylvester	12.59	12.53		8	8½
D.	21 Albanns	1.07	2.18	} Tusmørket varer 68' Solhverv	8½	9½
I.	22 10,000 Mart.	1.17	3.48		} Mårets længste Dag Sommerens Begyndelse	10
F.	23 Paulinus	1.28	5.24	11½		11½
L.	24 St. Hansedag	1.45	7.07		—	12½

26. Uge. **Den store Nadvere.** Luf. 14, 16—24.
2. Række: Luf. 14, 25 til Enden.

G.	25 2. S. c. Trinitat.	2.10	8.36	Prosper	12½	1½
M.	26 Pelagius	2.51	9.53	} U n. M. 2 Efterm. Maanen Jorden nærm.	1½	2
Ti.	27 Syvsjoverdag	3.56	10.44		} Sol op 3.48, ned 9.03 Tusmørket varer 67'	2½
D.	28 Eleonora	5.22	11.16	3½		3½
I.	29 Petr. og Paul	6.58	11.35		4½	4½
F.	30 Lucina	8.32	11.48		5½	5½

Juli 1911.

D. C. N.

Ordmønaed. 31 Dage

Se Num. 3. S. Søndag

		Form.	Ejtn.			Form.	Em.
L.	1 Theobaldus	10.01	11.58			6	6½
27. Uge. Det fortabte Faar. Luf. 15, 1—10.							
2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.							
S.	2 S. S. c. Trinitat.	11.24	Morg	Maria Besøgsse		6½	7
M.	3 Cornelius	12.43	12.06	} D f. Sv. 10 Form. Solen Jorden fjærn.		7½	7¾
Ti.	4 Uricus	2.01	12.13			8½	8½
D.	5 Anshelmus	3.19	12.21	} Sol op 3.53, ned 9.00 Tusmørket varer 66'		9½	9½
T.	6 Dion	4.37	12.31			10½	10½
F.	7 Villebalbus	5.55	12.43			11½	11¾
L.	8 Rjefb	7.10	12.59			—	12½

28. Uge. **Været barmhjærtige!** Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

S.	9 S. S. c. Trinitat.	8.18	1.24	Sofrata. Maan. Jord. fj.		12½	14
M.	10 Knud Klouge	9.13	2.00			1½	2
Ti.	11 Josva	9.52	2.52	} f. Maane 2 Ejterm.		2½	2½
D.	12 Henrik	10.19	4.00	} Sol op 4.01, ned 8.55 Tusmørket varer 63'		3	3½
T.	13 Margarethe	10.36	5.17			3½	3½
F.	14 Bonaventura	10.49	6.37			4½	4½
L.	15 Apostl. Delsing	10.59	7.58			4½	5

29. Uge. **Jesús lærer af Skibet.** Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

S.	16 S. S. c. Trinitat.	11.08	9.19	Susanne		5½	5½
M.	17 Ategius	11.15	10.39			6	6½
Ti.	18 Arnolphus	11.24	12.01	} C j. Sv. 7 Form. - Sol op 4.11, ned 8.46 Tusmørket varer 59'		6½	7
D.	19 Justa	11.34	1.26			7½	7¾
T.	20 Elias	11.48	2.57			8½	8½
F.	21 Euenus	Morg.	4.31			9½	9½
L.	22 Maria Magd.	12.07	6.07			10½	11

30. Uge. **Farisæernes Netfærdighed.** Matth. 5, 20—26.

2. Række: Matth. 19, 16—26.

S.	23 S. S. c. Trinitat.	12.39	7.31	Apollinaris. Hundeb. beg.		11½	—
M.	24 Christina	1.31	8.33	Maanen Jorden nærm.		12½	12¾
Ti.	25 Jacobus	2.48	9.12	} u. M. 9 Uften.		1½	1½
D.	26 Anna	4.21	9.37	} Sol op 4.22, ned 8.35 Tusmørket varer 56'		2½	2¾
T.	27 Martha	5.58	9.53			3½	3½
F.	28 Aurelius	7.31	10.05			4½	4½
L.	29 Oluf	9.00	10.13			5	5½

31. Uge. **Jesús bispiser 4000 Mand.** Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	30 S. S. c. Trinit.	10.23	10.21	Abdon		5½	6
M.	31 Germannus	11.44	10.29			6½	6½

August 1911.

D. C. N.

Høstmaaned.

31 Dage

Se Anm. S. S.
Højbanke

		Efterm.	Efterm.		Jm.	Em.
Ti.	1 Peder's Fængi.	1.04	10.38) f. Kv. 12 Midnat	7	7½
D.	2 Hannibal	2.22	10.49		{ Sol op 4.34, ned 8.23	7½
T.	3 Mikodemus	3.41	11.03	{ Tusmørket varer 54'	8½	8½
F.	4 Dominicus	4.58	11.24		9½	9½
L.	5 Sebalbus	6.10	11.56	Maanen Zorden fjærn.	10½	10¾

32. Uge. De falske Profeter. Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

E.	6 S. c. Trinit.	7.09	Morg.	Kristi Forklarelse	11½	—
M.	7 Donatus	7.53	12.43		12½	12½
Ti.	8 Ruth	8.23	1.47	De lyje Rætter ophører	1½	1½
D.	9 Romanus	8.43	3.02	{ Sol op 4.46, ned 8.09 Tusmørket varer 51'	2	2½
T.	10 Laurentius	8.57	4.23) i. M. 4 Morg.	2½
F.	11 Herman	9.08	5.46	3½		3½
L.	12 Clara	9.17	7.07	4		4

33. Uge. Den utro Husfoged. Luf. 16, 1—9.

2. Række: Luf. 12, 32—48.

E.	13 S. c. Trinit.	9.21	8.28	Hippolytus	4½	4½
M.	14 Eusebius	9.32	9.51		5½	5½
Ti.	15 Maria Himsf.	9.41	11.15	{ Sol op 5.00, ned 7.54 Tusmørket varer 48'	5½	6
D.	16 Rochus	9.53	12.42		6½	6½
T.	17 Anastatius	10.10	1.13	C i. Kv. 1 Efterm.	7	7½
F.	18 Agapetus	10.36	3.46		7½	8
L.	19 Sebalbus	11.18	5.13		8½	9½

34. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luf. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth. 11, 16—24.

E.	20 S. c. Trinit.	Morg.	6.23	Bernhard	9½	10½
M.	21 Salomon	12.23	7.09	Maanen Zorden nærmest	11½	—
Ti.	22 Symphorian	1.48	7.39		12½	12½
D.	23 Zachæus	3.23	7.58	{ Hundedagene ender Sol op 5.13, ned 7.37 Tusmørket varer 46'	1½	1¾
T.	24 Bartolomæus	4.58	8.10) n. M. 5 Morg.	2½
F.	25 Ludvig	6.30	8.20	3½		3½
L.	26 Trencus	7.58	8.29	4		4½

35. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luf. 18, 9—14.

2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

E.	27 S. c. Trinit.	9.21	8.37	Gebhardus	4½	4½
M.	28 Augustinus	10.42	8.44		5½	5½
Ti.	29 Joh. Hølsk.	12.03	8.54	{ Sol op 5.26, ned 7.21 Tusmørket varer 45'	5½	6
D.	30 Benjamin	1.23	9.07		6½	6½
T.	31 Bertha	2.42	9.25) f. Kv. 5 Efterm.	6½	7

Septbr. 1911.

D. C. N.

Distriktaaned.

30 Dage

2e Ann. 3. S.
Søjvande

		Efterm.	Efterm.		Fr.	Em.
F.	1) Egidius	3.57	9.52		7½	7½
L.	2) Elifa	5.03	10.33	Maanen Jorden fjærnest	8½	8½

36. Uge. **Den Døve og Stumme.** Mark. 7, 31 til Enden.
2. Række: Matth. 12, 31—42.

G.	3) 12. S. c. Trinit.	5.52	11.31	Seraphia	9½	10½
M.	4) Theodosia	6.26	Morg.		10½	11½
Ti.	5) Regina	6.49	12.43	} Sol op 5.39, ned 7.03 } Tusmørket varer 44'	12	—
D.	6) Magnus	7.06	2.03			12½
F.	7) Robert	7.17	3.26		1½	1½
F.	8) Mariae Fødsel	7.25	4.48	☉ i. M. 5 Efterm.	2½	2½
L.	9) Gorgonius	7.34	6.12		3	3½

37. Uge. **Samaritaneren og Leviten.** Luk. 10, 23—37.
2. Række: Matth. 20, 20—28.

G.	10) 13. S. c. Trinit.	7.41	7.35	Burchhardt	3½	3½
M.	11) Hillebert	7.50	8.59		4½	4½
Ti.	12) Guido	8.01	10.28	} Sol op 5.52, ned 6.45 } Tusmørket varer 43'	4½	5
D.	13) Cyprianus	8.15	11.59			5½
F.	14) Dphøjelse	8.37	1.32		6	6½
F.	15) Eftid	9.12	3.01	☉ i. Kv. 7 Aften	6½	6½
L.	16) Euphemia	10.08	4.16		7½	7½

38. Uge. **De 10 Syedalske.** Luk. 17, 11—19.
2. Række: Joh. 5, 1—15.

G.	17) 14. S. c. Trinit.	11.25	5.10	} Lambertus } Maanen Jord. nærmest	8½	9
M.	18) Titus	Morg.	5.43			9½
Ti.	19) Constantia	12.58	6.04	} Tobias } Sol op 6.05, ned 6.27 } Tusmørket varer 42'	11½	12
D.	20) Tamperdag	2.31	6.18			—
F.	21) Matthæus	4.02	6.28		1½	1½
F.	22) Mauritius	5.29	6.36	☉ u. M. 4 Efterm.	2½	2½
L.	23) Vinus	6.51	6.44		3	3

39. Uge. **Jungen kan tjene to Herrer.** Matth. 6, 24 til Enden.
2. Række: Luk. 10, 38 til Enden.

G.	24) 15. S. c. Trinit.	8.18	6.52	} Tecla } Efteraarets Begyndelse	3½	3½
M.	25) Cleophas	9.39	7.00		Jævndogn	4½
Ti.	26) Adolph	11.01	7.12	Krpr. Kristians Fødsel.	4½	4½
D.	27) Cosmus	12.23	7.27	} Sol op 6.18, ned 6.09 } Tusmørket varer 42'	5	5½
F.	28) Bence'slaus	1.41	7.50			5½
F.	29) Miffelsdag	2.52	8.25	} ☉ i. Kv. 12 Midnat } Maanen Jorden fjærn.	6	6½
L.	30) Hieronymus	3.48	9.16			6½

		Efterm.	Efterm.			7m.	8m.
40. Uge.		Etens Søn af Rain. Luk. 7, 11—17.					
		2. Række: Joh. 11, 19—45.					
G.	1	10. S. c. Trinit.	4.28	10.23	Remigius	7½	8½
M.	2	Ditlev	4.54	11.39		8½	9½
Ti.	3	Mette	5.12	Morg.		10	11
D.	4	Franciscus	5.25	1.01	} Sol op 6.31, ned 5.51 Tusmørket varer 42'	11½	—
T.	5	Placidus	5.34	2.25		12½	12½
F.	6	Broderus	5.42	3.48		1	1½
L.	7	Amalie	5.50	5.12		2	2

		Efterm.	Efterm.			7m.	8m.
41. Uge.		Den Vatersøttige. Luk. 14, 1—11.					
		2. Række: Mark. 2, 14—22.					
G.	8	17. S. c. Trinit.	5.58	6.37	Ungeborg. Sj. M. 5 Morg.	2½	2½
M.	9	Dionysius	6.08	8.07		3½	3½
Ti.	10	Mercon	6.21	9.40	} Sol op 6.45, ned 5.34 Tusmørket varer 42'	3½	3½
D.	11	Genejus	6.40	11.15		4½	4½
T.	12	Maximilian	7.11	12.48	Maanen Jorden nærmest:	4½	5½
F.	13	Angelus	8.00	2.10		5½	5½
L.	14	Calixtus	9.12	3.10		6½	6½

		Efterm.	Efterm.			7m.	8m.
42. Uge.		Hvis Søn er Kristus? Matth. 22, 34 til Enden.					
		2. Række: Joh. 15, 1—11.					
G.	15	18. S. c. Trinit.	10.39	3.47	Hedvig. Cj. Kv. 1 Morg.	7	7½
M.	16	Gallus	Morg.	4.11		8½	9
Ti.	17	Danf. Flytted.	12.11	4.26	Florentinus	9½	10½
D.	18	Lukas	1.42	4.37	} Sol op 6.59, ned 5.17 Tusmørket varer 42'	11½	12
T.	19	Balthazar	3.10	4.45		—	12½
F.	20	Felicianus	4.33	4.53		1	1½
L.	21	Ursula	5.55	5.00		1½	2

		Efterm.	Efterm.			7m.	8m.
43. Uge.		Den Værkbrudne. Matth. 9, 1—8.					
		2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.					
G.	22	19. S. c. Trinit.	6.18	5.08	} Cordula. On. M. 5 Morg Uhyrlig Solformørkelse	2½	2½
M.	23	Soren	8.39	5.18		3	3½
Ti.	24	Proclus	10.01	5.32	} Sol op 7.13, ned 5.01 Tusmørket varer 43'	3½	3½
D.	25	Crispinus	11.21	5.52		4	4½
T.	26	Amandus	12.37	6.21	} Pr. Valdemars Fødsd. Maanen Jorden fjærn.	4½	4½
F.	27	Sam	1.40	7.05		5	5½
L.	28	Sim. og Juda	2.26	8.05		5½	6

		Efterm.	Efterm.			7m.	8m.
44. Uge.		Brudbørnene. Matth. 22, 1—14.					
		2. Række: Matth. 21, 28—44.					
G.	29	20. S. c. Trinit.	2.57	9.18	Narcisjus	6½	6½
M.	30	Abalon	3.18	10.37) f. Kv. 8 Form.	7	7½
Ti.	31	Reform. Beg.	3.32	11.58	Drong. Louises Fødsdg.	8	9

Novbr. 1911.

D. C. N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. S. 6.
Sejlsande

		Efterm. Form.		Fm. Em.		
D.	1	Alle Helgensd.	3.43	Morg.	{ Sol op 7.27, ned 4.45 Tusmørket varer 44'	
F.	2	Alle Sjælesd.	3.50	1.21		9½ 10½
F.	3	Hubertus	3.58	2.43		10½ 11½
L.	4	Otto	4.06	4.07		11½ —
					12½ 12½	

45. Uge. **Den kongelige Mand.** Joh. 4, 46—53.

2. Række: Joh. 4, 34—42.

G.	5	21. S. c. Trinit.	4.15	5.35	Malachias	1½ 1½
M.	6	Leonhardus	4.26	7.06	☉ i. M. 5 Efterm.	2 2
Ti.	7	Engelbrecht	4.43	8.44	{ Sol op 7.42, ned 4.31 Tusmørket varer 45' Maanen Jorden nærm.	2½ 2½
D.	8	Claudius	5.09	10.22		3½ 3½
F.	9	Theodor	5.52	11.53		3½ 4
F.	10	Luther	6.58	1.04		4½ 5
L.	11	Morten Bisp	8.24	1.50		5½ 5½

46. Uge. **Den gældbundne Tjener.** Matth. 18, 23 til Enden.

2. Række: Matth. 18, 1—14.

G.	12	22. S. c. Trinit.	9.56	2.17	Torkild	6 6½
M.	13	Arcadius	11.28	2.35	☉ i. Kv. 8 Form	7 7½
Ti.	14	Frederik	Morg.	2.47	{ Sol op 7.56, ned 4.19 Tusmørket varer 47'	8 9
D.	15	Leopold	12.56	2.55		9½ 10½
L.	16	Ethenius	2.19	3.03		10½ 11½
F.	17	Anianus	3.40	3.10		12 —
L.	18	Sejndius	5.00	3.18		12½ 12½

47. Uge. **Skattens Mont.** Matth. 22, 15—22.

2. Række: Mart. 12, 41 til Enden.

G.	19	23. S. c. Trinit.	6.22	3.27	Elisabeth	½ 1½
M.	20	Bolfmarus	7.43	3.39	☉ n. M. 10 Aften	2 2½
Ti.	21	Marie Dfr.	9.04	3.56	{ Cecilia Sol op 8.10, ned 4.08 Tusmørket varer 48'	2½ 3
D.	22	Vr. Bededag	10.22	4.21		3 3½
L.	23	Clemens	11.30	4.59		3½ 4
F.	24	Chryzogonus	12.22	5.54		Maanen Jorden fjærnest
L.	25	Catharina	12.59	7.02		4½ 5

48. Uge. **Jairi Datter.** Matth. 9, 18—26.

2. Række: Joh. 5, 17—29.

G.	26	24. S. c. Trinit.	1.23	8.19	Conradus	5½ 5½
M.	27	Facubus	1.39	9.38		6 6½
Ti.	28	Sophie Magb.	1.50	10.57	{ ☉ i. Kv. 3 Morg. Sol op 8.22, ned 4.00 Tusmørket varer 50'	6½ 7½
D.	29	Saturninus	1.59	Morg.		7½ 8½
F.	30	Andreas	2.07	12.18		8½ 9½

Decbr. 1911.		D. C. N.		Kristmaaned.	31 Dage	Et Aar. 3. S. Højbanke
		Efterm. Form.				Fr. Em.
F.	1 Arnold	2.14	1.39			9 $\frac{1}{2}$ 10 $\frac{1}{2}$
L.	2 Bibiana	2.21	3.02			10 $\frac{1}{2}$ 11 $\frac{1}{2}$
49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1—9.						
2. Række: Luf. 4, 16—30.						
G.	3 1. S. i Adbent	2.31	4.30	Evend		12 —
M.	4 Barbara	2.45	6.04			12 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$
Ti.	5 Sabina	3.06	7.43	☉ f. M. 4 Morgen Sol op 8.33, ned 3.54 Tusmørket varer 51'		1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$
D.	6 Mikolans	3.40	9.21			2 2 $\frac{1}{2}$
F.	7 Agathon	4.37	10.45	Maanen Jorden nærm.		2 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$
F.	8 Maria Uddf.	5.58	11.43			3 $\frac{1}{2}$ 4
L.	9 Rudolph	7.32	12.19			4 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$
50. Uge. Tequ i Sol og Maane. Luf. 21, 25—36.						
2. Række: Matth 25, 1—13.						
G.	10 2. S. i Adbent	9.10	12.41	Judith		5 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{1}{2}$
M.	11 Damasus	10.41	12.55			6 6 $\frac{1}{2}$
Ti.	12 Epimachus	Morg.	1.04	☾ i Sv. 7 Aften		6 $\frac{1}{2}$ 7 $\frac{1}{2}$
D.	13 Lucia	12.07	1.12	Sol op 8.42, ned 3.52 Tusmørket varer 52'		7 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$
F.	14 Crispus	1.29	1.20			8 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$
F.	15 Vitalius	2.50	1.27			10 10 $\frac{1}{2}$
L.	16 Lazarus	4.09	1.36			11 11 $\frac{1}{2}$
51. Uge. Johannes i Fængsel. Matth. 11, 2—10.						
2. Række: Luf. 1, 67 til Enden.						
G.	17 3. S. i Adbent	5.29	1.46	Albine		— 12 $\frac{1}{2}$
M.	18 Christophorus	6.49	2.00	Abraham Sol op 8.48, ned 3.53 Tusmørket varer 52'		12 $\frac{1}{2}$ 1
Ti.	19 Nemejus	8.08	2.23			1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$
D.	20 Tamperdag	9.20	2.57	☉ u. M. 5 Efterm.		2 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$
F.	21 Thomas	10.18	3.46	Maanen Jorden fjærm.		2 $\frac{1}{2}$ 3
F.	22 Japetus	10.59	4.50	Solhverv. Aarets korteste		3 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$
L.	23 Torfadus	11.26	6.05	Dag. Vinterens Beg.		4 4 $\frac{1}{2}$
52. Uge. Johannes' Vidnesbyrd. Joh. 1, 19—28.						
2. Række: Joh. 3, 25 til Enden.						
G.	24 4. S. i Adbent	11.44	7.24	Adam Arpr. Alexandrines Fsb.		4 $\frac{1}{2}$ 5
M.	25 Juledag	11.57	8.43			5 5 $\frac{1}{2}$
Ti.	26 2. Juledag	12.06	10.01	St. Stephan		5 $\frac{1}{2}$ 6
D.	27 Johs. Evangel.	12.14	11.20	Sol op 8.51, ned 3.57 Tusmørket varer 52'		6 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$
F.	28 Bornebag	12.21	Morg.			
F.	29 Noah	12.29	12.39	☉ f. Sv. 8 Aften.		7 7 $\frac{1}{2}$
L.	30 David	12.37	2.01			7 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$
53. Uge. Simeon og Anna. Luf. 2, 33—40. 2. Række: Luf. 2, 25—32.						
G.	31 Søndag e. Jul	12.48	3.29	Sylvester		9 $\frac{1}{2}$ 10 $\frac{1}{2}$

Tabel
for Kubikberegning af rundt Træ.
(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	73.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	394
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	205.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
50	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	245.2	279.2	316.2	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 $17\frac{1}{2}$ Kubikfod, 58.3 = $58\frac{3}{4}$ Kubikfod, 64.1 = $64\frac{1}{4}$ Kubikfod osv.

Landejendommens Nettoudbytte („Reinertrag“).

Efterstaaende Tabel angiver Nettoudbyttet af hver Hektar eller Morgen Jord (henholdsvis Ager, Eng o. s. v.), saaledes som dette er fastsat for 1. til 8. Klasse's Jorder ved Boniteringen i 1878:

	Ager		Eng		Stov		Høve		Græsland		Vand	
	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen
Klasse 1	Mt. 52.87	Mt. 13.60	Mt. 70.50	Mt. 18.00	Mt. 23.50	Mt. 6.00	Mt. 58.75	Mt. 15.00	Mt. 58.75	Mt. 15.00	Mt. 41.12	Mt. 10.50
" 2	" 42.30	" 10.80	" 58.75	" 15.00	" 14.10	" 3.00	" 47.00	" 12.00	" 47.00	" 12.00	" 23.50	" 6.00
" 3	" 28.20	" 7.20	" 47.00	" 12.00	" 11.75	" 3.00	" 35.25	" 9.00	" 35.25	" 9.00	" 7.05	" 1.80
" 4	" 18.80	" 4.80	" 35.25	" 9.00	" 7.05	" 1.80	" 23.50	" 6.00	" 23.50	" 6.00	" 2.35	" 0.60
" 5	" 14.10	" 3.60	" 23.50	" 6.00	" 3.25	" 0.90	" 11.75	" 3.00	" 16.45	" 4.20	" 0.39	" 0.10
" 6	" 8.22	" 2.10	" 15.27	" 3.90	" 2.35	" 0.60	" 5.87	" 1.60	" 9.40	" 2.40		
" 7	" 3.52	" 0.90	" 9.40	" 2.40	" 0.78	" 0.20			" 2.35	" 0.60		
" 8	" 1.17	" 0.30	" 4.70	" 1.20	" 0.39	" 0.10			" 0.39	" 0.10		

Efterstaaende Tabel viser, hvor meget en Hektar Jord (henholdsvis Ager, Eng etc.) af første til ottende Klasse skal koste, naar den beregnes efter 40 Gange Nettoudbyttet:

	1 Hektar Ager	1 Hektar Eng	1 Hektar Stov	1 Hekt. Høvejord	1 H. Græs. (Mose)	1 Hektar Vand
Klasse 1	Mt. 2115.00	Mt. 2820.00	Mt. 940.00	Mt. 2350.00	Mt. 2350.00	Mt. 1045.00
" 2	— 1692.00	— 2350.00	— 564.00	— 1880.00	— 1880.00	— 940.00
" 3	— 1128.00	— 1560.00	— 470.00	— 1410.00	— 1410.00	— 282.00
" 4	— 752.00	— 1410.00	— 282.00	— 940.00	— 940.00	— 94.00
" 5	— 564.00	— 940.00	— 141.00	— 470.00	— 658.00	— 15.66
" 6	— 329.00	— 611.00	— 94.00	— 235.00	— 376.00	
" 7	— 141.00	— 376.00	— 31.33		— 94.00	
" 8	— 47.00	— 188.00	— 15.66		— 15.66	

Reduktions-Tabel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øre til Rigsmark og Penning | Rigsmark og Penning til Kroner og Øre

Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1.01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1.02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1.04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1.05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1.06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1.07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1.08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1.09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1.10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1.11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1.13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2.25	15	13	58	52	2	Kr. 1.78
16	18	59	66	3	3.38	16	14	59	52	3	2.67
17	19	60	68	4	4.50	17	15	60	53	4	3.56
18	20	61	69	5	5.63	18	16	61	54	5	4.44
19	21	62	70	6	6.75	19	17	62	55	6	5.33
20	23	63	71	7	7.88	20	18	63	56	7	6.22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7.11
22	25	65	73	9	10.13	22	20	65	58	9	8
23	26	66	74	10	11.25	23	20	66	59	10	8.89
24	27	67	75	20	22.50	24	21	67	60	20	17.78
25	28	68	77	30	33.75	25	22	68	60	30	26.67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35.56
27	30	70	79	50	56.25	27	24	70	62	50	44.44
28	32	71	80	60	67.50	28	25	71	63	60	53.33
29	33	72	81	70	78.75	29	26	72	64	70	62.22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71.11
31	35	74	83	90	101.25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112.50	32	28	75	67	100	88.89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177.78
34	38	77	87	300	337.50	34	30	77	68	300	266.67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355.56
36	41	79	89	500	562.50	36	32	79	70	500	444.44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533.33
38	43	81	91	700	787.50	38	34	81	72	700	622.22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711.11
40	45	83	93	900	1012.50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888.89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4865$) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ ($0,4167$) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,491$) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ ($0,47213$) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ ($2,181$) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ ($0,7189$) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ ($5,7504$) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved ($0,460$).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande ($0,552$).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker ($2,760$).
 1 Hektoliter er $\frac{9}{7}$ Tønde Øl ($0,862$).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Are er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{2}$ Kvadratfod. 1 Ar er $4\frac{3}{4}$ Kvadratroder.
 1 Hektar er ca. 2 ($1,9810$) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $17\frac{1}{12}$ Dekagr. eller Nylod.
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6%	$5\frac{1}{2}\%$	5%	$4\frac{1}{2}\%$	4%
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Vildtet	Maa jages
Elsdyr: Hjorte	1.—30. September.
Hinde og Kalve . . .	Aldeles ikke.
Kronhjorte og Daandyr :	
Hjorte	1. Avgust til 28. Februar.
Hinde og Kalve . . .	16. Oktober til 31. Januar.
Raadyr: Raabukke . . .	16. Maj til 31. December.
Raaer og Raakid . . .	1. November til 31. December
Grævlinger	1. September til 31. December.
Bævere	1. Oktober til 30. November.
Harer	1. Oktober til 15. Januar.
Urhaner	1. December til 31. Maj.
Urhøns	1. December til 31. Januar.
Birke-, Hassel- og Fa- sanhaner	16. September til 31. Maj.
Birke-, Hassel- og Fasan- høns	16. September til 31. Januar.
Agerhøns, Vagtler og skotske Mosehøns . . .	1. September til 30. November.
Vildænder	1. Juli til 28. Februar.
Snepper	1. Juli til 15. April.
Trapper	1. September til 31. Marts.
Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokfugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs	1. Juli til 30. April.
Drosler (Kramsfugle) . .	21. September til 31. December.

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vent hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vent hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Fnauret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 Apri	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Mai	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
8	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	15	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	7	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Mai	6	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Mai	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3 Okt.	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Drægtigheds-Perioden regner man gennemsnitlig for
Heste til 48½ Uger eller 340 Dage (mindst 330, højest 419 Dage);
Køer til 40 Uger eller 280 Dage (mindst 249, højest 321 Dage);
Faar eller Gæder til 22 Uger eller 154 Dage (mindst 146, højest 158 Dage)
Svin til 16 Uger eller 112 Dage (mindst 109, højest 133 Dage);
Kamrier til 30—31 Dage; Hunde til 9 Uger eller 63 Dage;
Katte til 8 Uger eller 56—60 Dage;

Regetiden er for

Høns: 19—24, i Regeten 21 Dage; Kalkunse Høns: 26—29 Dage; Gæs: 28—33 Dage; Vender: 28—32 Dage; Duer: 17—19 Dage.

En god og ledlyrkelig Gruppeplante.

Af Peter Jensen, Tombøl.

En af de smukkeste og længst blomstrende Gruppeplanter er Knoldbegonier. En Gruppe af dem i en Græsplæne er en sand Pragt. De prangende Blomster, af hvilke enkelte ved god Kultur kan opnaa en Størrelse som en Ulnderkop, i Farver hvide, gule, røde og orange, kan ses i lang Afstand. Der gives enkelte og dobbelte Begonier med taffet Kant og i nyere Tid Kryttalbegonier med et kryttalagtigt Kors i Midten af Blomsten. De enkelte er bedst passende i det Fri, da de i vaadt Vejr bærer deres Blomster bedre opret, hvorimod de dobbelte med deres svære Blomster er bedre passende i Potte, ligesledes de prægtige Kryttalbegonier.

Kulturbehandlingen er følgende: Man køber sig i Februar eller Marts 10—20 Knolde og planter dem straks i hver en Urtepotte i kraftig, sandblandet Jord. De stilles derefter i vinduet i en varm Stue, i en Mistbænk eller et Drivhus og vandes daglig.

Udplantningen.

I et Bed, hvor der for har været Hyacinter eller Tulipaner, hvor Jorden er kraftig, plantes Begonierne midt i Maj, naar der ikke mere kan ventes Nattefrost, med 15 cm. Afstand. De tages ud af Potten, uden at Jorden rykkes af, og nedsettes i Huller og vandes derefter hver Dag i tørt Vejr. Naar der er Udbygt til Regn, stroes der forsigtig, uden at komme paa Bladene, lidt Salpeter eller bedre iøvovsjur Ammonial ved Planten, hvilket kan gentages med 8—14 Dages Mellemrum. De vil saa vokse hurtigt og blomstre rigeligt fra Juli, til Frosten kommer.

Efter den første Nattefrost i Oktober tages Knoldene op, tørres i Solen og gemmes til næste Aar paa et tørt og frostfrit Sted for saa at bruges igen.

Store Knolde kan godt stæres over, naar hvert Stykke beholder en Spire. Formeringen kan ogsaa ske ved Udsæd af Frø, som saas i Februar i flade Staaler eller en Vasse i kraftig, sandblandet Jord. Frøet er meget fint og bedækkes kun meget lidt. Det stilles varmt og holdes fugtigt. Naar Planterne er store nok dertil, omplantes de i Potter og udplantes i Maj paa Blivestedet. De kan blomstre første Aar og give mange smukke Sorter, ogsaa dobbelte. Men da Saaning af Frø fordrer Paapasjenhed for at lykkes, og Knoldene er billige, foretrakkes det at købe dem i et Gartneri.

Bebe kan indfattes med en Række af den stedjeblostmrende Begonie, Semper florens, der blomstrer hele Sommeren.

Uf en større Plante tages i Februar eller Marts en 20—30 Stiklinger, der sættes i en Vasse og stilles varmt. De laar let Rødder og udplantes i Maj med Knoldbegoniene. Om Vinteren kan de tages ind og plantes i Potter og bruges igen næste Aar. Skont der jo er nogen Ulejlighed ved en saadan Gruppe, saa opvejer Størrelsen deraf dog rigeligt Ulejligheden, især for dem, som elsker Blomster.

Forhold mellem Thermometergraderne.

Efter Celsius (C), Reaumur (R) og Fahrenheit (F).

C.	R.	F.	C.	R.	F.	C.	R.	F.	C.	R.	F.
+	+	+	+	+	+	+	+	+	÷	÷	+
50	40.0	122.0	31	24.8	87.8	12	9.6	53.6	7	5.6	19.4
49	39.2	120.2	30	24.0	86.0	11	8.8	51.8	8	6.4	17.6
48	38.4	118.4	29	23.2	84.2	10	8.0	50.0	9	7.2	15.8
47	37.6	116.6	28	22.4	82.4	9	7.2	48.2	10	8.0	14.0
46	36.8	114.8	27	21.6	80.6	8	6.4	46.4	11	8.8	12.2
45	36.0	113.0	26	20.8	78.8	7	5.6	44.6	12	9.6	10.4
44	35.2	111.2	25	20.0	77.0	6	4.8	42.8	13	10.4	8.6
43	34.4	109.4	24	19.2	75.2	5	4.0	41.0	14	11.2	6.8
42	33.6	107.6	23	18.4	73.4	4	3.2	39.2	15	12.0	5.0
41	32.8	105.8	22	17.6	71.6	3	2.4	37.4	16	12.8	3.2
40	32.0	104.0	21	16.8	69.8	2	1.6	35.6	17	13.6	1.4
39	31.2	102.2	20	16.0	68.0	1	0.8	33.8	18	14.4	÷ 0.4
38	30.4	100.4	19	15.2	66.2	0	0.0	32.0	19	15.2	÷ 2.2
37	29.6	98.6	18	14.4	64.4	÷ 1	-0.8	30.2	20	16.0	÷ 4.0
36	28.8	96.8	17	13.6	62.6	÷ 2	-1.6	28.4	21	16.8	÷ 5.8
35	28.0	95.0	16	12.8	60.8	÷ 3	-2.4	26.6	22	17.6	÷ 7.6
34	27.2	93.2	15	12.0	59.0	÷ 4	-3.2	24.8	23	18.4	÷ 9.4
33	26.4	91.4	14	11.2	57.2	÷ 5	-4.0	23.0	24	19.2	÷ 11.2
32	25.6	89.6	13	10.4	55.4	+ 6	-4.8	21.2	25	20.0	÷ 13.0

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1910.

Afkortelser: S. Heste. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indklammede Tal angiver, hoormange Dage Markedet holdes.

Slesvig.

- Mabenraa**, 23. Febr., 14. Marts Kv.S., 25. April Kv., 2., 9. Maj Kv.S., 17. Jull (2) Kr.
25. Jull. 3., 17., 24. Okt. Kv.S., 26. Okt. (2) Kr., 19. Dec. Kv.S.
- Ngerstov**, 2. Maj, 10. Oktbr. Kv.S.
- Arnum**, 3. Maj, 4. Okt. Kv.S. Trav.
- Arnæs**, 21. Jull (2) Kr.
- Hugstenborg**, Markedet ophævet 1906.
- Wolderstev**, 26. April, 4. Okt. Kr. Kv.S.
- Bredsted**, 1. Marts (3) Kr., 21., 28. April, 5., 12. Maj Kv.S., 22. Jull (2) Kr., 16.
Sept. S. Køl. 6., 13., 20., 27. Oktbr., 3., 10., 17., 24. Novbr. Kv.S., 7. Decbr. (2) Kr.
- Broager**, 23. Maj, 3. Novbr. (2) Kr. (1) Kv.S.
- Bromølle**, 9. Jull Kv.S.
- Dhucved** paa Als, 2. Jull, Kv.S.
- Egebaek**, 1. Maj, 2. Okt. Kv.S.
- Egernsørde**, 26. Febr. (3) Kr., 27. Febr. Kv.S., 29. April Kv.S., 18. Jull (3) Kr., 19
Jull Kv.S., 1. Oktbr. (3) Kr., 2. Oktbr. Kv.S.
- Fjorde**, 18. April, 13. Septbr. Kr. Kv.S.
- Fjensborg**, 3. Febr., 2. Marts Kv.S., 26. Marts (4) Kr., 3., 7., 12. April Kv.S., 19.
April Magerst., 21., 28. April Kv.S., 3. Maj Magerst., 5., 12., 19., 26. Maj, 14. Jull,
11. Sept. Kv.S., 17. Sept. (4) Kr., 4. Okt. Magerst., 20. Okt. (2) Kv.S., 26. Okt., 2.,
4. Novbr. Kv.S.
- Frederiksb.**, 26. Maj Kr., 27. Jull (2) Kr. (1) Kv.S., 15. Sept. Kr., 3. Oktbr. Kr. Kv.
S., 5. Okt. S.
- Garding**, 18. Febr., 22. Jull (3) Kr.
- Gelting**, 21. April, 3. Oktbr. Kv.
- Graasten**, 4. Maj, 5. Okt. Kv.S.
- Graun**, 10. Maj, 21. Okt. Kv.S. Trav.
- Haderslev**, 9. Januar, 27. Febr., 6., 13., 20., 27. Marts, 3., 18. April Kv.S., 23. April
(3) Kr., 24. April, 1., 8., 15., 22., 29. Maj, 6., 12., 19. Jull Kv.S., 23. Jull (2) Kr.
Kist, 18. Septbr. Kv.S., 24. Septbr. (3) Kr., 25. Septbr., 2., 9., 16., 23., 30. Okt., 6., 11.
Novbr. Kv.S.
- Hauved**, 2. Maj, 29. Septbr. Kr. Kv.S.
- Hellevad**, 3. Maj, 11. Okt. Kv.S.
- Hnæby**, 20. April, 20. Sept. Kv.S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nytaar til Et. Hansdag (hvis Fejldag, Onsdag forud) Kv.S.,
hver Onsdag fra Et. Hansdag til 20. Sept. Kv.S., hver Onsdag og Torsdag fra
27. Sept. til 7. Dec. (dog Tirsd. d. 21. Novbr. i Stedet for Onsd. d. 22. Novbr., pr.
Bebebag) Kv.S., hver Torsdag fra 14. December til Aarets Slutning Kv.S., hver Tirsdag
fra Et. Hansdag til 5. Decbr. (dog Mandag den 20. Novbr. i Stedet for Tirsdag
den 21. Novbr.) Jaar, 6. Januar, 3. April, 26. Jull Kv.S., 15. Jull (4) Kr. Okt., 21.
Sept. (4) Kr.
- Højer**, 4. Maj, 19., 26. Okt. Kv.S. Trav.
- Jels**, 26. April, 24. Okt. Kv.S., Kestl., Trav., Husflidsb.
- Kappel**, 17. Marts Kv.S., 3. Maj, 18. Okt. (2) Kr.
- Karby**, 18. April, 10. Okt. Kv.S.
- Keitum**, 2. Maj, 24. Okt. Kv.S. Vandbrugsprodukter.
- Killev**, 8. April, 9. Sept. Kv.S.
- Kristiansfeldt**, 22., 29. April, 7., 21. Oktbr. Kv.S.
- Krop**, 23. Okt. Kv.S.
- Langhorn**, 29. April Kr. Kv.S., 15. Aug. (2) Kr., 16. Aug. Kv.S.
- Lhlsborg**, 27. Jull, 25. Sept. Kr. Kv.S.
- Læk**, 28. Febr., 7., 14., 21., 28. Marts, 4., 11., 18., 25. April 2., 9., 16. Maj Kv.S., 22.
Maj (2) Kr., (1) Kv.S., 23., 30. Maj, 6., 13., 20., 27. Jull, 4., 11., 14. Jull, 28. Aug.
gust, 4., 11., 18., 25. Septbr. Kv.S., 2. Oktbr. (2) Kr., (1) Kv.S., 9., 17., 23., 30. Okt.,
7., 13., 20., 27. Novbr. Kv.S.
- Løgumkloster**, 14., 28. Marts Kv.S., 26. April (3) Kr., 27. April, 4. Maj, 15. Juni,
18. Jull Kv.S., 14. Aug. (2) Kr., 15. Aug., 5. Okt. Kv.S.
- Milsum**, 6. Maj Kr. S.
- Ribøl**, 24. April, 1. Maj Kv.S., 19. Juni (2) Kr., (1) Kv.S., 9., 16. Oktober, 6. Nov. Kv.S.

Norrborg, 1. Maj (2) Kr., 2. Maj Kv. S., 13. Septbr (2) Kr., 31. Okt. Kv. S.
Oldensvort, 11. Jull, 8. Aug., 12. Sept., 10. Okt. Kv. S.
Ober-Terødal, 26. April, 12. Oktbr. Kv. S.
Obersø, 12. April Kv. S.
Havsted, 19. April, 9. Okt. Kv. S.
Rodding, 25. April, 19. Sept., 31. Oktbr. Kv. S.
Sarup, 24. April Kv. S., 1. Maj Mag.-Kv., 15. Sept. Kv. S.
Skobh (Als), 27. Sept. Kv. S.
Skovsund, 26. April, 21. Sept. Kv. S.
Skærbæk, 26. April, 18. Oktbr. Kv. S. Trav.
Sleevig, 9. Jan. Kv. S., 24. Febr. (6) Kr., 15. Marts, 4., 19., 25. April, 2., 9. Maj Kv. S., 1. Sept. (4) Kr., 5. Sept. (2) Kv. S., 20., 27. Okt., 3. Nov. Kv. S.
Sommersted, 2. Mai, 10. Okt. Kv. S. Grisemarked hver Fredag.
Stenbjerg, 6. April, 12. Okt. Kv. S.
Svansted, 26. Sept. Kr. Kv. S.
Svanborg, 16. Marts Kv. S., 6. April Kr. Kv. S., 19. Maj Kv. S., 19. Jull Kr., 8. August, 5. Sept. Kv. S., 30. Sept. Kr., 19. Okt. Kv. S.
Sonderbrarup, 27. April Kv. S., 31. Jull (3) Kr. (2) Kv. S., 14. Okt. Kv. S.
Sonderstapel, 22. April, 6. Okt. Kr. Kv. S.
Tinglev, 3. Maj, 23. Aug. Kv. S.
Tofthund, 26. April, 27. Sept. Kv. S. Træs, Rebl. og Husflids.
Treje, 26. April Kv. S.
Touber, 13., 27. Jan. og hver Fredag fra 3. Marts til 26. Maj (undtagen 14. April, Langfredag) og fra 7. Jull til 15. Decbr. (dog Fredag d. 2. Decbr. i Etrøbet for Fredag d. 1. Decbr.) Kv. S., 7. Juni (4) Udb, 8. Juni (2) Kr., 4. August, 1. og 15. Septbr. Hoved-Kv. og Sm., 28. Sept. (2) Kr., 2. Oktbr. (3) Humle.
Tønning, 28. Maj (2) Kr., 6., 12., 19., 26., Jull, 2., 9., 16. Aug. Kv. S., 18. Aug. Kr. Kv. S., 23., 30. Aug., 6., 13. Sept. Kv. S., 14. Sept. Holst. S., 20., 27. Sept., 4., 6., 11., 13., 24., 25. Okt. Kv. S., 29. Okt. (2) Kr., 30. Okt. 1., 6., 8., 15. Nov. Kv. S.
Ulkerup, 26. Sept. Kv. S.
Vhl paa Jør, 2. Maj (4) Kr., 18. Okt. (4) Kr. (1) Kv. S.
Vsterloqum 5. Maj, 13. Okt. Kv. S.

Solsten og Vanenborg.

Allstona, 3. April, 19. Jull, 11. Sept., 11. Decbr. (3) Kr.
Barnevstedt, 3. April, 14. Jull, 15. Aug., 30. Okt. Kr. Kv. S.
Bramstedt, 25. April (2) Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Kv. S.
Glücksborn, 25. April Kr. Kv., 19. Jull Kr., 2. Okt. Kr. Kv. S., 1. Nov. Kr. Kv.
Gliksstadt, 14. Maj, 16. Jull, 22. Okt. (3) Kr.
Sademarskøen, 2. Maj Kv. S., 20. Okt. (2) Kr. Kv. S.
Selde, 21. Marts Kr. S., 26. April, 3. Maj Kv., 12. Jull Kr. S., 29. Sept. Kv., 29. Dec. S.
Sennstedt, 24. April Kv. S., 20. Sept., 6. Dec. Kr.
Sohentwestedt, 29. April Kr. Kv. S., 30. Aug. S., 19. Okt. Kr. Kv. S. **W.F.**
Sorft, 19. April, 18. Okt. Kr. Kv. S.
Tuehoe, 16. Marts S., 26. Marts (3) Kr., 22. April Kv., 1. Sept. S., 7. Sept. Kv., 10. Sept. (3) Kr., 27. Okt. Kv.
Stellinghusen, 10. Maj Kr. Kv. S., 24. Juni S., 1. August S., 8. August Kr., 13. Okt. Kv. S.
Riel, 5. Marts (4) Kr., 6. Marts S., 26. April Kv., 2. Jull (4) Kr., 3. Jull S., 8. Okt. (4) Kr., 9. Okt. S. Kvægmarked a) for Kvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1, b) for Evin og Ungtøeg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1 og 3—7 og hver Tirsdag fra Kl. 9—7 Efterm. Naar en af disse Dage falder paa en almindelig Festdag, afholdes Kvægmarkedet paa den derpaa følgende Søndag til samme Tid paa Byens Kvægtørn.
Stemppe, 23. April 8. Okt. (2) Kr.
Vanenborg, 27. Jan., 24. Febr., 31. Marts Evin, 20. April Kr. Kv. S., 29. April, 26. Maj, 30. Jull, 28. Jull, 25. Aug., 29. Sept. Evin, 5. Okt. Kr. Kv. S., 27. Oktbr., 24. Novbr., 29. Decbr. Evin.
Vanden, 4. April, 4. Okt. Kr. Kv. S.
Wittenburg, 21. Marts Kr. Kv. S., 25. April Kv., 24. Jull Kr. S., 2. Nov. Kr. Kv.
Warne, 27. April (2) Kr. (1) Kv., 3., 10., 17. Maj Kv., 9. Okt. (2) Kr. (1) Kv., 11., 18., 26. Okt., 1., 8. Nov. Kv., 28. Dec. S.
Weldorf, 27. Marts (2) Kr. (1) S., 7., 15., 21., 29. April, 5., 12., 19., 26. Maj Kv., 18. Sept. (2) Kr. (1) S., 6., 13., 20., 27. Okt., 3., 10., 17., 24. Nov. Kv.
Wollu, 11., 26. Jan., 8., 22. Februar, 8., 22. Marts, 12. April Evin, 26. April Kv. Evin, 10., 24. Maj Evin, 14. Juni Kr. Kv. Evin, 28. Juni, 12., 26. Jull, 9., 23. August, 13., 27. Septbr., 11. Oktbr. Evin, 18. Oktbr. Kv., 26. Oktbr. Evin, 7. Novbr. (3) Kr., 8., 23. Novbr., 13., 27. Decbr. Evin.

Nemniuster, 2. Maj Maeretvæg fra Landbrugsk. 3. Maj (2) Kr. (1) Kr. h., 21. Aug. (2) Kr. (1) Kr. h., 19. Okt. Maeretv. fra Landbrugsk. 20. Okt. (2) Kr. (1) Kr. h.

Neustadt, 23. Febr. (2) Kr., 12. Juni Kr., 30. Okt. (3) Kr.

Nortorf, 20. April, 15. Nov. Kr. h.

Oldenborg, 20. Februar Kr. h. Sværfr., 26. April Kr., 13. Juli Kr. h., 23. Okt. Kr., 3. Nov. Kr.

Olvedøe, 7. April, 23. Juni, 22. Sept. Kr. h.

Pinneberg, 19. April Kr. Maeretv. 23. Okt. Kr.

Plon, 13. Marts, 19. Juni, 4. Sept. Kr. h., 6. Nov. Kr. h.

Breck, 20. Febr. Kr. h., 27. Marts Kr. h., 30. Maj Kr. h., 16. Okt. Kr. h.

Plakeborg, 5., 19. Jan., 2., 16. Febr., 2., 16. Marts Grise. 29. Marts Kr. h., 6., 20. April, 4., 18. Maj, 1., 15. Juni, 6. Juli Grise, 12. Juli Kr. h., 21. Juli, 3., 17. Augusti, 7., 21. Septbr., 5., 19. Oktbr. Grise, 25. Oktbr. Kr. h., 2., 16. Novbr., 7., 21. Decbr. Grise.

Rensborg, 10. Jan. h., 12. Marts (3) Kr., 14. Marts, 23. April Kr. h., 25. Juni (3) Kr., 27. Juni Kr. h., 24. Sept. (3) Kr., 26. Okt. Kr. h.

Segeberg, 9. Febr. h., 7. Maj, 23. Aug., 1. Nov. (2) Kr. h.

St. Michaelsdamm, 2., 9. Maj Kr., 16. Maj Kr. h. Træn., 16., 19., 26. Okt. Kr.

Heterfen, 3., 17. Jan., 7., 21. Febr., 7., 21. Marts 4., 13. April Grise, 20. April Kr. h., 2., 16. Maj, 6. Juni Grise, 9. Juni Kr., 20. Juni, 4., 18. Juli Grise, 26. Juli Kr., 1., 15. Aug. 5., 19. Septbr. 3., 17. Okt. Grise, 20. Okt. Kr. h., 7., 21. Nov., 5., 19. Dec. Grise.

Wandsbeck, 24. April, 12. Juni, 23. August, 9. Oktbr. Kr. h. Køag: og Hestemarked hver Torsdag, naar Helligdag, Egguebaggen forud.

Wedel, 14. Febr. Kr., 21. April Kr. h., 26. Okt. Kr. h.

Westselluren, 25. April, 3. Okt. Kr. h.

Willster, 4. Jan. h., 26. Apr. Kr. h. 31. Juli h., 6. Aug. (4) Kr., 6. Sept. Høstbyr, 13., 25. Okt. Kr.

Hamborg.

20. Januar, 10. Februar, 10. Marts, 7. April, 5. Maj h., 2. Juni Kr. Kammermarked, 25. Aug., 29. Sept., 27. Oktbr. h., 3. Dec. (24) Kr. (Dom).

Fædtevægsmarked :

1. For Hornvæg og Faar hver Torsdag.
2. For Kalve hver Tirsdag.
3. For Evin hver Egguebag unblagen Mandag.

Markeder paa de danske Øer.

Almindlingen, 1. Juli h.

Harup, 17. Jan., 14. Marts, 10. Maj, 12. Sept. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.

Hønsø, Torvødag hver Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hver Maaaned med levende Kreaturer. 14. og 25. Febr., 21. Marts, 23. Juni, 20. Septbr. og 14. Novbr. Heste og Kreaturer.

Bogensø, Torvødag hver Lørd., første Lørd. i hver Maaaned med lev. Kreat. 31. Jan. Heste; 23. Febr., 7. Marts og 9. Maj Heste og Kreaturer, 6. Juli Heste, 26. Septbr., 7. Nov. og 19. Dec. h. og Kreat.

Ejby, 8. Marts og 27. Septbr. Heste og Kreat.

Fiske, 28. Marts og 31. Oktbr. Kreat.

Frederiksbund, Torvødag hver Mandag og Lørdag; anden Onsdag i hver Maaaned Torvødag med levende Kreat. 31. Jan., 22. Febr. og 29. Marts Heste og Kr., 26. April Heste, 3. Novbr. (Efteraarsmarked) og 20. Decbr. (Julemarked) Heste og Kr.

Frederiksbækk, 7. Febr., 4. April, 4. Juli, 5. Sept. og 1. Dec. Heste og Kr.

Hamborg, Torvødag hver Tirsdag, Lørdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaaned, unblagen Juni, Juli og Aug. med levende Kreaturer. 26. Jan. Heste; 21. Februar, 9. Marts, 15. Juni, 3. Okt. og 4. Nov. Heste og Kreat.

Græsted, 6. Febr., 6. Marts, 3. April, 1. Maj, 12. Juni, 4. Sept., 2. Okt. og 4. Decbr. Heste og Køag.

Hønsø, 23. Marts, 10. Maj, 15. Sept. og 6. November Kreaturer.

Høstlager, 11. Maj og 22. Sept. Heste og Kreat.

Sellingø, 11. Jan., 8. Febr., 8. Marts, 12. April, 10. Maj, 14. Juni, 13. Sept. og 11. Okt. Kreaturer.

Sellingø, Torvødag hver Onsdag og Lørdag. 22. Febr., 20. April, 17. Juli og 20. Okt. Kreaturer.

- Sillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; tredje Onsdag i hver Maaned og første Onsdag i hver Maaned med Undtagelse af Mars, Maj og November Marked med Kreaturer. 1. Mars (først Høstemarked); 2. Maj (Høstaarsmarked) og 2. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreat.
- Solbælt**, Torvedag hver Onsd. og Lørdag; 21. Febr. Heste; 9. og 23. Mars, 20. April, 19. Jull (Sommermarked) og 17. Oktober Heste og Kreaturer; 28. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Svalbo**, 1. Mars, 8. Maj, 6. Sept. og 9. Nov. Kreaturer.
- Sørsholm**, 18. April og 27. Okt. Heste og Kr.
- Snderup**, 8. Apr. og 9. Okt. Heste og Kvæg.
- Kallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 13. Februar, 22. Mars, 4. Maj (Høstaarsmarked), 19. Jull (Sommermarked), 19. Sept. og 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Røbenhavn**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slaglebørg.
- Røge**, Torvedag Onsdag og Lørdag. 4. Jan., 1. Febr., 8. og 22. Mars, 12. April, 19. Maj (Høstaarsmarked), 7. Juni, 25. Jull, 6. og 19. Sept., 4. og 25. Okt. (Efteraarsmarked), 6. og 16. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Rørker**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 20. Juni (Sommermarked) S. og Kv.
- Krettemlunde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, hver Fredag med levende Kreaturer. 17. Febr., 4. Mars, 6. Juni, 14. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Maribo**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 23. Februar, 14. og 29. Mars, 8. Juni (Sommermarked) og 19. Sept. Heste og Kr.
- Marsdal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 26. Maj og 20. Sept. Heste og Kreat.
- Middefart**, Torved. hver Tirsd. og Fred., første Tirsd. i hver Maaned med lev. Kreaturer. 1. og 24. Febr., 18. Mars, 6. April, 12. Jul, 21. Sept. og 2. Nov. S. og Kr.
- Makflov**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 18. Febr., 2. og 18. Mars, 3. og 24. Oktober og 14. Novbr. Heste og Kr.
- Mjrborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første, tredje og i indtæffende Tilfælde tilige femte Lørdag i hver Maaned fra 1. Okt. til 1. Maj m. lev. Kr. 22. Febr. og 10. Mars Heste og Kreaturer; 6. Jull Heste; 13. Okt. og 10. Nov. Heste og Kreat.
- Myløbing** (Falsker), Torvedag hver Onsd. og Lørd. 21. Feb. Heste, 28. April, 21. Juli (Sommermarked) 4. Okt. og 8. Nov. Heste og Kvæg.
- Myløbing** (Sjælland) 16. Feb. Heste; 19. April Kreaturer; 14. Jull (Sommermarked) og 27. Sept. (Høstemarked) Heste og Kr.; 20. Dec. Heste.
- Mylsted**, 30. Mars, 20. April og 20. Sept. Heste og Kvæg, 2. Nov. Heste.
- Norre Malm**, 18. Maj og 30. Sept. Heste og Kr.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Onsdagene 18. Jan., 15. Februar, 16. Mars, 19. April, 17. Maj (Høstaarsmarked), 21. Juni, 19. Juli (Sommermarked), 16. August, 20. Sept., 18. Okt., 15. Nov. (Efteraarsmarked) og 20. Dec. Heste og Kr.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller, hvis Helligdag, den paasigende Onsdag). 2. Januar, 13. Febr., 6. Mars, 24. April, 1. Maj, 12. Juni, 11. Jull (St. Knud), 14. August, 25. Septbr., 16. Oktbr., 13. Nov. og 18. Decbr. Heste.
- Præsto**, anden Tirsdag i hver Maaned Heste og Kr.
- Ringe**, 17. Mars, 31. Maj, 7. Oktbr. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Tirsdagene 10. Januar, 14. Februar, 14. Mars, 24. Mars (Høstaarsmarked), 11. April, 9. Maj, 13. Juni (Sommermarked), 11. Jull, 8. Aug., 12. Septbr., 26. Septbr. (Høstemarked), 10. Oktbr., 14. Nov. (Efteraarsmarked) og 12. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreat.
- Roskilde**, Torvedag hver Onsd. og Lørdag. 2. Januar, 10. Febr., 3. og 17. Mars, 6. Maj (Høstaarsmarked), 12. Juni, 3. Jull, 7. August, 4. og 22. Septbr. (Børemarked), 8. Nov. (Efteraarsmarked) og 4. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Rudløbing**, Torved. hver Tirsd. og Lørd. 16. Mars, 16. Juni og 11. Nov. Heste og Kr.
- Ruds-Vedby**, 7. April og 6. Okt. Kreaturer.
- Rødby**, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornbørg. 21. Febr. og 28. Mars Heste og Kreat.; 4. Jull (Sommermarked) og 17. Oktober Kreaturer; 21. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Ronne**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.
- Saksløbing**, Torvedag hver Lørdag, 7. og 21. Mars Heste og Kreat.; 11. Juli (Sommermarked) og 6. Okt. Kreaturer; 3. Nov. Heste og Kreaturer.
- Steffør**, Torvedag hver Fredag. 3. Mars, 5. Maj, 1. Sept. og 3. Nov. Heste og Kr.
- Slagelse**, første Onsd. i Maanederne Februar, April, Jull, August, Oktober og December Marked med Heste og Kreaturer. 3. Januar (først Høstemarked); 7. og 21. Mars, 2. Maj (Høstaarsmarked), 4. og 6. Juli (Sommermarked), 14. Septbr. (Høstemarked) samt 7. og 8. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kr.
- Slangstrup**, 28. Mars, 15. Maj, 20. Jull og 23. Nov. Heste og Kreaturer.

Soro, 10. og 24. Marts, 21. April, 15. Maj, 27. Juni (Sommermarked), 27. September (Høstmarked) og 1. Nov. Heste og Kreaturer.

Støge, Torvedag hver Onsd. og Fredag. 13. Marts og 5. Okt. (Vjteraaersmarked) §. og Kr.

Storehedlinge, 7. og 21. Marts, 4. April, 16. Maj (Joraaersmarked) og 20. Okt. (Vjteraaersmarked) §. og Kr.

Stubbekøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 24. Maj og 26. Okt. Heste og Kr.

Svendborg, Torved. hver Onsd. og Fred., hver Onsd. med lev. Kreat. 11. Jan., 15. Febr., 1. og 16. Marts, 17. Maj, 20. Juli, 11. Oktbr., 3. og 23. Nov. §. og Kr.

Svinninge, 18. April og 26. Sept. Heste og Kreat.

Tranebjerg v. Samsø, 30. Marts og 5. Okt. Heste og Kreat.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Fredag. Forste Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Vrøstøbing, Torved. hver Onsd. og Fred.; anden Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 3. Marts, 19. Juli og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Vilshkke, 25. Jan., 19. April, 26. Jull og 25. Okt. Heste og Kreaturer.

Markeder i Jylland.

Nabylbro, 6. April, 18. Maj, 14. Sept. og 13. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Nalborg, Torvedag hver Onsdag og Fredag. Hver Tirsdag (naar Helligdag, Sognedagen forud) Marked med Kreaturer. 20. Jan. Heste; 7. Marts, 19. Sept., 18. Oktbr. og 13. Decbr. Heste og Kreaturer.

Nalbaek, 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Nalskrup, 10. Jan., 16. Marts, 19. April, 14. September og 21. November §. og Kr.

Narhø, Tirsdag Torvedag med levende Dyr paa Kvæg'ordet. Fredag almindeligt Torvedag med Landbrugsprodukter paa Fødens Forer. 6. og 30. Januar, 20. Februar, 6., 13., og 20. Marts Heste; 4. April, 8. Maj, 3. Jull, 17. Oktb. og 16. Dec. Heste og Kreat.

Nars, 8. Febr., 10. April, 26. Maj, 6., 20. Sept. og 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Ngerbaek, 18. April Heste og Kreaturer.

Nillingaavro, 3. Febr., 24. Marts, 2. Maj, 13. Juni, 21. Jull, 5. Septbr., 13. Oktbr. og 14. Decbr. §. og Kr.

Niisager, 6. Maj og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Njerringbro Station, forste Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Nramminge, (for Nalbaek Mølle), 19. April, 31. Jull og 9. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrande, 3. April, 28. Jull og 25. Septbr. Heste og Kreaturer.

Nrhrup, 10. Maj og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Nradstrup, 30. Jan., 6. Maj, 22. Jull og 20. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrønderlev, anden Mandag i hver Maaned unbtagen September Marked med Heste og Kreaturer. 4. Sept. Heste og Kreat.

Nrorup, 29. April Heste og Kreaturer.

Nvalke, 15. Sept. Heste og Kreaturer.

Nvalmarksbro, 19. April og 4. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Nvalum, 15. Marts og 14. Okt. Heste og Kreaturer

Nvorkop, 12. April og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Nronningslund, 21. April og 2. Okt. Heste og Kreat.

Nselstoft, 21. Jan., 9. Marts, 22. Jull og 21. Sept. Heste og Kreaturer.

Ngtved, 1. Maj og 5. Oktober Heste og Kreaturer.

Nebjerg, Torvedag hver Fredag. Hver Fredag hele Aaret Marked med Kreaturer (naar Helligd., Sogned. forud). 27. Jan., 28. April og 22. Sept. Heste og Kreat.

Njerrikslev, 6. April, 21. Jull, 8. Sept. og 12. Oktober Heste og Kreaturer.

Njlaunskjold, 19. April, 11. Sept. og 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Njoldingbro, 17. Maj og 30. Sept. Heste og Kreaturer.

Njredericia, Torvedag hver Mandag og Torsdag. 4. Marts, 3. Maj, 7. Jull og 17. Novbr. Heste og Kreaturer.

Njrederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Fredag, fra Oktober til Jul hver Fredag med lev. Kreaturer. 17. Jan., 20. April, 26. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.

Njibe, 21. Febr., 28. April, 3. Jull, 8. September, 26. Oktbr. og 20. Nov. Heste og Kreat.

Njirnaa, Torved. hn. Fred. 20. Jan., 7. Marts, 29. Juni, 29. Sept., 7. Nov. og 6. Decbr. §. og Kr.

Njirndsted, 21. Jull og 7. Sept. Heste og Kreaturer.

Njidsken, 17. Marts, 25. April, 4. Sept. og 12. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Njidsund, 6. April, 8. Maj, 6. Sept. og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Njidsø, 25. Sept. Heste og Kreaturer.

Njidsvrimmen, 18. April og 30. Sept. Heste og Kreaturer,

Njammel, 23. Jan., 3. Marts, 27. April, 19. Maj, 27. Jull, 2. og 20. Okt. og 4. Decbr. Heste og Kreat.

- Davndal**, 27. April, 26. Jull, 29. Sept. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
- Herling**, 3. Febr., 4. Marts, 11. April, 13. Maj, 23. Juni, 1. og 2. Septbr., 7. Oktbr. og 13. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Hjallerud**, 26. Jan., 23. Febr., 23. Marts, 27. April, 1. og 2. Juni, 22. Juni, 28. Sept., 26. Oktbr., 23. Nov. og 24. Decbr. Heste og Kreat.
- Hjerring**, Torvedag hver Lørdag, 1. November og December tillige hver Onsdag. Hver Onsdag hele Aaret Marked med Kreaturer. 18. Januar Heste; 4. Marts og 1. April Heste og Kreaturer; 27. Maj og 22. Ju i Heste; 23. Sept. og 21. Okt. Heste og Kr.
- Hobro**, Torvedag hver Fredag. 13. Jan., 10. Febr., 9. Marts, 20. April, 13. Maj, 9. og 24. Juni, 11. Aug., 21. og 22. Sept., 20. Okt., 10. Novb. og 8. Dec. Heste og Kr.
- Holstebro**, Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag fra anden Lørdag eller Oktobermarkedet indtil Jul med Kr. 9. Jan. H. og Kreat.; 30. Jan. H.; 2. Marts 24. April, 6. Maj, 10. Juni, 26. Jull, 11. Sept., 5. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreat.
- Holsted**, 6. Jan., 20. April, 28. Aug. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.
- Horsnød**, 24. April og 27. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Horsens**, Torvedag hver Lørdag (i Fasten dog Onsdag) og hver Lørdag; første og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktbr., Novbr. og Decbr. indtil Jul med lev. Kreat. 9. Jan., 1. og 22. Febr. og 8. Marts Heste; 15. og 22. Marts 5. April, 1. Maj, 12. og 13. Juni, 1. Aug., 29. Sept., 25. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Hurup**, 2. Febr. Heste og Kreat.; 3. Juni Heste; 4. Septbr. Heste og Kreat.
- Høber Kro**, 14. Marts, 1. Maj, 26. Septbr. og 17. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Hyllinge**, 13. Maj og 24. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Hærup**, 21. April og 16. September Heste og Kreat.
- Hjellerup**, 5. April, 26. Maj, 27. September og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
- Kolding**, Torvedag hver Lørdag og Fredag. Hver Lørdag (naar Helligdag, Søgnedagen berekter) Marked med Kreat. 11. Jan., 3. og 24. Februar og 10. Marts Heste; 17. og 24. Marts, 27. April, 6. Maj, 19. Jull, 16. Septbr. og 13. Oktbr. Heste og Kreat.
- Kolind Station**, anden Onsdag i hver Maaned med Undtagelse af April, August og Oktober Marked med Heste og Kr.
- Leubvig**, Torvedag hver Lørdag. 27. Marts, 9. Juni, 23. August, 3. Oktbr. og 17. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Lunderstov**, 22. April og 21. Sept. Heste og Kreat.
- Læso**, 8. April og 9. Sept. Heste og Kreaturer.
- Løgstor**, Torvedag hver Lørdag, sidste Lørd. i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 8. April, 19. Jull, 16. Sept., 16. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Løkken**, 10. April og 6. Okt. Heste og Kreaturer.
- Mariager**, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreaturer. 22. Febr., 11. Jull, 5. Okt. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.
- Morte**, 9. Maj og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
- Mibe**, Torvedag hver Mandag og Arbejd, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 23. Jan., 11. Marts, 26. April, 19. Juni, 11. Sept., 6. Okt. og 6. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nyboing (Nors)**, Torved. hver Lørd., hver anden Lørdag mellem Mikkelsd. og Jul med levende Kreaturer. 6. og 23. Januar, 28. Febr. og 10. April Heste og Kreat.; 7. Juni Heste; 22. Jull, 23. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreat.
- Norre Nebel**, 21. April og 12. Sept. Heste og Kreaturer.
- Norre Sneede**, 21. April, 7. Jull og 1. Novbr Heste. og Kreaturer.
- Norre Sundby**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Lørdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreat. 19. Jan., 6. Marts, 22. April, 6. og 17. Okt. Heste og Kreat.
- Odder**, 3. Jan., 17. Febr., 24. Marts, 28. April, 28. Jull, 16. Sept. og 14. Nov. Heste og Kreat.
- Ondersø**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 4., 5., 27. og 28. Jan., 18. og 26. Febr. og 11. Marts Heste; 18. Marts, 1. April og 6. Maj Heste og Kreaturer; 19. og 20. Juni Ulb; 30. Jull og 1. Jull Heste; 8. 9. og 30. Sept., 23. Okt., 11. Nov. og 16. Dec. Heste og Kreaturer.
- Ringløbing**, Torvedag fra Baaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 31. Jan. Heste; 27. April, 27. Jull, 29. Aug. og 9. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Ribe**, Torvedag hver Lørdag. 1. Febr., 6. Marts, 24. April, 2. og 16. Maj, 13. Juni, 1. Aug., 9. Sept., 2., 10. og 23. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rh**, 16. Maj og 18. Oktbr Heste og Kreaturer..
- Rhømt**, 24. Jan. og 18. Okt. Heste og Kreat.
- Roude**, 10. Marts, 19. Sept. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Silleborg**, Torved. hver Lørdag. 4. Febr., 11. Marts, 8. April, 9. Maj, 9. Juni, 5. Jull, 28. Sept., 23. Oktbr., 23. Novbr. og 19. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Sludal**, 1. Maj, 22. Sept., 20. Okt. og 6. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Staké**, 21. April og 23. September Heste og Kreaturer.

Stauderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Novbr. til Jul med levende Kreat., 7. og 31. Januar, 21. Februar og 7. Marts Heste; 14. og 21. Marts, 17. Maj, 10. Juni, 31. Juli, 12. September og 24. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Støv, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 2. og 24. Januar, 1. Marts, 11. April og 11. Maj 5. og Kr.; 8. Juni Heste; 24. Juli, 9. Sept., 2. Okt. og 16. Nov. 5. og Kr.

Stjern, 28. Jan. og 13. Marts Heste og Kreaturer; 29. Juli Heste.

Stjording, 12. Januar, 9. Februar, 8. Marts, 12. April, 11. Maj, 8. og 27. Juni, 20. Sept., 19. Okt., 9. Nov. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.

Stovsgaard Station, 24. Marts og 23. Juni Heste og Kreat.

Struer, 29. Marts og 8. Septbr. Heste og Kreaturer.

Sæby, Torvedag hver Fredag 5. April, 18. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreat.

Sonder Tømme, 11. Maj og 23. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Tarm, 1. Maj, 13. Septbr. og 10. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Tilsted, Torvedag hver Onsdag og Fredag, 7. Januar Heste og Kreat.; 3. Februar Heste; 27. Febr., 12. April og 8. Maj Heste og Kreaturer; 6. Juni Heste og Ubb; 4. Juli, 5. og 29. Sept., 11. Okt. (Store Onsdag) Heste og Kr.

Tornvadhuse, 11. Maj, 7. Juli og 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Trusstrup Station, anden Onsdag i Maanederne April, August og Oktober Marked med Heste og Kreaturer. 6. Juni Heste og Kreat.

Tørring, 20. Februar, 7. April, 9. Maj, 19. Juli, 4. Oktober og 6. December Heste og Kreaturer.

Ulstrup (Hornum Fjernbetonation), 11. Januar, 14. Marts, 4. Maj, 26. Juni, 18. September, 25. Oktober og 6. Decbr. Heste og Kreaturer.

Ulstrup Station, 17. Maj og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Ulsåum, 26. April og 28. Sept. Heste og Kreat.

Ulfær, 26. April, 30. Aug. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Vandel, 26. Maj og 16. Oktbr Heste og Kreaturer.

Varde, Torvedag hver Fredag, 2. Febr., 3. og 28. Marts, 25. April, 8. Maj, 14. Juni, 2. August, 14. Sept., 11. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.

Vejle, 26. April, 23. Juni og 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Veje, Torvedag hver Onsdag og Fredag, hver Onsdag fra 1. Novbr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 10. Januar, 2. og 23. Februar og 9. Marts Heste; 16. og 23. Marts, 6. April, 2. Maj, 14. Juni, 30. Sept. og 27. Okt. Heste og Kreaturer.

Vester Sæding, 29. Marts og 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Fredag, sidste Fredag i hver Maaned og fra Mikkeidag til Jul hver Fredag med levende Kreaturer. 3. Januar Heste; 25. Januar, 17. Februar, 10. Marts, 22. og 29. April, 27. Maj, 24. Juni (Snedlingsmarked), 25. Juli, 25. og 26. Septbr. (Tøjemarked), 21. Oktbr., 25. Novbr. og 16. Decbr. Heste og Kreat.

Videbæk, 27. Febr., 24. Juni og 21. Okt. Heste og Kreaturer.

Vildbjerg, 4. Maj og 19. September Heste og Kreat.

Vindersøb, 2. Maj og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Vorbæjde, 8. April og 3. Aug. Heste og Kreaturer.

Vran Station, 18. April og 15. Sept. Heste og Kreat.

Vrågd, 22. April og 25. Okt. Heste og Kreaturer.

Vester Vran, 28. Marts og 14. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Vestvirk, 26. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Torvedage. Mandag: Haderslev, Tønning, Fredericia. Tirsdag: Haderslev, Hulsom, Kolbing, Søbjerg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg, Torvedag: Hulsom, Fredericia, Varde. Fredag: Glensborg, Frederikshavn, Tønder, Bredsted, Kolbing. Lørdag: Haderslev, Egernsørd, Hensborg, Slesvold, Hulsom, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg, Søbjerg.

Bekjel=Stempel=Taxif.

Bekjeler indtil 200 Mk. — 10 Pg.; over 200—400 Mk. — 20 Pg. og for hver 200 Mk. — 10 Pg. mere indtil 1000 Mk.: hvert 1000 Mk. 50 Pg. og for hvert 1000 Mk. eller en Del deraf 50 Pg. mere.

Købecontrakter indtil 150 Mk. — 1 Mk. 50 Pg. og fremdeles for hver 50 Mk. — 50 Pg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indt. 20 Gr. 10 P. til Danmark for de første 20 Gr. 20 P., for hver følgende 20 Gr. 10 P.

— ufrankeret Brev indtil 20 Gram 20 Pq.

— dobbelt Brev fra 20—250 Gr. frank. 20 P., ufrankeret 30 P.

— frankeret Brev indtil 250 Gr indenfor selve Postdistriktet 5 P.

Korrespondancekort 5 P., til Danmark 10 P.

Fryktager indtil 50 Gr 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.

Fryktager til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forsendes indtil 2 Kilo., r. og skal frankeres.

Forretningspapirer: (Regnskaber, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur osv.) Indenfor Tyskland, de tykke Besiddelser og Østerrig-Ungarn: indtil 250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P. og 500—1000 Gr. 30 P. Til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr., dog mindst 20 Pq. Forretningspapirer skal frankeres.

Vareprober indtil 250 Gr. 10 P., fra 250—350 Gr. 20 P.; til Danmark og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. indtil 350 Gr., men mindst 10 P. Skal frankeres.

Rekommenderede Breve foruden Porto 20 P.

Postanvisninger indtil 5 M. 10 P., til 100 M. 20 P., over 100 til 200 M. 30 P., 200—400 M. 40 P., 400—600 M. 50 P., 600—800 M. 60 P., til Danmark indtil 355 Kr.; 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.

Postopkrævning af Pengesummer: For indtil 800 M. 30 P. forud; desuden Porto som for Postanvisninger; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.

Postesterkrav højst 800 M. Portoen er —. Portoen for Breve eller Brevkort + 10 P. + Postanvisningsporto for det opkrævede Beløb, til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.

Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P. Pakker til Danmark indtil 5 Kilogr. 80 P., tungere Pakker efter Beregning.

Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.

Forfiktningsskyld for hver 300 M. eller en Del af 300 M. 5 P. i det mindste 10 P.

Breve indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for de første 20 Gr., for hver følgende 20 Gr. 10 P., ufrank. 40 P. for hver 20 Gr., Korrespondancekort 10 P.

Breve til Nord-Amerika ad den direkte Vej over Hamborg 10 P. for hver 20 Gr. — Pakker til Nord-Amerika efter jærlig Beregning.

Telegrammer for hele det tykke Rige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord, mindst 50 P. Udbetalinger pr. Telegram indtil 800 M. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Portotafst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 10 Ore, indenbys 5 Ore,
Breve til Tyskland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20
Ore for hver 3 Kvint (15 Gram).
Trykager til Tyskland 5 Ore for hver 10 Kvint.

Vejrspaadomme for 1911.

(Efter den 11-aarige Periode).

Mennesket spaa'r,
men Gud raa'r.

Januar: Begynder med jævn Vinter; midt i Maaneden streng Kulde, derefter Tø med Nedbør af Sne og Regn.

Februar: I Begyndelsen og Slutningen af Maaneden temmelig mildt. I Midten stormfuldt med Sne og Regn.

Marts: Først i Maaneden Frostvejr, derefter mildere. Imod Slutningen af Maanedes Storm og Kulde.

April: Indtil midt i Maanedes koldt og regnfuldt. Sidst i Maanedes mildere, men en Del Nattefrost.

Maj: Første Halvdel bringer mange smukke Foraarsdage, ogsaa Torden. Sidste Halvdel temmelig kølig og regnfuld.

Juni: Gennemgaaende varm og tør. Imod Slutningen Torden og Regn.

Juli: Bringes mange smukke Sommerdage, afvekslende med velgørende Regn.

Avgust: Er ogsaa fremherskende varm men bringer ret ofte Torden med stærkt Regnskyl.

September: Indtil Midten udmærket Efteraarsvejr, næsten ingen Regn. Sidste Halvdel af Maanedes indtræder ofte uroligt Vejr.

Oktober: Første Halvdel temmelig mild, ogsaa nogen Torden. Derefter ofte Blæst og Regn.

November: Begynder med mildt Vejr, men taagefuldt. Senere stærke Storme. Imod Slutningen Frostvejr.

December: Frostvejret holder sig til midt i Maanedes. Herefter Tø i nogle Dage. Ved Juletid igen Frost og Sne, som vedvarer indtil Nytaar.

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe.

(511)

Folkets Børn.

Af P. Skovroy. Med Tegninger af Poul Steffensen.



H

vert Barn i Byen kendte det lille Hus, hvor Oldemor boede. Hun var Oldemor for hele Egnen i Miles Omkreds og kaldtes aldrig andet af smaa og store¹⁾.

Kom man ind i den lille Have, der omgav hele Huset som en stærkende Mur, og hvor det om Foraaret duftede af Violer og Hyacinter, opdagede man inden for Vinduet et gammelt fint Ansigt, omgivet af hvide Lokker og Panden kronet af det høje hvide gammel-dags Hovedtøj, som ellers nu fuldstændig hører Fortiden til.

¹⁾ „Bedstemor“ kendes ikke paa Landet i Sønderj.

Naar Sommer vinden strøg hen over Huset, og stundom en lille Pusling af en Vindhæs tumlede ned fra oven og fik Roferne til at nikke ind til den gamle Kvinde, nikkede hun igen og sagde: Ja, jeg ser jer nok! Og naar Stormen om Efteraaret søg hen over Vestfletten og sled i Vedbenden, der klatrede op ad Muren og klamrede sig fast i Revnerne med sine fine Fingre, slap en Kvist imellem Taget, bankede paa Ruden og sagde: Bliv ikke bange Oldemor, det er bare mig!

Oldemor bange! der var gaact andre Storme hen over den gamle Kvindes Liv end den Smule Vind, der river en Slyngeplante løs af en Mursprække.

Allerede i Treaarstrigen var Oldemor som paa en Pige bleven viet til Rædslerne i Militærlazaretterne, hvor Landets unge Sønner blev baaret ind døende, blodende af Ulibsjaar, lemlæstede eller syge.

Skont den unge Pige var bleven til en gammel Morlil paa 85 Aar, hændte det stundom endnu, at disse Rædselsminder kom flyvende som store sorte Fugle med blodige Ræb og Rør, og hun overvældet lod Armene synke i Skødet. Hun saa da atter de unge blodende Stikkelser med de brustne Dine, hørte Skrigene og den stønnende Sammen af Folkets Børn, som forblodte i Kampen for deres Fædres Jord, lyttede til de sidste Hilsener fra døende Læber til elskede Bæsnere i de Tusind Hjem.

Og Rædslerne havde fulgt hende op igennem Aarene. I 1864 mistede hun en Broder ved Dybbøl. Samme Aar døde hendes Mand, det hed sig af Sorg og Græmmelse over vort Lands Erobring.

I 1870, da den fransk-tyske Krig stod for Døren, optog hendes ældste Søn for Danmark under et Besøg i Ribe. Da Moderen fik det at vide, maatte Sønnen lade sig tilbageskrive. Han blev straks taget til Soldat og maatte med til Frankrig som prøvjsk Krieger.

I de to Krigsaar sad hun der hjemme paa Gaarden og lyttede til Beretningerne fra Krigen og granskede med blegnende Kinder Listerne over dræbte og saarede. Himlen forstaaende hende for den Sorg at læse Sønnens Navn. Han kom hjem med hele Lemmer og tog Styret af Fædrengaarden, medens en af de yngre Brødre giftede sig og købte en Gaard omme i Sønderbyen.

I en Mennestealder havde Oldemor siddet i det lille Hus bag de smaa Ruder og efterhaanden bundet Ry i Byen og hele Egnen

som „klog Kone“. Ikke i den Forstand, at hun gav sig af med at vise igen eller læse over bulne Fingre. Nej, hun blev kendt og søgt som Raadgiveresse i snart jagt alle Livets Forhold og alle Livets Aldere.

Der førte mange Stier til Oldemor's Hus. Disse Stier var slidt af Børnesødder, af Ungmøer og Ungerivende, Mænd og Kvinder. Ja selv Oldinge paa Gravens Rand søgte hen til den Viddommens og Livserfaringens Kilde, som flød der inde bag de smaa Ruder.

Naar lille Marias Dukke havde tabt Hovedet eller Peters Bist sin Stralbe, saa trippede de smaa Fødder ad Stien over Tøsten til Oldemor. Og naar Ungmøen var i svar Hjertekvide, saa tryede hun over i Oldemor's Stue og sad der og sukede saa tungt og saa dybt, at Oldemor omsider sagde med et lille fint Smil i det gamle Ansigt:

— Lad mig saa høre da, hvad der er i Vejen.

Og under Oldemor's milde Blik aabnedes Hjerterne alle tilhøbe, som Blomsterbærgene aabner sig for Solens varme Smil.

Man vidste, at det bankede et varmt Hjerte i den gamle Kvindes Barn.

Selv Mænd, der var modnede i Livets og Erfaringens Skole, undjaa sig ikke for at lytte til Oldemor's Raad i Livets mange Forhold. Man vidste, at hun var en Karakter. En Kvinde, der uden at blinke sender sin Søn i en blodig Krig, som kunde være undgaaet, dersom hun havde ladet ham optere, hun gaar ikke paa Akford med sin egen Samvittighed og taaler ej heller, at andre gør det.

Da Kollerregimentet fejede over Landet som en Hagelbyge, og det gjaldt for mange om at holde Ørerne stive og ride den første Tørn af, opildnede Oldemor de svage til Modstand og de stærke til Angreb.

Det var i de Dage, hun lod male over Studøren:

„Sit Fædreland ikylder man alt, hvad man kan udrette.

Rasmus Rask.

Og disse Ord skal du gentage for dine Børn og tale om dem, naar du sidder i dit Hus, og naar du gaar paa Vejen. Og du skal skrive dem paa Dørstolperne af dit Hus og paa dine Porte.

5. Moseb. 6. Kap.“

Jugen, der traadte over denne Tærstel, kunde være i Tvivl om, hvad Mand han gik ind til. Og mangen en, hvis nationale Samvittighed ikke var helt rolig, traadte ind med Angst og Bæven.



Intet Under, at alle hendes Børn vandrede i hendes Fodspor. Den ældste Søn, som overtog Fædrenegaarden, da han kom hjem fra Krigen i Frankrig, blev med Aarene, alt som de natio-

nale Opgaver meldte sig, en af Sagens bedste Støtter. Da hans unge Husfru døde efter at have bragt et dødsfødt Barn til Verden, søgte han Trøst hos Moderen, der forstod som ingen anden at dulme Kviden ved at tie og tale i rette Tid.

Ved Solfaldstide, naar Dagens Syjsjel var endt, gik han med sin Pibe ad Stien over Tøsten til Moderens Hus og talte med hende om alt mellem Himmel og Jord, og det var ikke de ringeste Waaben i Kampen, han henteede sig i dette aandelige Rustkammer.

Ingen forstod som Oldemor at hugge til Bunds i Brovlet og ægge til Handling.

Engang, da det gjaldt om at faa en god Sag flod, der var løbet fast i de grundede Vande, og han kom til hende og beklagede sig over Sløvheden, Ugideligheden, Spøgelsefrygten, Vægelsindet og deærlige Grunde, som vor nationale Skærgaard er faa fuld af, spurgte Moderen:

— Ja, men billigere man da ikke Planen?

— Jo, jaamænd gør man faa, men man drukner i Lunkenhed, ingen gør Alvor af Sagen, og man kommer, kort sagt, ingen Begne.

Saa jød Oldemor lidt henjunken i Tanke, og saa kom det lille fine, lidt spottende Smil frem om hendes Mund.

— Hør, min Dreng — Drengen var op imod de Halvhundrede — tag mig den bitte Bog der henne paa Hylde. Godt, se her, skriv det Vers af og læs det op for dem!

Da Sønnen nogle Dage efter samlede med sine Meningfæller og sporede den jædvænliche Lunkenhed og Betænknelighed, greb han i Lommen og sagde:

— Det er sandt, jeg har noget fra Oldemor, som jeg skulde læse op for jer. Det er rigtignot Svenssk, men I forstaar det vel, naar en Damsker læser det. Og saa læste han:

Gubben och Gumman
 skulle spela på Trumman.
 Vægge ville Trumman höra,
 men ingen ville Trumman röra.
 Och denne Visjon er inte lång,
 Derfor sjunga vi henne än en gång.

— Skal vi synge hende nok en Gang!

Man lo og raabte: Nej, nej, nej! Og Latteren blæste alle Betænkneligheder af Pinden.

I Foraaret 1903, mens Vaarsolen ødslede sine daarende Smil og befrugtede Jordens Skod til Velsignelse for den levende Mennekshed og fik de stolte Hyacinter og de blyssomme Violetter i Oldemor's Have til at dufte deres Tak mod Himlen, bragte den tyske Statskunst det vidunderlige Misfoster til Verden, der allerede i Historien har faaet Navnet „Optantlaveriet“.

Det er ikke for meget sagt, at disse Udbvisninger bragte Mørke over Landet. Trindt om i Bondens Stue, i Husmandens Hytte sad i de lange Nætter Angstens blege Spogelse paa Sengestokken, stirrede med sine hule Øjne paa Folkets Born og gennede Sønnen fra deres Leje. Der var næppe een Mand eller Kvinde, der ikke paa egne eller andres Vegne kunde frygte for en Landsforvisning paa et slikt Grundlag, som dengang anvendtes.

Oldemor's ældste Son blev et af de første Ofre for denne vidunderlige Statskunst.

Man fik udponstet, at han for 33 Aar siden havde opteret under et Ophold i Kongeriget. Reoptionen slog man en Streg over som ugyldig. Og Manden maatte i sit 53. Aar gaa i Landflygtighed, og en yngre Broder maatte i Huj og Hast sælge sin Ejendom og overtage Fædrenegaarden.

Oldemor's hvide Hoved blev endnu mere skinnende hvidt under dette frygtelige Slag og hendes Kinder en Rende blegere. Men hun holdt det hvide Hoved oprejst, og i hendes Øje glødede Genstærket af den Harmen, som ulmede i Folkedybet.

Men ved Solfaldstide, naar Tusmørkets Skygge gled over Sletten og blev hængende som et mørkt Slør i Havens Træer, i den Stund, Solnen plejede at sidde med sin Pibe i Stolen ved Vinduet, sad Oldemor stundom og stirrede paa den tomme Stol med et underligt frabærende Blik under de hvide Bryn. Det hændte ogsaa, naar den yngre Son eller en af Børnebørnene kom og satte sig i Stolen, at Oldemor med en underlig barsk Stemme sagde: Nej, ikke der, sæt dig her!

Tiderne rinder som Støvet langs den alfar Vej.

Og Aarene randt. Men Oldemor's Sorg og Savn var lige frist. En Landsforvisning er ikke noget, som Tiden kan overvinde. Graven lukker sig over den døde; men Landsforvisningen er som en aaben Grav, Tidens Indhold ikke kan fylde.

Paa Fædrenegaarden bag Loften var der imidlertid ved den yngre Søns Tiltrædelse sprungen en ny Ungdomskilde frem, til

hvis melodiske Rislen den gamle Kvinde ikke kunde undgaa at lytte. Der lød atter Bernelatter derovre fra, som i gamle Dage, da Oldemor herskede over en Børneskole. Smaa Børneskoletrædere trippede snart ad Stien over Loftet til Oldemor, og den ældste Datter Else sov nu om Natten i Oldemors Stue og blev hendes Kæledagge, medens Erik, der var 12 Aar gammel og jævnlig i Sommerferien delte Onkels Udlændighed, efter Haanden voksede fast til dennes Hjerte.

Else var en smuk Pige paa 18 Aar, med en rank, smidig Skikkelse. Der var en Spændighed over enhver af hendes Bevægelser, som røbede sunde og velstøbte Lemmer. Hun var da ogsaa Gymnastiklærerinde i Forsamlingshuset.

Hun kvadrede hele Dagen som en Sangfugl, og stor var hendes Triumf, da hun en Dag, efter lange Tidens Tryglen, omsider fik Oldemor til at synge nogle Vers fra gamle Dage. Og saa sang Oldemor med sin fine Røst, der lød som langt borte fra:

Livet er altid stont, la la la . . .
 Haabet er lyscarout, la la la . . .
 Mismod er stødje graa,
 Glæden er himmelblaa.

Eller hun sang den uforlignelige gamle Menuet:

Maanen gaar saa langsomt og saa søj . . .

Imens sad Else med de foldede Hænder i Skødet, stirrende paa den gamle Kvinde i hellig Andagt og lyttende til de gamle prægtige Toner fra et fjundet Aarhundrede.

— Naa, Erik, er du der. Det var godt, du kom, sagde Oldemor. Der er Brev fra Onkel. Kom, læs det for mig. Mine Dine kan ikke længer læse hans Krageræer. Det er sært nok, den Dreng skrev saa pænt i Skolen. Naa, hvordan gaar det saa i Skolen, Erik?

— Han forbød os i Dag at tale dansk paa Legepladsen! buste det ud af Drengen med en Understrøm af Harm.

— Ja saa. Man har Haftværk. Og hvad gjorde du saa, Erik.

— Jeg — jeg vilde ikke lege med. Jeg gik ind og læste paa de tytte Salmer. Vi har saa meget at lære. De andre, som har tytt Religionsundervisning, kan sagtens.

— Vilde du da ønske at være blandt dem, Erik?

— Nej, slet ikke, Oldemor.

Hun saa op og mødte Harmen i dette Drengeblik. Saa spurgte hun ikke mere.

— Kom saa. Her er Brevet.

Kære Moder!

Hvor Menneftet er tungnemt. Denne Sandhed gik først op for mig i Gaar, stont jeg er 60 Aar. Det var i Teatret. Jeg saa „Ubetatten“ efter 30 Aars Forlob. De simple Ord i Oles Sang: „de gamle sagde, det gaar over — men det gik ej over“ forstod jeg først i Aftes. I de 30 Aar har jeg altsaa dog lært noget, nemlig det, at der virkelig gives noget her i Verden, som aldrig gaar over. — Jeg havde dog troet, at jeg kunde gro fast her. Herregud, jeg er jo midt i mit Folk. Men alligevel — jeg er vist for gammel, jeg mangler Spiredygtigheden, som vi Landmænd siger.

Jeg læste forleden i en lille Skitse „Landsforvisning“ af Guy de Maupassant: „Landsforvisning er utvivlsomt den haardeste Straf, som kan ramme visse Menneker. Afjet fra den ideale Følelse, man kalder Fædrelands kærlighed, gives der en egen instinktiv og næsten kodelig Hengivenhed for det Land, vi er fødte i, som har næret os med sin Luft, sin Grode, Rødet af sine Druer og Vandet i sine Kilder. Vi er endnu mere Børn af dets Jord end af vor egen Moder. Et Mennekte er ikke mere sig selv tyve Mile borte, fordi hver Stump af Landet former ham paa sin Maade. At forvises Landet er, at et Bæjen rykkes op af sin Jordbund, at hans Livsvaners Rodtrævler rives i Stykker, og at han flyttes over i anden Jord, hvor han maaste aldrig sjaar an. Der føjes en vedvarende og grusom fysisk Lidelse til den moralske, der er lige saa smertelig.“

Åt ja — hvor sandt, hvor sandt!

Hver Aften, naar Solen daler, er det som om en lønlig Magt drager mig sønden ud af Byen, over Broen til Bejen, der fører til mit tabte Land. Ud denne Vej vandrer alle

mine Længsler, som Trækfuglestærterne om Høsten. Jeg stirrer ned ad denne Vej, mit Blik følger de fine Stænger, man har anbragt der, for at vejfarende kan følge Vejens Løb, naar Stormfloden skyller over den. Min Sjæl undflyr hver Aften sit Hylster, den flygter ned ad den Vej. Den vil hjem og sove i Landet, hvor min Bugge stod. Den er som et Menneske, der ikke kan sove i en fremmed Seng. Men ak, mit Legeme maa ikke følge med, maa ikke gaa ned ad denne Vej til mine Fædres Land, til min gamle Moder! Mit Legeme er jo udvist!

Jeg kan kun jende mine jørgmodige Breve over Grænsen som smaa fattige Fugle med Flor om Bingerne.

Jeg drømte forgangen Nat, at jeg var død og laa i min Grav. Men da jeg saa vaagnede af Drømmen, saa var det slet ingen Drøm — det var Virkelighed. Jeg ligger i min Grav. For det er da ikke noget Liv, naar min Sjæl er borte den meste Tid af Døgnet. Det er som i et daarligt Ægtefælskab, hvor Ægtefællerne trækker hver sin Vej. Det maa ende med Skilsmisje før eller siden.

Men nok om det. Jeg er ude af Sagaen. Men Oldemor lever end.

Jeg vil fortælle dig noget jælsomt. I de syv Aar, mit legemlige Dje ikke har set dig, er din Skikkelse vokset i min Bevidsthed paa en vidunderlig Maade. Imellem har jeg en Følelse, som var du ikke alene Slægtens Moder, men en Legemliggørelse af selve Fædrelandskærligheden. Stundom staar du for min Forestilling som en levende national Samvittighed for Slægten. Gid det var saa vel. Kampen dernede er jo nu saa haard, at Rækkerne maa holdes tæt fylkede. Du skriver, at den sidste Rest af den danske Religionsundervisning i Skolen er i Fare. Skal det sige, at saafremt man for Eksempel kunde bevæge Erik til at give Slip paa den danske Religionsundervisning, saa er alle hans yngre Søskende paa Forhaand affaarne? I saa Fald suldkommes nu Spaadommen i Holger Danske-Sagnet, at det skal blive de 12 Mars Dreng, der skal vinde Landet i den yderste Nød.

Skriv om, hvordan alting gaar. Jeg ligger og lytter i Graven her nede.

Din ældste.

— Oldemor, hvad er det for en Spaadom om de 12 Aars Dreng, Onkel taler om?

— Det er et af de gamle Sagn om Holger Danske, min Dreng. Du kan slaa op hos Thiele.

En god Jagttager vilde i den nærmeste Tid derefter have lagt Mærke til Erik. Som sædvanlig hos Dreng i Tolvaarsalderen var der over hans opløbne Stikkelse en vis Leddeløshed, noget lignende, som man iagttager hos store Hundehvalpe. Dette tabte sig for en Del. Det var, som tog han sig sammen til et strappere Herredømme over sine Lemmer. Ogjaa i aandelig Henseende foregik der en langsom Forvandling. Man aanded et Fremstød i Udviklingen af hans Karakter. Hans Blik, som havde været svagt, lidt sløvt, som sædvanlig i den Alder, fik mere Fasthed. Skolelæreren tog det for Trods og handlede derefter, men tog fejl.

Oldemor manglede ikke det aandelige Skarpsyn, men det legemlige, for at gøre disse Jagttagelser. For hans øvrige Omgivelser kunde det ikke forblive skjult, at Drengens Rinder blev magrere. Men han klagede aldrig, heller ikke, som tidligere, over meget Hjemmearbejde fra Skolen, og intet tydede paa særlig Overlæsjelse. Han sad som oftest om Aftenen over Bogerne, stundom med Sengene i Ørerne for ikke at forstyrres af de andres Pasziar, men han bad aldrig om at blive siddende oppe efter den sædvanlige Sengetid.

Han sov ene paa Elses Værelse, efter at denne var flyttet over til Oldemor.

Det hændte nok i Ny og Næ, at en af Karlene, som kom hjem ud paa Natten, opdagede Lys i Drengens Værelse, men ingen vedede at omtale dette for ikke at røbe deres eget Natteværmeri.

Ingen havde nogen Anelse om, at Drengen sad oppe den halve Nat og læste paa sine Lektier. Saa længe det var Sommer, kunde det endda gaa, men da Vinterkulden kom, kneb det for Erik. Der var ingen Ratteløvn i Værelset, men selv i andet Fald kunde han ikke have fryret i den uden at røbe sin Hemmelighed. Han svøbte Puder om Benene for ikke at fryse alt for slemt, men da Kulden tog rigtig fat og malede frodige Isblomster paa Ruderne

i det lille Bærelse, var Drengen paa Nippet til at fortvible. Han prøvede paa at læse i Sengen, men saa overmandedes han af Søvnigheden. Desuden kunde han jo ikke lave sine skriftlige Arbejder der.

En Tid lang tænkte han paa at betro sig til Else, men undlod det af Frygt for at hun skulde sige det til Forældrene eller Oldemor. Og hvis man forbad ham at læse om Natten, kunde han ikke følge med. Man vilde maaste saa lade den danske Religionsundervisning falde, som flere havde gjort. Og saa skulde hans yngre Søskende tvinges til tykt Undervisning, naar de kom i Skole, fordi han ikke havde holdt ud! Og en saadan Uheldighed skulde han have at tilstaa for Dnkelen næste Sommerferie! Aldrig i Livet! I Sagnet om Holger Danske taltes der om smaa Helte paa 12 Aar, som skulde frelse Landet. Han var jo 12 Aar. Skulde han da være en Knyster!

Ulykken kommer sjældn alene.

En skøn Dag var Else bleven paalagt en Bøde af 200 Mk. eller 20 Dages simpelt Fængsel, fordi hun som Gymnastiklærerinde i Foramlingshuset havde haft Elever under 18 Aar.

Else, som var en tapper Pige, erklærede, at hun ikke selv kunde betale Bøden, og at hun heller ikke tillod, at den betaltes af andre. Vilde man putte hende i Gullet for en saadan Forbrydelse, saa vær saa god.

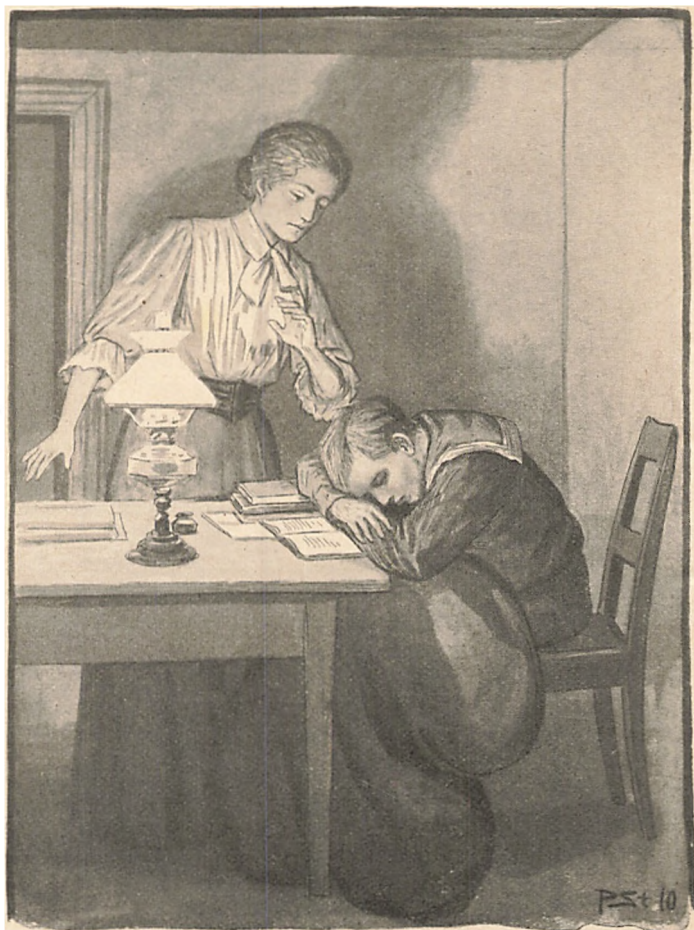
Hun var en Dag i Købstaden for at tale med en Mand om Sagen. Hun blev forsinket og kom først hjem med Nattoget. Da hun nærmede sig Gaarden, opdagede hun, at der var Lyd i Erik's Bærelse. Det skinnede med et mat rødtligt Skær gennem de tilfrosne Ruder. Skulde den taabelige Dreng virkelig sidde oppe i denne Kulde og vente paa hende, eller havde han glemt at slukke Lyset. Hun skyndte sig ind. Da hun lukkede Døren op til sit gamle Bærelse, mødte der hende et forunderligt Syn.

Der sad Erik og sov ved det lille Bord, fuldt paaklædt og med en Dyrne om Benene.

Men der var noget galt fat med Drengen. Hans Kinder brændte som Ild.

Hun vækkede ham og fik ham i Seng.

Den næste Dag laa han i stærk Feber, og Lægen blev hentet.
Det blev en hidfig Lungebetændelse.



I sine Febervildeljer tumlede han med Undervisningsstoffet i
Religionstimerne. Han opramjede Stumper af den danske og tyske

Katekismu?, danske og tyske Salmevers og Bibelsteder blandedes sammen i hans syge Hjerne i en haabløs Forvirring.

Naar Else vaagede hos den syge Broder, sad hun mod sin Vilje og lyttede med Spænding til disse underlige Brudstykker.

„O, hvo der kunde det ene kun lære
sig at opoistre med Hjerte og Hu!“

Lod det fra Drengens Læber.

I samme Aandedræt raabte han højt til Kammeraterne:

— Giv ikke fortabt! de 12 Aars Drengene skal vinde Landet!

Saa talte han om Holger Danske, om Onkel og om Oldemor.

Der kunde saa indtræde en lang Stilhed, da man kun hørte Bornholmerurets langsomme, støtte Tik Tak!

Eriks Læber bevægede sig atter, og der kom ganske sagte, næsten blidt:

„Lær mig, o lille Trækfugl, du,
at svinge mig med frejdig Hu
til ubekendte Strande . . .“

Else's Hoved sank ned paa Sengestoffen i hulkende Graad.

Den sidste Dag, Erik levede, var hans Aand klar.

— Hvor er Oldemor, hviskede han. Jeg vilde —

Oldemor kom, og da hendes hvide Hoved bøjede sig over Eriks Læbe, gled der et lykkeligt Smil over hans blege Ansigt.

Han strøg sagte hen over Oldemors Haand.

— Oldemor! Der stod i Sagnet om Holger Danske, at Mænd paa 60 og Drengene paa 12 Aar skulde vinde Landet. Onkel er 60 og jeg er 12 — ikke, Oldemor?

Saa laa han lidt og tænkte sig om.

— Oldemor — hvorfor skrev Onkel, at han var død?

— Na, lille Erik, han mente vel, at han allerede var blandt de faldne i Kampen.

— Naa . . .

Saa laa han igen en Stund stille og saa op paa Loftet.

— Oldemor!

— Ja, min Dreng.

— Sig til Onkel — at — at jeg holdt ud — saa godt — jeg kunde.

Den Aften var der jent Lys i Oldemors Stue.

Else gik grædende frem og tilbage paa Gulvet.

— Gaa i Seng, lille Else. Jeg sidder lidt endnu.

Da Else var gaaet i Seng, satte Oldemor sig ved Bordet i Sønnens tomme Stol. Hendes Hoved var lænet tilbage. Hendes hvide Haar stod skarpt mod Stolens mørke Rygstod. Lampens Lys kastede et mat rødrende Skær over den gamle Kvindes blege Træk, der var som stivnede i Sten.

Hun greb som i Tanker en Blyant, og skrev med langsomme Træk paa et Stykke Papir, der laa, med et Udtryk i Blikket, som gik hendes Sjæl paa Vandring:

Thi redtes tre blode Bølstre blaa

for Folkets Vorn at hvile oppaa:

Landsforvisning — Graven — Fængslet!

— Hvad bestiller du, Oldemor? lod det inde fra Else. Striver du? Hvem skriver du til?

— Til Vorherrel . . .



(VI)

Lille Annas Ferierejse.

Fortælling af N. N. Med Tegninger af H. Dietrich.

Efter Treaarstrigen blev der en Vaartid med frugtbar Grode og Vækst over hele Nordslævig. Befolkningen, der hidtil havde vegeteret i en Halvdøs, var i Krigsaarene vaagnet til Bevidsthed om sit eget Sprog og Landsliv, og da de nye Præster og Embedsmænd talte Folkets Sprog og sluttede sig jævnt til Befolkningen, fik denne ogsaa derved en Hjælp til naturlig Udvikling af sin medfødte Ejendommelighed, saa den nu opblomstrede med friskt og frodigt Liv.

Blandt de tyffe Embedsmænd, der ikke var elskede af Befolkningen, var der enkelte, som frivillig opgav deres Stilling for at søge længere Syd paa. Blandt disse var Utermann, der havde været Landfoged paa Sild. I hans Plads kom nu Hr. D., som havde været Herredsfoged i Varde. Han var gift og havde to Børn, en Søn og en Datter, og de kom nu til at bo i Rejtum.

I Begyndelsen frembød det meget Nye, der her var at se, og det ejendommelige Liv paa Sild, hvor en stor Del af Befolkningen er friskt, adskilligt, der sængslede Børnenes Interesse. Men da de havde boet der i længere Tid, mærkede de, at de her maatte savne en hel Del af de Bekvemmeligheder, som de havde været vant til paa Fastlandet, især ved, at Forbindelsen med den øvrige Verden den Gang endnu var temmelig vanskelig. Der var nemlig den Gang endnu ingen Dampbaad, der sejlede til Sild. Landfogden havde dog til sin Raadighed en Regeringsbaad, som styredes af en gammel Matros; men denne Sejlsads maatte rette sig efter Vejr og Vind, efter Ebbe og Flod.

Lille Anna, der nu var tolv Aar gammel, blev meget glad, da hun af sin Morbror Sk., der var bleven Herredsfoged i Wisby,

blev indbudt til at besøge hans Datter i Sommerferien. Hun vilde dog ikke være der hele Tiden, da hendes Broder Lage, der opholdt sig i Flensborg, hvor han besøgte Mourads Skole, nu i Sommerferien var kommen hjem til Sild, og ham vilde hun da ogsaa gerne være sammen med.

Det blev da bestemt, at hun skulde være hos Morbror St. de sidste otte Dage af sin Sommerferie. Hendes Fader bragte hende selv til Bisby i Regeringsbaaden, der styredes af en gammel Sømand, som hed Kresten. Det var en dejlig Tur, Vejret var prægtigt. De havde et Sejl oppe, da der var Medbør, og Dannebrog vajede paa Stavnen. Ved Stranden blev de modtagne af Herredsfogden, der var dernede med Bognen og førte dem til Bisby. Annas Rusine Marie var ogsaa med paa Bognen for at tage imod hende. Faderen blev hos dem i Bisby til om Eftermiddagen, saa sejlede han hjem igen med Baaden, som Kresten imidlertid havde fortojet ved Stranden.

Herredsfogden i Bisby boede i et stort og velindrettet Hus med en prægtig Have, hvis mange store Træer Anna var henrykt over; thi paa Sild, hvor Bestenviden er en Stormagt, findes der kun lidt og forkrøblet Plantevækst.

Herredsfogdens Embede er senere bleven nedlagt, og det smukke store Hus med Haven er bleven solgt. I nogle Aar var det indrettet til en Højskole, hvor der uddannedes Lærereinder, der underviste Børn i Moderemaal og forskellige andre Fag, indtil al Privatundervisning blev forbudt. Nu er det Egnens Forsamlingshus.

Anna var meget glad ved at lege i denne Have, hvor der ogsaa var adskillige smukke Blomster. Hun morede sig i det Hele taget udmærket i de Dage, hun var der. Sammen med sin Rusine Marie besøgte hun flere Familier, som denne var bleven bekendt med, og alle Begne nødte hun megen Hjertelighed og Venlighed. Hun fornøjede sig over alt det Nye, hun fik at se, og fortalte saa igen en hel Del om det ejendommelige Liv paa Sild.

Af alt det Morjsomme, hun saa og var med til, syntes hun dog allerbedst om en tam Due, Marie havde. Den var saa tam, at den fløj frit omkring overalt, satte sig paa Maries Skulder og spiste af hendes Haand. Anna legede meget med den og fik den ogsaa til at æde af Haanden. Denne Due havde sin egen Historie, som Marie fortalte Anna. Marie havde nemlig selv en egen lille

Have i en Krog af Forældrenes, hvor hun med megen Flid op-
 elstede nogle rigtig koonne Blomster. En Dag havde Marie saa
 faaet sin Moder med ud i Haven for at vise hende, hvor pænt
 hun havde faaet den gjort i Stand. Da de nu havde set lidt paa
 Haven og var blevne trætte af at gaa omkring, havde de taget
 Plads i et lille Lysthus, som var i den anden Ende af Haven, og
 her var denne Due flojet ind til dem og havde søgt Beskyttelse hos
 Marie mod en Rovfugl, som forfulgte den.

Men Tiden gik, og Dagen kom, da Anna skulde rejse hjem
 igen. Hendes Fader havde lovet at afhente hende igen med Rege-
 ringsbaaden; men han blev den Dag ved Embedsforretninger for-
 hindret i at komme. Derimod var Annas Broder Klage med.
 Han havde faaet Lyst til at gore den lille Sejlstur og besøge sin
 Morbrors Familie, for han nu om et Par Dage skulde rejse til
 Flensborg igen. Han kom gaaende til Bisby ganske alene. Kresten
 havde bedt, om han maatte blive i Fiskerhujene nede ved Stranden
 i de Par Timer, til de skulde sejle igen, da der var nogle af Fiskerne,
 han kendte og gerne vilde besøge. Klokken 3 om Eftermiddagen
 skulde de saa være ved Stranden for at nytte den bedste Tid til
 at sejle hjem. Alle blev glade ved at se Klage, som var en raaf
 og dugtig Dreng, og de havde ret en fornøjelig Dag sammen.

Marie sagde til sin Moder: „Jeg vilde gerne give Anna en
 lille Gave med til Afsked, hvad synes du, jeg kunde give hende?“

„Giv hende din Due, den er hun jo saa glad ved!“ sagde
 Moderen.

„Men jeg vil nødigt selv undvære den.“

„Vel saa, men tænk dog paa, hvor ensomt hun har det derude
 paa Den, den vil vist glæde hende meget.“

Marie skønnede, at hendes Moder havde Ret og gav Duen
 til Anna, som var meget glad ved den. „Men du maa vist holde
 den i Bur i nogen Tid, for ellers flyver den nok hjem,“ sagde
 Marie. Det forstod Anna saa godt, og hun lovede ogsaa at være
 rigtig god ved det kære Dyr.

Til bestemt Tid kørte saa Herredsfogden ned til Stranden
 med Anna og Klage, med Annas Rejssekuffert og Duen i det Bur,
 hvori den plejede at sidde om Natten.

Da de kom ned til Stranden, fandt de ikke Kresten ved Baaden,
 og da de spurgte den nærmeste Fisker om ham, sagde denne:

„Ja, det har nok god Tid med ham, for der, hvor han gik

hen, holder de Gilde i Dag, og kommer han langt om længe, saa er han vist fuld."

"Hvad skal vi saa gøre?" spurgte Herredsfogden, "kan De ikke sejle Børnene over til Sild?"

"Nej, det kan jeg ikke i Dag," svarede Fiskeren, "for saa kan jeg ikke komme tilbage i Aften, og i Nat skal jeg tidlig ud paa en længere Tur."

"Vi kan godt sejle selv," jagde nu Aage, "jeg kan jagtens ro derover i det dejlige Vejv; vi har jo Medbor, saa det vil ikke tage ret lang Tid. Anna! du kan vel nok sidde ved Roret og styre?"

"Ja, det kender jeg nok, jeg har gjort det før," jagde Anna.

Herredsfogden spurgte nu Fiskeren, om han mente, det kunde gaa an at lade Børnene sejle alene. Denne mente, det kunde jagtens gaa an, derjom de var en lille Smule kendt med at sejle. Men han tilbød først at gaa hen og se, om han ikke kunde saa fat paa Kresten. Han kom dog snart tilbage med den Bæst, at Kresten var mere end halvt beruset og havde svaret, han skulde nok komme, naar hans Tid var.

Nu vilde Børnene meget hellere sejle alene end have Kresten med, naar han ikke var ædru, og Fiskeren mente, at hvis de skulde sejle i Dag, maatte de helst se at komme afsted straks, "for Vejret begynder at se lidt mistænkeligt ud, men det holder sig nok til Aften," sagde han. Herredsfogden foreslog at opjætte Turen til i Morgen, naar Kresten var bleven ædru; men Børnene mente, at Forældrene vilde blive alt for bekymrede for dem, hvis de ikke kom hjem til Aften.

Fiskeren havde imidlertid gjort Vaaden klar, hejjet Sejlet og viste nu Anna, hvorledes hun skulde holde Roret for at styre rigtigt. Rufferten og Duen havde de faaet om Bord, og nu tog Aage fat i Marerne. "Farvel, Farvel!" raabte de fra begge Sider, og nu sejlede de raskt hen over Vandet.

I Begyndelsen gik det rigtig godt, Børnene var glade og frydedes ved det dejlige Vejv og den friske Soluft. De følte sig helt frie og frejdige ved at sejle alene. Det gik raskt fremad. Den lille Ø Fordsand saa de ligge til Højre og sejlede nu lige mod sydvest. Allerede kunde de tydeligt se Rejtum og Indsejlingen, hvor de skulde lande. Dog nu trak der en Byge op, og Blæsten tog til. De blev lidt vaade, men Bygen trak hurtigt over. "Na, det blæser snart tørt igen," sagde Anna. Endnu var de uforknytte.

I det samme kom der et heftigt Vindstød, som rustede stærkt i Sejlet. „Derfom det blæser stærkere op, kommer vi nok til at lægge Sejlet ned,“ sagde Nage.

„Jeg er bange for, at vi ikke kan gøre det rigtigt,“ sagde Anna, „Sejlet hjælper os jo ogsaa godt fremad, saa vi snarere kan naa hjem.“

Nu gik det godt en lille Tid; ja kom der igen en Byge og med den atter et Vindstød, der rustede endnu stærkere i Sejlet.

„Vi bliver dog nødte til at lægge Sejlet ned. Se bare, hvor Baaden krænger. Det lille Stykke Vej kan jeg sagtens ro os ind.“

„Men kan du selv lægge Sejlet ned? for jeg tør vist ikke Slippe Roret.“



„Ja, det maa gøres. Jeg tror, Blæsten er ved at dreje sig, vi fejler ikke mere i den rigtige Retning; kan du ikke dreje Roret lidt?“

Anna forsøgte at dreje Roret lidt; men det blev ikke bedre. Saa rejste Nage sig, lagde Marerne ind og løste Sejlet for at lægge det ned. Men i det samme kom der igen et heftigt Vindstød, der

rev ham Sejlet af Haanden og slog det ned over Vaaden. Anna varjaa heldig at gribe en Ende deraf med den ene Haand, og nu fik Lage ogsaa fat igen, fik Sejlet rullet sammen og lagt ned. Men idet det slog jaavoldbjomt ned over Vaaden, havde det revet den ene Nare med over Bord. Lage vilde bukke sig ned for at gribe den, men Anna raabte: „Gor det ikke, jaakæntrer Vaaden!“ „Jeg kan heller ikke naa den; den er allerede langt borte“, svarede Lage helt modløs.

„Hvad skal vi gore?“ spurgte Anna.

„Jeg véd det virkelig ikke,“ svarede Lage, „da Vinden har drejet sig, kan vi vist ikke holde den rette Kurs alene ved at styre med Roret. Jeg vil forsøge, om jeg maaste kunde hjælpe lidt til ved at slaa i Vandet med den Nare, jeg endnu har.“

De tab nu i nogen Tid. De kunde begge godt se, at de var i Fare, men ingen turde sige noget for ikke at gore den anden end mere bange. Anna forsøgte at dreje lidt ved Roret; men hun forstod det ikke rigtigt og mærkede snart, at hun slet ikke kunde gore noget. Saa bad hun en stille Bøn til Gud, at han maatte hjælpe dem.

Lage prøvede nu, om han ikke med den ene Nare, han endnu havde tilbage, kunde gore noget for at holde Vaaden i den rigtige Retning; men han mærkede snart, at heller ikke han kunde gore noget. Han vilde dog endnu ikke opgive Haabet og sagde: „Jeg kan se, vi driver nordpaa; men kan vi blot lande et eller andet Sted, kan vi vel gaa hjem.“

„Hvis vi bare ikke driver ud i Vesterhavet, for saa er vi fortable. Vi kan vel heller ikke lande ethvert Sted; Vaaden kunde jo kænre“, svarede Anna.

„Bare vi kunde komme Stranden saa nær, at jeg kan naa Bunden med Naren, saa kunde jeg vel stage os ind!“ Lage saa sig nu nøje om til alle Sider og blev vaer, at de drev tilbage mod en lille Ø. „Det maa være Jordjand“, sagde han og stak Naren ud. Jo, nu kunde han naa Bunden. Han saa, at der var en lille Indsejling og stagede Vaaden, der drev hen imod Den, derind. Han sagde da til Anna, at hun godt kunde slippe Roret og vikle de Love op, som var svøbte om Sejlet. Det lykkedes Lage at kaste en Lovende over en Bøl, som var nedrammet tæt ved Stranden. Nu gjorde han den ene Ende af Lovet fast ved Vaaden og saa halede de begge af alle Kræfter i den anden Ende. Det hjalp.

De mærkede, at Baaden kom nærmere i Land. Nu underjogte Lage Jordbunden med Klaren. Jo, den var fast. Han trak saa Sko og Strømper af og vadede i Land. Nu hjalp de hinanden, saa godt de kunde at saa gjort Baaden rigtig godt fast. Det regnede ikke mere og blæste heller ikke saa stærkt, men der kunde jo komme en Byge med heftige Vindstød, hvad Djeblik det skulde være, og det begyndte at mørknes.

Med megen Bejvær fik de saa Annas Keffekoffert og Buret med Duen flæbt over paa Landjorden, og tilsidst bar Lage Anna over, hvorpaa han trak sine Strømper og Sko paa igen.

Den lille D Jordjand er ikke beboet, men om Sommeren er der som oftest Kreaturer paa Græs. Der var dog ingen for Djeblikket; men der var et lille Skur, et Kreaturjold. Derhen bestemte de sig til at gaa. Det kunde dog yde dem Bestyttelse mod Regn og Blæst.

Der var fælt jnabjet i Skuret; men der var jo dog Læ. De opjogte nu en nogenlunde ren Plads; der satte de Kofferten og Buret med Duen ved Siden af. Saa satte de sig begge paa Kofferten. De havde arbejdet haardt og kunde nok trænge til at hvile sig lidt. Da de havde siddet lidt, sagde Anna: „D, hvor jeg var angst, jeg troede, det havde været forbi med os med det samme.“ „Ja, jeg var ogsaa angst, men jeg vilde ikke lade dig mærke det.“

„Jeg kunde se det paa dig; men nu maa vi takke for, at vi dog er forelobig i Sikkerhed.“

„Ja forelobig, men vi véd endnu slet ikke, hvorledes det kan gaa. Selv kan vi ikke komme herfra, og der er jo ingen, der véd, at vi er her.“

„De vil nok søge efter os i Morgen.“

„Ja, nok; men hvor kan de tænke, at vi er her. De tror nok, vi er drevne ud i Vesterhavet.“

„Ja, det var jeg saa bange for. Men derfor maa vi nu takke Gud for saa vidt og bede ham hjælpe os videre.“

„Tror du, Gud bryder sig om jaadanne smaa Ting?“

„Ja, der falder jo ikke en Spurv til Jorden uden hans Vilje. Skulde han da ikke meget mere hjælpe os.“

„I Hlenåborg er der nogle, der siger, at Gud véd alt i Forvejen, hvad der vil ske. Det styrer han altjammen ved Naturlove. Vor Bøn gør hverken fra eller til.“

„Det skal du ikke bryde dig om, hvad de siger. Jeg bad Gud om hans Hjælp, da vi var i Nød, og du kan jo da se, at han har hjulpet os.“

„Ja, bare man turde tro det!“

„Ja, det kan du trygt stole paa.“

„Jeg kunde jo prøve.“

I denne Nat lærte Mager at bede, og han glemte det aldrig siden. Børnene sad saa i nogen Tid tavst hensunkne i egne Tanker. Bludselig udbrød da Anna:

„Men jeg har jo min Due! Marie sagde, jeg skulde holde den i Bur i længere Tid, ellers vilde den flyve hjem.“

„Ja, det er da sandt. Saa snart det bliver lyst, vil vi skrive et Brev og binde det om Halsen paa Dueen, saa flyver den nok hjem, og de bringer os Hjælp.“

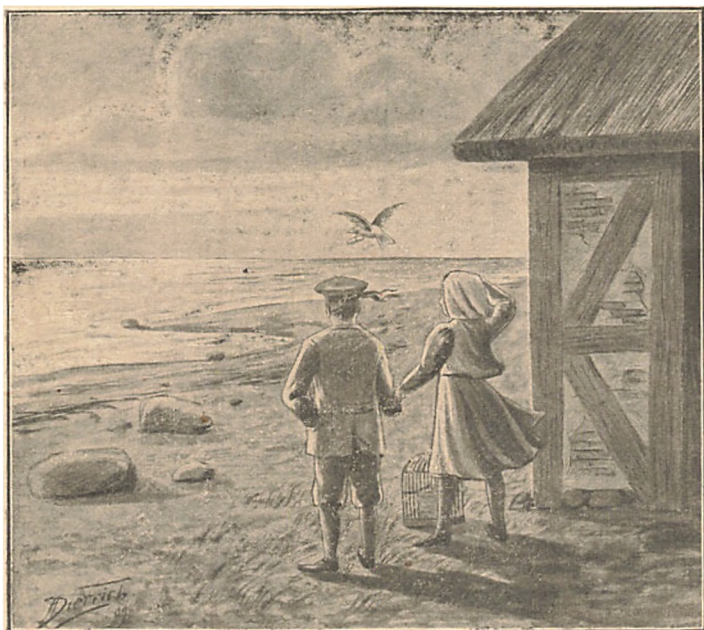
„Men jeg har hverken Papiir eller Pen i min Koffert!“

„Jeg har min Tegnebog i Lommen. Vi kan rive et Blad ud af den og skrive med Blyant.“

De blev nu glade ved den Tanke; men de frøs; deres Klæder var blevene vaade af Bygterne, og især var Annas Fødder vaade og kolde. De rejste sig: De vilde prøve, om de ikke kunde blive varmere ved at gaa lidt omkring, men der var saa snøvlet, at det ikke kunde gaa an. Højt og her stod der smaa Pytter af snøvlet Vand eller laa smaa Dyrger af Gødning, og det var saa mørkt derinde, at de ikke kunde se at træde, hvor der var rent. Saa gik de hen til Udgangen. Det regnede stærkt. Udenfor kunde de ikke komme. De maatte jo være glade for, at de dog havde Tag over Hovedet. De stod nu lidt og jamaajakkede om, hvad Far og Mor nu vel tænkte, da de ikke var komne hjem, og hvor dejligt det vilde have været, om de havde ligget i deres gode Senge. Nu mærkede de, at de blev søvnige. Saa satte de sig igen paa Kufferten og vilde prøve, om de ikke kunde sove lidt. Men det vilde ikke gaa. Naar de var lige ved at falde i Søvn, saa foer de op med et Kuldegys. Det var alt for koldt og Stillingen ogsaa for umagelig.

Det var en uhyggelig Nat, der jyntes aldrig at ville faa Ende. Omfider begyndte det at dages. Nu gik de igen hen til Udgangen. Det regnede ikke mere; men det blæste stærkt og var meget koldt. Alligevel vilde de prøve, om det ikke var bedre ude end inde, og om de ikke ude kunde gaa sig varme. Men Jorden

var vaadt af Regnen, og Græsset var vaadt, hvor de traadte derpaa, saa deres Fodtøj, som ikke var beregnet til at gaa i Vandet med, blev snart gennemblødt. Omfider blev det da saa lyst, at Uage kunde se til at skrive. Han rev et Blad ud af sin Tegnebog, skrev, at de havde mistet den ene Vare og var landede paa Jordjand og bad om at faa Hjælp. Anna tog nu sit Haarbaand af og bandt dermed Brevet om Duens Hals, og saa lod de den flyve. Den hævede sig højt i Vejret, saa sig om til alle Sider, og slog saa ind paa den rette Vej til sit Hjem.



De fattede nu Mod igen i Haab om snart at faa Hjælp. Solen begyndte ogsaa at skinne; men den varmede ikke endnu, og de mærkede, at de var sultne.

Da Herredsfogden var kommen hjem og havde fortalt sin Hustru, at Bornene var sejlede alene, blev hun meget ked af det. Især da det blev Bygevejr henimod Aften, var hun meget urolig

og bekymret for Børnene. Vel trostede hendes Mand hende med, at de vist var komne i Land, før Vejret blev jaa slemt; men hun vidste, at det er mere farligt at sejle i en større Baad med Sejl end i en lille Robaad. Hun fik en meget urolig Nat. Hun horte Regnen slaa mod Vinduerne og Blæsten tude, og hun kunde ikke sove.

Saa snart det dagedes, stod hun op og klædte sig paa. Saa lukkede hun et Vindue op og jaa ud. Nu regnede det ikke, men det blæste ikke jaa lidt. Vestenvind var det som sædvanlig. Hun blev staaende med urolige Tanker og jaa ud over mod Havet. Da jaa hun en Due komme flyvende, og da den kom nærmere, kendte hun, at det var Mariæ Due. Hun loffede den ind til sig og jaa da, at den havde et Brev om Halsen. Hun skyndte sig at tage Brevet af Duen og læste det, og nu vækkede hun sin Mand og Tjenestefolkene, og alle fik de travlt for inarest at komme Børnene til Hjælp. Herredsfogden lod straks jpænde for og kørte ned til Fiskerhusene. Her fandt han Kresten, der ikke var kommen dertil for et Par Timer efter, at Børnene var sejlede. Da var han pærefuld, og vred var han ogsaa og havde skældt ud, fordi de lod Børnene sejle alene. Fiskeren havde jaa bebrejdet ham, at han ikke kom i rette Tid og tilføjet, at Børnene var bange for at sejle med ham, naar han var beruset.

„Åa, derfor kunde jeg jagtens have sejlet dem over!“ og han bandede paa, at det ikke gjorde ham noget, om han ogsaa havde en lille Blyhat paa.

Den Aften var der dog ikke noget at gøre, og man fik ham hen at sove Ruven ud. Nu, han var ædru, var han meget ked af, jom det var gaaet og var ved at tinge med en Fisker om at leje en Baad.

Da nu Herredsfogden kom med Efterretning om, hvor Børnene var, kom der hurtig Gang i Sagen. De lejede en lille Baad af en Fisker, der skulde sejle dem over til Jordjand, derfra kunde Herredsfogden jo komme tilbage igen med Fiskeren i hans lille Baad, mens Kresten sejlede Børnene over til Rejtum.

De fandt Børnene noget forkomne af Kulde og Sult; men Herredsfogdens Hustru havde været jaa betænksom at give ham en Madkurv med til Børnene. Aldrig havde noget Maaltid smagt Aage og Anna jaa godt jom dette.

Smidlertid havde Kresten sat Regeringsbaaden i jejlbar Stand, en ny Aare havde de ogsaa bragt med til den. Kofferten blev nu sat i den; men Ducens Bur tog Herredsfogden med hjem igen.

Børnene takkede ham hjertelig og bad ham ogsaa bringe Tante deres Tak for det gode Maaltid, hun havde sendt dem. Saa tog de glade igen Blads i deres Baad, som Kresten nu jejsede dem hjem i uden Forhindringer.

Der blev Glæde i Hjemmet, da de kom. Forældrene var jo blevne noget urolige, da de ikke kom hjem om Aftenen; men de havde jaa tænkt, at der maaste var en eller anden Festslighed i Viaby, som Børnene var blevne bedt om at tage Del i. Nu blev de helt forfærdede, da de horte, hvorledes det i Virkeligheden var gaaet dem.

Børnene blev lidt forfølede efter den Tur men ikke værre, end at det snart gik over igen.

Kresten havde frygtet for at miste sin Blads, der var baade let og godt lønnet, men i Betragtning af, at han nu dog bragte Børnene junde og raske hjem, slap han med en Udvarjel om, at hvis han nogen Ende igen fandtes beruset i Tjenesten, jaa vilde han ojeblittelig jaa sin Afsked. Men Kresten havde i Virkeligheden været jaa angst for, at Børnene maaste kunde være druknede paa Grund af hans Forjømmelighed, at han gik i en Afholdsforening og ikke oftere jmagte Spiritus.

Uge benyttede de jaa Dage, han endnu var hjemme, til at jaa Vejledning i, hvorledes man bærer sig ad paa en Sejlbaad med at hejje Sejlet, vende det esier Vinden eller lægge det ned. Han kunde jo aldrig vide, naar det kunde komme ham til Nytte. Anna jøgte ogsaa hos Somændene Underretning om, hvorledes man skal holde Roret, naar Vinden drejer sig, men hun dristede sig alligevel ikke oftere til at jejsle uden at have en jøkyndig Mand ombord.



Amerikanst. En lovende lille jelsaarig Amerikaner kommer hjem fra Skole og saar dygtig Stænd af sin Fru Mo'r, fordi han har slaaet Klatter i sin Læsebog.

„Nej, lille Mama“, svarer den lille Løgnhals dristig, „det har jeg ikke gjort. Men jeg jidder i Skolen ved Siden af en lille jort Regerunge — og hans Læse bødte, og det jorte Blod jprojtede hen i min Bog!“



Barenkopperne.

Fortælling af N. H. Callejen. Med Tegninger af K. Lausen.

I ældre Tider var Fiskeriet en af de vigtigste Næringsveje i vor Landædel, og saaledes var det vel viden om. At Byen Nabenraas Baaben er tre Makreler, synes ogsaa at være et talende Vidnesbyrd derfor. De Byer, fra hvilke der var let Udgang til Havet, var derfor ogsaa stærkere befolkede end andre, der laa længere inde i Landet. Landsbyen Gjerner ved den smukke Gjernerbugt var da en af de anseeligste Byer ved Ostkysten, og dens Beboere tilbragte deres meste Tid paa Havet, enten som Søfarende eller Fiskere, og især var Sildefiskeriet af Betydning.

Da vor Fortælling begynder henved 1620, var der iblandt de unge Søfarende der en Ungerjvend ved Navn Bo Jonjen. Som Dreng var han som Deltager i Sildefiskeriet bleven godt kendt med Søen, men da han havde Lyst til at se sig om, tog han videre ud uden dog at indlade sig paa alt for lange Rejser. Han lod det blive ved at fare paa de hjemlige Kyster snart med en og snart med en anden Skipper, især da hans Forældre, hvis eneste Søn han var, ikke gerne saa, at han fjernede sig alt for langt fra Hjemmet.

Nu, da han var i en Alder af nogle og tyve Aar, havde han dog bidt sig fast paa et bestemt Sted, idet han var kommen til at fare med en Skipper fra Langeland, en Hyre han ikke havde let ved at komme løs fra igen, idet han, da Sommerfarten var tilende, var bleven paa Langeland om Vinteren, hvor et Par kønne Pigeøjne holdt ham fast. Skipper Ib havde nemlig tvende Døtre, en paa 18 og en paa 14 Aar, der begge var hinanden saare lig og begge to meget smukke, men naturligt var det jo, at den ældste

og mest udviklede var den, som havde fanget Bo Fonsen. Hun hed Malene, og da det smigrede hende at føle sig elsket af den raste Bo, saa gjorde hun sig al tænkelig Umage for at holde ham fast, og at hun næppe nærrede nogen dybere Følelse for ham, det forstod hun ganske godt at skjule. Bo troede paa hendes varme Vjefast og sagde Ord og frydede sig ved sin indbildte Lykke, og om Vinteren i Legestuerne havde han kun Dje og Dre for hende. Den yngre Søster Mette var vel lige saa smuk som Malene. Men da Mette endnu ikke havde udviklet sig til Fomfru, blev hun overset af Bo, i hvis Øjne hun kun var et Barn endnu. Og dog havde Bo gjort et dybere Indtryk paa hende end paa Malene, og i hendes unge Hjerte havde han, sig selv uafvidende, erobret en Plads. Der stod hans Billede tegnet saa frisk og levende, at det vanskeligt vilde blive fortrængt af noget andet. Hvor gjorde det ikke Mette ondt at finde sig upaaagtet af Bo og at være Vidne til, hvorledes Malene altid drog ham nærmere til sig. Hun kunde gerne have grædt, naar hun saa de to tale fortroligt sammen, og at hun blev tværet imod Søsteren, var jo ikke saa underligt.

Da Sommeren kom, forr Bo igen med Skipperen og blev ved dermed til ud paa Efteraaret; men saa tog han hjem til Gjenner, hvor han vidste, at Forældrene ventede ham med Længsel. Inden han tog afsted, bad han Malene om at blive ham tro og vente paa ham, og hun forstod nok at indgyde ham Tillid uden at give ham noget egentligt Lofte.

Bo Fonsens Forældre blev naturligvis glade for, at han var vendt hjem igen, og ikke alene for, at de havde deres Son hos sig, men da Faderen begyndte at blive tillaars, saa kunde jo Sonnen nu være ham til god Hjælp ved Fisteriet.

Til hvert Sildebaad horte der et Mandstak af 4 Mand med to Fisterbaade. Bo og hans Fader havde altsaa tilsammen Halvparten af Baadelaget, og mens Bo var fraværende, havde Faderen derfor maattet leje en Hjælper. Den anden Halvdel tilhorte en Mand, der hed Niels Tjelleesen og dennes Son Tjelle Nielsen. De to Ungersvende Bo og Tjelle var særdeles gode Venner, og da Tjelle desuden havde et godt Dje til Boes Søster Rjerstin, saa holdt de sig sammen og ejede hinandens Fortrolighed. Saaledes kom det ogsaa, at Bo ikke gjorde nogen Røverkule af sit Hjerte men aabent og ærligt fortalte de andre om det Forhold, han stod i til Malene Fæddatter. Tjelle, der var ikke saa lidt mistænksom

af sig, fandt det noget underligt, at Bo kunde være saa tillidsfuld og stole paa, at Malene under alle Omstændigheder vilde vente paa ham, til han igen kom til Langeland.

Saa var det en Aften i Mørkningen, at de tre Unge sad sammen i Koffenet. Tjelle underholdt Kjerstin med en morsom Fortælling, medens Bo sad i sine egne Tanker og ikke gav Agt paa de andre to.

„Nej hør nu, Bo!“ jagde Tjelle, da han blev opmærksom paa dennes Drømmerier, „nu sidder du nok igen og bygger Luftkasteller og forestiller dig, at Malene sidder lige som du og drømmer sig ind i et Elfskovs Himmerige, og dog kan det være, at hun har sine Tanker andet Steds henne end hos dig.“

„Na, tal dog ikke om noget Tjelle, som du slet ingen Bested ved om,“ svarede Bo.

„Ingen Bested! Ja, da ved jeg dog saa meget, at Pigerne ikke altid er at stole paa; thi som Ordspøget siger: „Kvinder have korte Sind under lange Klæder“, og „Kvindelærighed er flyvende Vare og farende Guds“, og desuden hedder det: „Ude af Dje, ude af Sind“. Var jeg i dit Sted, da vilde jeg dog gøre en Afsigt til Langeland for ved Selvsjyn at overbevise mig om, hvorledes Sagerne staar.“

„Nej, Tjelle!“ udbrød Kjerstin, „nu er du alt for slem. Bo maa dog kende sin Kæreste bedre end du, og det er en grim Vane, du har, altid at stikle paa Kvinderne. Jeg troer nu, at Mændene har mere paa deres Skyldbrædt i den Henseende, end Kvinderne har, og der gives sandelig Eksempler nok paa, at dette er Tilfældet.“

„Har jeg fornærmet dig, lille Kjerstin? Jeg har jo dog kun villet advare Bo imod at være alt for godtroende.“

Uvillig rejste Bo sig og gik frem og tilbage over Gulvet uden dog at tage til Genmæle, men dog havde Tjelles stadige Paamindeiser til ham om ikke at være alt for tillidsfuld givet ham noget at tænke paa.

Sen ad Sommeren kom da ogsaa Bo til Tjelle med det Forslag, at de med hinanden skulde gøre en Rejse til Langeland, og da Boes Omtale af det prægtige Fiskeri derovre havde vakt Tjelles Nysgerrighed, saa blev de enige om at tage afsted. Men paa den anden Side, der til de Tider vel kunde være besværlig nok, vil vi nu ikke opholde os ved, men vi vil ile forud til Langeland, til Byen Varnekop, hvor Skipper Ib boede, for at gøre os bekendt med Forholdene der.

Naar vi nævner Barentop som en By, da er det næppe ganske rigtigt, idet den kun bestod af 3 Huse, af hvilke det ene blev beboet af Skipper Jb med hans tvende Døtre. Nu var der dog kun en Datter hjemme, nemlig Mette, der nu var en voksen Pige. Og næppe vilde Bo Jonsen kende hende igen, naar han nu kom tilbage, saaledes havde hun udviklet sig i de halvtredie Aar, siden han tog bort fra Den. Tjelle Nielsen havde spaaet Ret, da han tvivlede om Malene's Standhaftighed; thi hun var nu gift og borte fra Barndomshjemmet. Skipper Jb havde i sine unge Dage haft en Ben, der havde haft Lykten med sig og nu var bosat paa Lolland. Denne Mand havde flere Gange besøgt Jb og ogsaa et Par Gange haft sin Søn med, en særdeles rask og livlig ung Mand, der var Kaptajn og førte med eget Skib. Han havde lagt Mærke til den konne Malene, og da han nu før et Aars Tid siden med sin Faders Minde var optraadt som Bejler, glemte Malene det Forhold, hun stod i til Bo Jonsen og gav den unge Kaptajn Mogensen sit Sa. Sandt nok, den Stilling, han kunde tilbyde hende, var jo ulige bedre end den, hun kunde vente at indtage som Bo Jonsens Hustru, og da hendes Fader søgte sig smigret ved Kaptajnens Tilbud, raadede han ogsaa Malene til at tage imod det.

Det var en Dag henimod Aften, da Tusmørket var ved at falde paa, at to unge Mænd, nemlig Tjelle og Bo, nærmede sig Skipper Jbs Bolig i Barentop. Mette stod i Husdøren og saa over imod Vest, hvor Solen havde gemt sig under Synskredsen. Maaſte tænkte hun paa den Ungersvend, hvis Billede hun bar i sit Hjerte. Bo havde allerede set hende i nogen Fraſtand og sagt til Tjelle: „Se, der staar Malene i Døren og tager imod os,“ og han ilede med raske Skridt henimod Huset. Men da han kom derhen og rakte Haanden ud imod Pigen med det Udraab: Godaften Malene! da blev han noget underlig ved at se, at Pigen tog imod ham, ikke med et straalende Blik, men med et alvorligt men dog venligt Smil i Øjet. Paa Grund af den store Lighed imellem de to Søstre, der, især foranlediget ved Mettes jomfruelige Udvikling, var end mere iøjnefaldende, troede han dog, det var Malene, han havde for sig.

„Du tager fejl, Bo! Jeg er ikke Malene, jeg er Mette, og jeg byder dig velkommen til vort Hjem!“

„Nej, er det dig Mette, og hvor du ligner Malene! men kom Tjelle, lad os gaa ind og hilse paa hende!“

„Na, kære Bo!“ udbrød Mette med Taarer i Øjnene, „at det dog skulde komme saaledes! Men jeg kan lige saa godt sige dig det først som sidst: Malene er gift og boer nu paa Lolland.“



Det gav et Sæt i Bo, saa han maatte stølte sig mod Dørfarmen, medens Tungen nægtede ham sin Tjeneste, men tagende sig sammen traadte han ind i Huset, fulgt af Mette og Tjelle. Der kastede han sig ned paa en Stol, og støttende Albuerne mod Bordet skjulte han Ansigtet i begge Hænder. Dette Syn var mere, end Mette kunde udholde; hun faldt paa Knæ, og grædende lagde hun sit Hoved i Boes Stod. Da Bo saa den unge Piges Rørelse, faldt der som Skæl fra hans Øjne. Han folte nu, at han ikke stod ene med sin Sorg, og han saa nu i Mette en Haabets og Trostens Engel, der var i Stand til at forvandle Sorg til Glæde. Dette bragte Bo til sig selv igen, og da Skipper Ib noget efter traadte ind i Huset, da var han i Stand til at hilse ham med et roligt Ansigt. Bo tog sig naturligvis Malenes Utrofstab meget nær, men da han nu hver Dag havde Mette for Øje, og det var for

ham, som om han i hende saa en ny og forbedret Udgave af Malene, bewirkede dette, at han forblev paa Langeland i længere Tid.

Dette kunde imidlertid ikke gaa an i Længden for Tjelles Bedkommende, og en Dag brød det ud af ham: „Saa, Bo! nu tager jeg hjem og fortæller dine Forældre, at du er nødt til at blive her, fordi du og Mette ikke kan undvære hinanden mere, hvilket jeg heller ikke finder saa sært, da Mette er en Pige, hvis Kærlighed du kan være stolt af at eje. Jeg skal nu nok hjælpe din Gamle med Fiskeriet, saa de ikke skal jagne dig alt for meget. Skulde det saa en Gang søje sig jaaledes, at Kjerstin og jeg kan flytte bort fra Hjemmet, saa kommer vi maaske ogsaa til Barentop.“

Altjaa rejste Tjelle.

Mettes Fader var nu villig til at overlade Mette og Bo deres Ejendom i Barentop, da han selv ønskede at tage til Lolland for at være i Nærheden af Malene og „Kaptajnen“, som den Gamle med en vis Selvsølelse kaldte Svigerjennen.

Det var i Sommeren 1627, at Tjelle Nielsen igen kom hjem til Gjenner. Det gjorde Bo Jonsens Forældre ondt, at Sønnen ikke kom med tilbage, men da de hørte, at han havde vundet en Brud derovre, der efter Tjelles Udjagn var en herlig Pige, og at Partiet i enhver Henseende var ønskeligt, saa slog de sig nogenlunde til Taals. Dertil kom, at Tjelle nu optraadte som Vejler til Kjerstin, og at han som tilkommende Sviger søn tog sig af de Gamle, saa de bedre kunde undvære Sønnen.

Alt gik jaaledes taaleligt godt til hen paa Efterommeren, men da indtraf der Begivenheder, saa rædselsfulde, som tænkes kunde. Det var nemlig den saakaldte 30-aars Krig, der ogsaa udstrakte sig til disse Egne, idet den danske Hær under Kong Christian IV d. 25. August 1626 havde tabt Slaget ved Lutter am Barmberg, blev trængt tilbage, og Kongen kun ved Hjælp fra England og Frankrig blev i Stand til at opholde Tjenderne, saa de først naaede hertil i August 1627. De fjendtlige Hære bestod af allehaande sammenhørvet Pøk, og de lagde Landet øde som ingen Sunde før eller senere, saa at Velstanden blev afløst af den dybeste Armod. En engelsk Officer, Montro, som saa Landet før og efter Krigen, beretter, at saa forfærdelig en Forandring i Landets Udseende var næsten uden Sidestykke. Denne Krig kostede alene Østerløgum Sogn 20,000 Rigsdaler, nemlig 500 Rigsdaler af hver Plov. 50 Huse og Gaarde blev afbrændt i Sognet, og derved opkom øde Steder, der blev

liggende i denne Tilstand i 100 Aar og længere. Kobbdyr, i sær Ulve, formerede sig og blev en sand Landplage. For ikke ret mange Aar siden fandtes endnu gamle Bygninger, der viste, hvilken Velstand der havde været før Krigen, medens de Bygninger, som efter denne blev opførte, var langt slettere og tarveligere. Men værst var det endda, at de fremmede Soldater medbragte smitsomme Sygdomme, baade Sprinkler og Pest, saa Sognets Folketal formindskedes saare stærkt og i Tiden fra Efteraaret 1627 til i Juni 1629 svandt ind til 450 Mennesker. De raa Krigsfolk hjalp ogsaa til at fordærve Søderne, og da efter Krigen igen en Del Mennesker indvandrede, var disse ikke af den bedste Slags.

Vi vil dog afholde os fra en nærmere Beskrivelse af al denne Elendighed og derimod se, hvorledes det under disse Forhold gik de Personer, hvis Skæbne vi har villet omhandle i denne Fortælling.

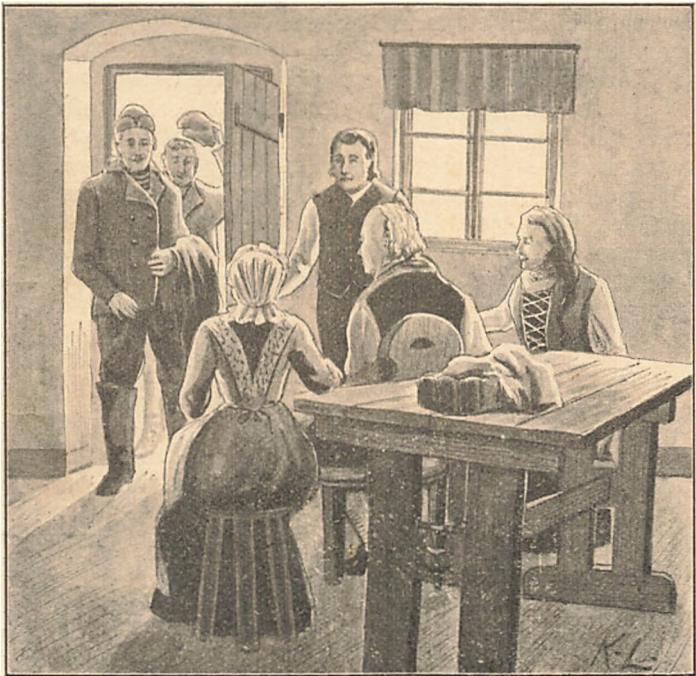
Straks, da de smitsomme Sygdomme begyndte at kræve deres Ofre i Sognets vestlige Del, begyndte ogsaa Tjelle at tale om at flytte bort fra Egnen, og efter Samraad med sine nærmeste tog han til Langeland for at se, om der muligvis kunde være Plads til dem der. Han traf der Bo og Mette i bedste Velgaaende, og efter Raadslagning med dem og Skipper Ib blev Sagen ordnet paa den Maade, at Ib vilde tage til Lolland og overlade Huset til Mette og Bo, og ved hans Hjælp lykkedes det ogsaa at bevæge Ejerne af de andre to Huse i Barentop til at overlade disse til de Folk, der ønskede at tage Bopæl i Barentop. Den Stude, som Skipperen ejede, overlod han til Bo, og med den sejlede nu han og Tjelle til Gjenner for at hente deres Familier, efter at Tjelle havde opholdt sig i Barentop et halvt Aar for at saa Sagen bragt i Orden.

En Dag i Efteraaret 1628 vil vi se ind til Bo Jonzens Fader og Søster og se, hvorledes det staar til i Gjenner. Boes Moder var, medens han var borte, afgaaet ved Døden, og Savnet af hende havde taget stærkt paa hendes efterladte gamle Mand. Tjelles Fader og Kjerstins Veninde Merret samt dennes Mand Hans Thgesen sidder i Samtale i Stuen, og vi vil lytte til, hvad de har at sige.

„Ja, det er bedrøvelige Tider,“ siger Boes Fader, „Gud veed, hvor længe det bliver os forundt at leve, og om Tjelle skal finde os i Live, naar han en Gang vender hjem.“

„Det varer da ogsaa forfærdelig længe, inden han kommer hjem. Vidste han, hvorledes det staar til her, saa vilde han sagtens skynde sig lidt mere,“ bemærker Niels Tjellejen.

„Ja, det vilde han vistnok,“ siger Hans Tøgesen, „nu er jo allerede flere Familier uddøde her i Byen. Jens Bundesen og hans Kone og tre af deres Børn er borte, og Nis Frederiksen, hans Kone og deres 3 Børn ligeledes. Og tungt er det at tænke paa, at de fremmede Soldater ikke en Gang sørger for, at de Døde kommer i Kristenjord. Nis Frederiksens Børn har de jordet ude i Raalgaarden, og ikke et Herrens Dro er bleven talt ved deres Grav.“



I dette Øjeblik aabnes Døren, og hvem bestriver de Gamles Glæde, da Bo og Tjelle træder ind. Baade Rjerstin og de andre faar nu meget at spørge om, og da de faar høre, at alt nu er rede til, at de kan flytte bort, saa betænker man sig ikke længe. Næste Morgen flyttes Familiens Tjendele ud paa den medbragte

Sejlskude, og Dagen efter tages der Afsked med Hjemmet for at tage til det ny Hjem, som Vo og Tjelle nu ejer i Barentop.

Kort efter Ankomsten til det ny Hjem fejres der to Bryllupper, og Vo og Mette tager det ene Hus i Besiddelse og Tjelle og Kjerstin et af de andre, medens det tredie tages i Besiddelse af Hans Engesen og Merrit. De anlægger nu et Sildefisteri der, som bliver meget indbringende. Barentop er saaledes beboet af lutter Gjennerboere, paa Boes Rone nær. Men hun sluttede sig af Kærlighed straks til den lille Koloni, anlagde Gjennerboernes Klædebragt og jøgte, saavidt det stod til hende, helt at slutte sig til sin Mandes Slægtninge og Venner. Og de blev tro mod de fra Gjenner tilvante Sæder og Stikke. Deres Sprog, deres Klædebragt, og kort sagt alt forte til, at de næsten kunde betragtes som en lille Stat i Staten. De blandede sig ikke meget med Langelænderne, og øjstede det, at unge Folk hentede sig Livsledjagere i Gjenner.

Alt dette forte til, at de i meget lange Tider bevarede deres Hjemstavnens Præg, saa det endog hændte efter næsten 200 Aars Forløb, at en Mand fra Langeland, der var kommen til Marked i Haderslev og der saa Folk fra Gjenner, troede i dem at se Barentopper fra Langeland.

Efterkrift.

Det Sagn, paa hvilket jeg har bygget foranstaaende Fortælling, har faaet et mere historisk Indhold ved, at jeg tilfældigvis senere kom til at læse en lille Artikel i Bladet „København“ af 11te Marts 1910, der havde til Overskrift: „Fra Bagnkop“ og var underskrevet K. Første Afsnit af Artiklen lød saaledes:

„Fle langt fra Sydspidsen paa Langeland ligger mod Vest i Magleby Sogn Byen Bagnkop, der har ca. 1000 Indbyggere og er et af Danmarks største Fjsterlejer. I Middelalderen har nogle Bønder slaaet sig ned her, hvad Navnet endnu minder om, ligejorn ogjaa et Særpræg lige ned til vor Tid har karakteriseret Beboerne af den lille By.“

Jeg antager nu, at Navnet „Barentop“ maa være en fordrejet Udtale af „Bagnkop“; thi at det er denne By, der nævnes i Sagnet, tvivler jeg ikke om. Naar der imidlertid er Tale om det Særpræg,

der kendetegner Beboerne der lige ned til vor Tid, da antager jeg, at det ikke er noget vendiskt Særpræg, der er Tale om, men at det snarere tilhører Efterkommerne af de langt senere tilflyttede Folk fra Gjenner, hvad der jo ogsaa stemmer overens med, hvad det her paa Egnen hjemmehørende Sagu fortæller os.

Endvidere fortælles i den omtalte Bladartikel om et smukt Skib, der hænger i Magleby Kirke, og som en Mand i Bagnkop skal have skaaret ud med sin Lommekniv og skænket til Kirken for over 100 Aar siden. Mærkeligt er det nu, at der ligeledes i Østerlogum Kirke hænger et lignende Skib, skænket til Kirken af en Mand i Gjenner.

Naar nu Beboerne i Bagnkop stammer fra Gjenner, og de to Skibe jaaledes er skændte af Folk af samme Afstammning, saa kunde der derpaa vel grundes Formodninger, dem jeg dog ikke vover at komme nærmere ind paa.



F.

Onkel Johan.

Fortælling af Martha Ottoien. Med Tegninger af N. Christiansen.

Samle Onkel Johan! hvor tydeligt saa jeg ham for mig: stor og stærk, med den skarpt skaarne Profil. Hovedet let bøjet og Ryggen kroget af mange Aars haardt legemligt Arbejde. Den højre Arm hang slapt ned; han havde mistet Haanden. Onkel Johan var Bedstefars Bror, og Bedstefar var for mig et Menneſke som vi andre; maaske til Tider noget mere alvorlig, men han var jo ogsaa saa gammel, i mine barnlige Tanker ældgammel med sine halvfjerdsfindstyve Aar. Og dog kunde Bedstefar le som Far og Mor, han kunde gaa omkring med sin lange Pibe i Munden, saa inderlig glad og tilfreds. Jeg elskede ham og beundrede ham; men han stod med begge Ben i Virkeligheden. Onkel Johan! der var noget af Eventyrets Glans over ham!

Naar han kom til Flensborg, langt nede fra sit lille Banevogterhus i Holsten (allerede det, at han boede i Holsten, hvis Navn

i Forbindelse med Slesvig jeg tidlig havde lært var af det onde), allerede det gjorde ham mere interessant. Han fulgtes helst med mig, naar han besøgte sine Slægtninge, som jeg kun kendte saare lidt til. Jeg førte ham gennem Vogntumlen og Menneskestrømmen

faa sikkert, som et Byens Barn kan gøre det. „Wat is dat en Gewog' in son Stadt,“ gentog han atter og atter. Andet sagde han næsten ikke, om vi saa gik sammen i timevis.

Ah, om han havde set en By som København — eller Berlin! Han levede med sin Hustru i et hyggeligt lille Hus ved Banelinien til Hamborg. Bedene i deres Have var fantede med hvidkalkede



Sten. I Koffenet var der om Sommeren Skumring næsten hele Dagen, naar ikke Døren stod aaben. Det voldte de brede Popler, hvis Sus stod om Huset som en fin og jagte Melodi i stille Vejr, og som Bølgebrus i Blæst.

Men stille var der endda; thi Stilheden kom til dem over Heden, hvor Bierne summede om den blomstrende Lyng, og Staalormen raslede jagte mellem Blaabærbuste og Dværpvil.

Stilheden kom til dem fra de hvide Sommerstjer, der drog saa lydløse hen over Himlens blaa Hælv, langt, langt borte; fra Taagen, der om Aftenerne steg op fra de sjerne Enge og Moser.

Om Vinteren, naar Snefnuggere jagte drysede ned og dækkede Jorden overalt, Lyngtoppene og de lave Enebærbuste, saa det blev en stor, hvid Flade, der syntes uendelig i sin Ensomighed.

Naar Toget brusede forbi, da fo'r et Pust fra Verden udenom henover det lille Hus. Men straks var Stilheden der igen, og kun en Støvsky blev et Øjeblik tilbage.

„Wat is dat en Gewog in jon Stadt.“

Byens Larm, den altid brujende, den var ikke som et ilende Tog hastig forbi. Byens Larm, den var der altid. —

Gamle Onkel Johan med den ene Haand!

Men havde jagt os, at vi ikke maatte tale til ham om Haanden. Han holdt ikke af det.

Dg saa det gjorde ham i mine Dine mere interesjant.

Onkel Johan elskede Far. „Du, Gustav“ kunde han sige saa kærligt, og for det meste fulgte saa et Spørgsmaal om et og andet.

Det faldt os ikke ind at spørge, om Onkel Johan var dansk. Det maatte han jo være, naar han var Fars Onkel og Bedstefars Bror.

Men han kunde ikke tale Dansk. Blatthjst talte han, aldrig andet. Dg fortælle kunde han. Men man maatte høre nøje efter. Han mumlede Ordene frem. Han var jo vant til at tale i den lille Stue i det stille Hus ved Poplerne.

En enkelt Gang, naar et Minde blev rigtig levende, kunde han løfte sit Hoved og le. Dg da var han smuk, den Gamle. Slægtens Mærke, den store, lige Næse gav hans Ansigt sit Præg, og de blaa Dine lyste under bukede, graa Bryn.

Saa skete det en Gang, da han besøgte os, at han spurgte mig: „Har du ikke lyst til at komme ned til mig og Tante Lena i Sommerferien?“

Jeg blev meget overrasket og meget glad.

Dg der nede i Stilheden lærte jeg ham ret at kende. Jeg saa ham gaa jaa stot og trofast og paa sine daglige Dont; arbejde som den bedste med sin ene Haand; aldrig forknytt, altid i godt Humør.

Jeg fulgtes med ham, naar han gik sin Strækning langs Banen for at se, om alt var, som det skulde være. Jeg lukkede Bommene op og i for ham, naar Signalklokken lød inde i Husets Forstue.

Dg om Aftenen, naar der var ganske mørkt i den lille Stue, naar Boplerne sang udenfor Vinduerne, da bad jeg ham, som Børn har for Skik: „Fortæl om din Barndom og Ungdom, Onkel Johan.“

Eventyret, hvor voksede det frem af alt, hvad han fortalte! Om sin Slægt, som ogsaa var min, der borte i Angel. Om den venlige Godsejer Rumohr, der skænkede hans Bedstemor et lille Sted, hvor hun fik Lov til at holde Gæstgiveri og Høkeri.

Hun var blind; „den gamle blinde Kone“ kaldtes hun i Omegnen, og Folk kom gerne til hende og hørte hende fortælle. Et elskeligt Menneske var hun, sagde han, „det paaastod alle, som kendte hende.“

Men hun havde ikke altid været blind. I sine unge Dage var hun Mejereste paa Rumohrsgaard (i Angel), hendes Mand var Forvalter, som hans Slægts Mænd havde været det. Hvordan hun blindedes, hustedes Onkel Johan ikke. Men til Lon for sin trofaste Tjeneste fik hun til Eje paa Livstid det lille Sted, hvor hendes Son blev født.

Dg da Solnen kom til Verden, gav Godsejeren hende et Fri-brev, at Stedet skulde blive i Slægtens Eje for alle Tider, gaa i Arv til Børn og Børnebørns Børn.

Johann-Friedrich Johannsen blev Solnen døbt, og han blev en klog og flittig Mand. Han blev Lærer i Stæggerød, Medlem af Selskabet til Udbredelse af de matematiske Videnskaber i Hamburg, og paa sin 50 Aars Fødselsdag 1801 udgav han en Biografi af ældre og nyere Salmedigtere, hvis Salmer fandtes i den slezvig-holstenste Salmebog. Han var Slægtens Stolthed, men han naaede ikke at se sine Børn vokse til. Da han døde, var Johan 12 eller 13 Aar. Børnene var alle af hans andet Ægteskab. Den ældste, Burdhard Friedrich Johannsen, min Farfar, skulde have været Præst, men da Faderen døde, maatte han klare sig selv. Han blev Skolelærer i Stedet.

Johan var den Gang kun Barn, og han havde et Par yngre Søstende.

En Aften, mens vi sad og saa paa Solnedgangen, fortalte han et Barndomsminde, som fik mig til at gysse, men som øgede den Eventyrets Lust, jeg følte i hans Nærhed.



Johan gik ude foran Huset og gennede Gæsjene i Sti. Det var henad Aften, Solen var ved at gaa ned. I den aabne Husdør sad hans Mor med et lille Barn paa Skødet, et større legebørn i Sandet ved hendes Fod.

Hun græd, og Børnene græd med. De vidste næppe hvorfor;

hun vidste det, thi for saa Dage siden var hendes elskede Mand bleven jordet paa den lille Kirkegaard.

Johan saa al den Graad, og hans Barnehjerte bævede. „Mor,“ sagde han, „nu har vi alle de dejlige Græs, og nu er Far død.“

Men med et blev hans Mor saa stille, hun nikkede og tørrede sine Taarer, saa sagde hun og viste med Hovedet ind i Stuen: „Saa du det, Johan!“

„Nej,“ svarede Drengen, „hvad skulde jeg have set?“

Og saa fortalte hans Mor, at hun havde følt som et stærkt Stød i sin Arm, og da hun vendte sig, laa hendes Mand i Ligklædning paa Gulvet; han saa paa hende med bedende Øjne og jagde: „Laat se nich so weenen, weenen.“

Og nu skulde det være Slut med Graaden, at den Døde kunde saa Fred i sin Grav.

Løb ikke det som et Eventyr!

Og naar Onkel Johan fortalte om sin Bror Jacob, der so'r til Sø's og aldrig kom tilbage. Hans Mor havde ventet ham og haabet paa hans Hjemkomst, til hun sukede sine Øjne i Døden. Men langt, langt borte, paa en ukendt Ø i de varme Lande, der levede Jacob. Det troede hans gamle Bror fuldt og fast.

Bedstefar, han kaldte det en Kronike. Han troede, at Jacob var gaaet samme Vej som saa mange Søfolk. Paa Havjens Bund laa hans Ben, og Volgerne gik hen over dem.

Men jeg holdt med Onkel Johan!

En Angelbo, der so'r paa Langfart, havde fortalt en Skipperhistorie fra Stillehavet: Paa en lille Ø, hvis Navn han ikke kendte, havde de en Gang, da deres Skib sejlede forbi, set en hvid Mand blandt en Flok Wilde. Han havde vinket til dem og raabt, og Angelboen syntes bestemt, han havde talt Plattysk. Det maatte have været Jacob! — Men Skibet kunde ikke standje sin Fart, og det turde ikke heller komme Den nærmere. Det gik frygtelige Frø-jagn om Menneskeædere blandt Søfolkene den Gang.

„Det var Synd, de ikke tog ham med,“ endte Onkel Johan sin Fortælling.

Sligt tror et Barn langt hellere end en mere fornuftig Forklaring som Bedstefars.

Jeg holdt af at tænke mig min Grandonkel som Hovding blandt de Wilde, som en anden Robinson Crusoe, og jeg ventede ham hjem med Guld og Perler og ædle Stene, at Slægten kunde blive rig og mægtig.

Thi alt den Gang forstod jeg, at Guld er en Magt i Verden. Men Historien om Haanden, den turde jeg ikke røre ved overfor Onkel Johan.

Jeg vidste, at han i sin Ungdom havde været Uolskarl hos Præsten i Sognet, jeg havde hørt, at der i Angel var lavet et Rim om ham, fordi han var saa stærk som faa.

„Johan Præstes is befaant
in dat ganze Angeland.“

Og det var han stolt af. Pigerne holdt af ham, fordi han var stor og smuk, stærk og vittig og livslysten. Den dybe Alvor som kunde være over Bedstefar, havde han intet af. Han havde det jævne, glade Sind, som er en sjælden, men herlig Gave.

Hvordan han kom til Holsten og kom til den tyfte Jernbane, det fik jeg aldrig at vide.

Men Historien om Haanden fortalte Tante Lena mig en Gang. Ogjaa hun var for mig noget af et Eventyr. Der fandtes i en nærliggende By et stort, pragtligt Kirsebærtræ. Bærrene var jorte spanske; jeg synes aldrig, jeg har smagt saa herlige Bær. Det havde hun plantet en Nat, da hun og Sønnen paa Gaarden kom hjem fra Val. Hun skal have været en smuk og livlig ung Pige, og livlig det var hun i sin høje Alderdom, er det maaste endnu; hun bor i Holsten og er meget gammel. Den unge Gaardmands søn gik paa Friersødder den Gang. Hun tog Johan Johannsen, men var altid siden velset paa Gaarden og god Kammerat med sin Tilbeders unge Døtre.

Tante Lena, hun havde været i Egernsørde, da Linieskibet Chr. VIII sprang i Luften. Hun fortalte selv, at hun var kommen hjem, helt jort i Ansigtet af Krudtrøg.

„Det var Synd for det dejlige Skib“, sagde hun.

Og Johan søjede til: „Det var skammeligt gjort.“

Men det var Historien om Haanden.

En Gang, da Tante Lena og jeg kørte i Trolje til Mortorf, kom vi forbi et Gårde, hvorpaa der groede 5 Grantræer ved Siden af hinanden.

„Se der, Barn,“ sagde hun, „der ligger Onkels Haand begravet.“

Nu var det hende, der begyndte at tale om Haanden, og jeg bovede mig frem med et Spørgsmaal.

„Ja, Barn“ (det sagde hun altid, og hun talte Højtyst til mig),

„Onkel var jo lidt beruset den Dag. Han holder meget af Rom, og jeg har i hele vort Ægtefælskab maattet paae godt paa ham; i Angel er de Stemme til at drikke over Tørsten. Han kan ikke lide at tale om den Historie, fordi han ved, at det var hans egen Skyld. Han fik Haanden ind imellem to Puffer, da han skulde koble Bognene sammen, og saa mistede han den. Den blev ligesom staaet af. Han begravede den selv deroppe paa Gaarden og plantede Grantræerne oven over“

„Ah, nu er de Grantræer meget store; der er kun tre. Maaſte er de to blæst om, thi Vinden kan fare med Vælde over Heden. Den Tid, jeg var i det lille Banevogterhus, mindes jeg altid med Glæde. Jeg lærte her at elske Heden, at nyde den dybe Stilhed mellem Dug og Gyvel, hvor Larkens Triller højt oppe under Himlen kun gør, at man føler Stilheden endnu stærkere.“

Narene gik, og gamle Onkel Johan tog sin Afsted. Han stjættede til Mortorf og kom ikke mere ind i den store By. Men da han laa for Døden, da kom det frem, at hans Hjerte var trofast dansk endnu.



Far var rejst ned for at se ham for sidste Gang. Han laa og dofsede, var lidt uklar af og til. Far sad med ham i Haanden, og mærkede med et et sagte Tryk.

„Ja, Onkel,“ sagde Far, han forstod, at der var noget, den doende vilde sige.

„Du, Gustav,“ kom det svagt og næppe hørligt, „Vær, er det ikke en lille, frugtbar D?“

„Jo, Onkel, en dejlig lille D,“ svarede Far, han forstod ikke ret, hvor den gamle Mand vilde hen.

„Den fik de dog ikke,“ hvistede Onkel Johan, og et Smil gik hen over hans gamle Ansigt.

Det var hans sidste Ord; hans sidste Tanke gjaldt det Land, han regnede for sit Fædreland; det lemlæstede lille Land, som dog havde beholdt den lille, frugtbare D Vær.

Saa trofast var gamle Onkel Johan; og saa trofast var mange gamle Angelboer, skont deres Sprog ikke var det danske, og deres Liv maaske levedes i de fremmedes Tjeneste.

Men i mine Dine var der noget af Eventyrets Glans over Onkel Johan, og hans Minde vil altid være mig dyrebart.



(Kl. 5)

Di Gosfels Bøvs.

Etite af Friederici. Med Tegninger af Zejs Haujen.

Stedenstaaende er et Brudstykke af en Samtale imellem Maren, en ældre Gaardmandskone, og Undertegnede, som fandt Sted i en Dagligstue i en Bondegaard ikke alt for langt fra Abenraa.

Maren sidder lige overfor mig i en Lænestol imellem Rakkellovnen og Døren; hun er en Smule rundrygget men bærer ellers sine fem og treds Aar godt. Hun er snakkesalig, taler med et drøvende Tonefald, og der skal et lille Jordskælv til at faa hende til at stoppe op, naar hun en Gang har faaet begyndt. Ellers er hun stikkelig.



Undertegnede sidder i Sofaen med Hat og Stof i Haanden, da jeg skal med Toget om en lille halv Time, og der er tyve Minutter til Stationen. —

Maren: (som Svar paa en Forespørgsel angaaende hendes afdøde Søn Peder). „No? Di meen, hvad Peder dod. a'? Ja, de' skal æ sej Dem. Se, de' er jo no — la' mæ no sej, o' it sej feil, jo de' er jo no sejs Mar, si'n han dod. Ja, jo, de' var aa'en Taasda, æ kan saa tyrlø hovs et, for da skuld' Peder og Mario — de' e jo min Datter — jo, da skuld' di ne' te' Peder Hansens, de'e skuld' di ha' Fremmed den Avten; de' vo' jo aa e — nei, de vo' aa e Bønsda — fo' de vo' da vel it aa e Freda? — Nei, de vo' skam elyvel aa e Taasda; it, om de va' aa e Bønsda, men de ka jo no o' væ'e de sam. Men — no — saa

li'som di skuld' i e Klær, saa seje æ te ham: Peder, no ska do tej di Toøfels Bova aa — ja, for han haj no et Par rigte ko'n Toøfels Bova, saa'en hjemsy, de kinne Di jo nok, — men de vild' Peder aa inne Sæt o' Fald. U sejer endda te ham: da ka' do rigte godt ha'em aa de'ne' e Farten, di e jo da baade he'l o' re'nn o' rigte ko'n, saa de ka do da saa moje godt."

Jeg rejser mig og haler Uret frem: Favel! men æ — jeg — (Maren afbryder mig med en Haandbevægelse og sætter Farten et Par Takter op):

„Ja, no, — Di ska jo med e Tog, ja de her inne Nod enno, — men kund' saa'en Kneit it nok gaa te By's i et Par ko'n Toøfels Bova? — men no te dava, da e di Ung jo saa storharte; di ved jo snar alle, hoodan di vil skaf dem; de' er it saa'en som fo'e, da vi anne vo' ung. No ska' et jo olt væ'e kosenda, o de er saamind nowe sælle slantere Skidt moje a'et, lig ud saaj, o' saa vo' de hæ no jaa moje nowe godt Toøfel."

Da jeg har begyndt at saa Togfeber og flere Gange med beklagende Mine har forsøgt paa at saa sagt Farvel uden Resultat, iværksætter jeg saa smaat en tilbagegaende Bevægelse henimod Døren. Maren, der alt, mens hun snakker, med ængstelige Blikke har lagt Mærke til mit underfundige Flugtforsøg, hiver sig ivrigt op af Lænestolen, tripper om imellem mig og Døren, anbringer en Haand med seks fuldvoøkne Gigtknuder paa min højre Arm, som jeg stadigt holder udstrakt til Farvel og fører videre i hurtigt Tempo.

„Ja, æ snakker, — men vi haj saamind kareet, spunden og væv'et et sjel, o' vi haj saamind øver fis' Al' a et, o' Far han gif o' med et baade te Synnda o' Davle, baade te By o' te Staj; di var no da saa møj køn i e Toj."

Under dette og efterfølgende arbejder jeg mig med jmaa sidelangs Skub ud af Døren, ud i den lange smalle Forstue. Maren følger Trop lige over for mig paa samme sidelangs Maade; saaledes gaar det ud til Yderdøren, omtrent som to kampberedte Krabber, der venter et gunstigt Øjeblik til Angreb. Maren snakker ustandseligt; jeg gaar i en stille Undren, hvor hun henter sit Bejr fra.

„No omsi'er fit æ ham da øversnakket te o' tei'cm o', endda han vrej sæ ved et. D' kund' han it nok gaa te By i et Par? — ja vel, de er jo de Tog — men hør no, di kom jo saa ne' te Per Hansens, Peder o' Mario, min Dætter, o' di haj et saa grov glant den Avten, for de er no nowe grov glant o' lyste Folk,

Per Hansens o' kom te. Peder o' Mario haj da moret dem rigte med di anne Ung, Piger o' Ka'l, o' Peder tænt jaamind aalle an di Toxfels Bova."

Her har vi naaet Yberdøren, jeg kanter mig ud, og skont jeg ellers er en høflig Mand, afbryder jeg med en Kraftanstængelse Marens Talestrom: Ja, nu maa De undskyld, men jeg skulde jo gerne med Toget, jaa —



Javel! javel! e Tog bier it, men Di kan nok naa'et, men hør kuns no: (Saa for den L—, jeg staar og tripper og tænker noget uartigt.) Na e an' Dav, saa gif Peder o' saa it godt ud. U sejer: „Do er nok it godt tepas Peder?“ „Nej, æ er rigte skidt,“ sejer han. Ja, do ser o' rigte sælle ud; do maa heller læg

de, fejler æ. Men de blev jo længe' jo ringe'. Saa fejler æ: Vi maa heller faa Boj etter e Dogter. Men de bild Peder it ved om o' fej. D' jaa'en var hans Far o'; de var de sam', hvad han fejl', Dogter bild' han it ha', aa inne Moner."

Jeg rækker igen Haanden frem til Farvel; Maren ænser det ikke, og det ser ikke ud til, at hun kan standses den første Uges Tid. Og da det er allerhøjeste Tid og lidt til, begynder jeg i Smaatrav at lunte ud af Gaarden. Ude ved Bejen vender jeg mig og hilser med Hatten. Maren rokker et Par Skridt frem i Gaarden og raaber stignende, saa det lyder igen fra alle Lædelænger, og Lænkeshunden farer op med et Bræl:

"Ja, de var jo a' e Lungbetænsl!"

Men den Gang kom jeg før sent til Toget.



(D)

Vort Land.

Af Jes Chr. Jessen, Vilsbæk.

Er der noget, som kan Fordring bære
til vor Kraft, om Kvinde eller Mand,
noget, som vi mest af alt maa ære,
mener jeg, det er vort Fædreland.

Dette Land, som os opfostret have,
vore bedste Tanker vies skal:
Som det staar saa smukt med Kæmpegrave,
Sø og Skov, med Bakke og med Dal.

Dette Land, hvis store Fortidsminder
lysner ned til Nutids travle Id,
af hvis Rod saa stolte Mænd udrinder,
som om Lande skaber varigt Ry.

Dette Land vi kalder Havets Datter,
 lagt imellem tvende Høye skønt,
 og dets Ynde allerbedst vi fattor,
 naar ved Sommer det staar frodigt grønt.

Er vort Land end dine Kaar ej blide,
 vi for dig og for vort Modersmaal
 dog som hidtil ville kæmpe, lide,
 bære, hvad os lægges paa, med Taal.

Jeg har hørt, en Mand har skullet finde,
 at sit Fædreland man skylder alt.
 Glem det ikke, danske Mand og Kvinde,
 lad den Tanke aldrig blive kvalt!

Om end ogsaa Aar og Dage ruller,
 svinder bort, som Vand gaar ud i Strand,
 ej vi svigte vil men trofast holde
 fast ved Sæder, Sprog og Fædreland!



Udgravningsarbejde.

Heri findes Navnene paa 7 Frugter fra Haven.

Op, ærede Ven! Gnid Sønnen nu hurtig af Øjet,
 højt straalér Himmelens Sol, bær nu dit Værktøj herhid!
 Vid, at ved ærlig Stræb lever man glad og fornøjet,
 Ødslen af Tid volder Tab, Lommen bli'r fuld ved din Flid.
 Staa ej og døs, grib Staven og brug dine Kræfter!
 Rask, driv al Nøden paa Flugt ved dit Arbejd herefter.
 „Arbejdet adler en Mand,“ er et Ord, som du nok vil sande,
 naar du har arbejdet nok, væder end Sveden din Pande.

Petit.

F.

Den gamle Kusk paa Trøjborg. (5)

Af Jesper Madjen.

I Egnen omkring Trøjborg gaar endnu den Dag i Dag dunkle Sagn om den gamle Kusk paa Trøjborg og hans mange Bedrifter, især hans forbovne Kørsel. Disse gamle Sagn deler imidlertid Skæbne med saamange andre gamle Sagn, at de i Tidens Lob er bleven saa forvanstede, at de næsten ikke er til at kende. Det kunde maaste ikke være af Vejen at faa dem opstrifede og afklarede, saameget mere, som de ikke er digtede Eventyr men virkelige Tildragelser, der historisk godtgøres.

Nutiden giver den gamle Kusk Navnet Klaus; men det passer ikke. Hans rette Navn er Jesper Clausen, og han er barnefødt i Skodborg den 28. Januar 1771. Hans Fader var Husmand Claus Jespersen, og hans Moder Dorthie Enevoldsbatter¹⁾; men Faderen nævnes andensteds i Kirkebogen som Gaardmand. Den Gaard, som 100 Aar senere ejedes af „lille Jesper Thomsen“, og fra hvilken ogsaa Ingeborg Krotoné, S. A. Kriegers Bedstemoder, skal være udgaaet, skal Claus Jespersen have ejet. Jesper Clausen regnede sig ogsaa i Slægt med S. A. Krieger; men om dette Slægtskab veed man ikke nogen Rede.

Jesper Clausens Fader skal have været en meget velhavende Mand, men af et meget stridigt Sind, saa han indviklede sig i en Mængde Procesjer, der forarsagede, at han maatte gaa fra Gaarden. 12 Aar gammel vandrede Jesper Clausen ud fra sin Fødeby med et Par Træsto paa Fodderne og en lille Bølt paa Ryggen, det var alt hans Arvegods. Han drog til Tønderregnen og tog Tjeneste som Bogterdreng. Da han var bleven voksen, kom han til at tjene hos Kammerraad Benjen i Tønder, hvor

¹⁾ Det kan se ud til, at Dorthie Enevoldsbatter har stammet fra København, hvor Slægten Enevold har været godt kendt i senere Tider.

han omfider blev hans Ruff, og her blev han kendt viden om for sin Dygtighed til at styre et Firsband, der dengang var almindelige som Herstabsbefordringer og ogsaa nødvendige paa Grund af de tunge Vogne og slette Veje. Hvorlænge han var i Tønder, veed man ikke, kun veed man, at han var der, da Rammerraad Benzen døde, og det maa have været omkring ved 1795.



Trøjborg Slot.

Fotograferet til „Sprogforeningens Almanak“
af Godsinspektør Davidsen efter et Maleri, som hænger i en Sal
paa Schackenborg.

* *
*

Om „Trøjborg“ hedder det i H. B. Clausens Rejsehaandbog
for Sønderjylland:

Trøjborg var et af Landets betydeligste Herresæder, skænkedes af
Dronning Margrete til Ribe Bispestol og faldt ved Reformationen tilbage
til Kronen, som bortforleenede det til Daniel Rantzau og efter hans Død

1569 fulgte det til hans Broder Peter Mantsau. Denne lod Gaarden prægtig ombygge 1580, firfløjet, med fire Taarne og en vældig Portaal, som alt stod til 1854; Refterne danner endnu en anseelig Ruin i Haven. I dette Aar lod nemlig den nye Ejer, Storbonden Knud Knudsen († 1866), Borgens Skyde ned med Kanoner; han vilde ikke have, at hans Søn en Gang skulde faa Gudsæjernsykker ved at bebo den. Peter Mantsau anede, hvad det kunde overgaa hans Gaard, da han over Portalsen jatte:

„Omnia vanitas.

Quæris opus condisque arces ut non moriturus.

Cras moreris nec scis, quis tua possideat“

(Alt er Forfængelighed.

Borge og Bygninger rejser Du stolt, som om evigt Du leved.

I Morgen Du dor, ej Du ved, hvem da skal eje Dit Gods.)

Paa anden Maade har Knudsen derimod haft stor Fortjeneste, som Leder af den folkelig-religiøse Bevægelse i Vestflævig. Han havde Kr. Kold til Huslærer, var Medstifter af Nodding Højskole; med en Bondestare besatte han 1848 det oprørste Tønder; i Tiden for 1864 var han med blandt „Klosterbrodrene“, saa kaldte efter et Møde i Logumkloster: de krævede større sproglig Frihed for de tyske Slesvigere. Paa hans Grav paa Bisby Kirkegaard staar:

Med Frihed, Liv og Lys i Fagt han var saa jævn og jaud,
saa tro imod sit Modersmaal og mod sit Fædreland.

Denne Vestflævigs bedste Gaard (Ejer: Boy Hoyer) har et Areal af 375 ha., deraf 172 ha. Eng, Nettoudbytte 7678 Rm.

Paa samme Tid boede Cancelliraad Holst paa Trøjsborg. Han var godt kendt for sin store Rigdom og den store Hestehandel, han drev. Cancelliraaden kendte Jesper Clausens store Dygtighed, og ham kunde han have Brug for. Han gik derfor til Kammerraadinde Bengen og forklarede hende, at det kunde ikke gaa an for hende at holde Firspand, dertil vilde hendes Midler ikke slaa til. Det lykkedes for ham at overtale hende til at jælge Firspandet, og ligeledes lykkedes det ham at overtale Jesper Clausen til at tage til Trøjsborg som Kusk mod at love ham en fast Løn af 100 Rigsdaler Kurraant aarlig foruden mange andre Smaapillierier. Nu skulde Hestehandelen med det samme lægges om paa en anden Bø. Cancelliraaden købte fra nu af ganske unge Heste, som passede sammen, til en billig Pris, og naar saa Jesper Clausen havde tilført et saadant Firspand, blev det solgt i dyre Domme. At denne Handel ikke altid var ærlig og redelig, fremgaar klart deraf, at Jesper Clausen paa sine gamle Dage pintes af Samvittighedsafkrupler over, at han havde været Medvinder

i disse Sønnerier. Jesper Clausen blev paa Trøjborg i 10 Aar, og han var ikke alene Ruff, men han var til sine Lider, naar der var store Selskaber, ogsaa Djener, til sine Lider var han Skytte og til andre Lider Ublsforbakter. Han blev, kort sagt, baade Botte og Paude hos Cancelliraaden, saa denne en Gang gik til Grev Schack-Schackeborg, at han vilde onske, Jesper Clausen havde været hans Søn i Stedet for den Dødsmer af Søn, han havde faaet.

Jesper Clausen vandt sig en Fæstemø i den lille Ingeborg i Borrig, hvis Fader var Kniplingsstrammer Mads Jepsen, og hvis Moder var Marn Routenstein. Efter Familietraditionen skal hendes Fader i Begyndelsen af det attende Aarhundrede været udjaget fra Elsas af Ludvig den Fjortendes Dragoner, fordi han var Hugonot, men det passer ikke: thi han kan den Gang kun have været et Barn, saa det maa have været dennes Fader, altsaa Marn Routenstein's Farfader, der er udjaget, og som saa med sin Familie har søgt et Fristed heroppe paa Sønderjyllands Vestkyst. Om Marn Routenstein ved man, at hun havde den store Sorg at miste sin Ungdomsbrudgom i November 1771, Andreas Høckerup fra Kragebøl i Humptrup Sogn, hvis Fader var Johan Høckerup, Sognefoged, Digedommer, største Gaardejer i Sognet og en „meget mægtig Mand“, efter hvad Kirkebogen i Humptrup meddeler. Marn Routenstein blev derfor først gift i en senere Alder. Som gammel Kone fortalte Ingeborg tit om, hvor ængstelig hun havde været, naar Jesper kom farende igennem Borrig som den vilde Jagt med sit vælige Firsband, saa hun knap nok turde se ud af Vinduet efter ham.

Cancelliraad Holst færdedes meget ude i Selskabslivet, og der gik det tit farligt til med Drickelag, højt Spil og store Væddemaal, og med Hensyn til de sidste havde Jesper Clausen nok ogsaa en Gang imellem en Finger med i Spillet. Han fortalte saaledes, at en Aften, han havde været kørende med ham til Tønder, hvor denne paa en Gæstgivergaard var kommen i Selskab, var der bleven drukkert tæt. Her pralede Cancelliraaden af, at hans Ruff var saa bestemt, at naar han var kørt for Døren og havde slaaet Skridt med Pisten tre Gange, og han saa ikke kom, førte han uden videre hjem med den tomme Vogn. Det vilde Selskabet ikke tro, og saa blev der sat et Væddemaal paa flere hundrede Rigsdaler. Ud paa Natten, da Selskabet endelig skulde til at bryde op, fik Jesper

Clausen Ordre til at køre for Doren. Han slog Skrald første Gang, anden Gang og tredje Gang, og saa, da der ingen kom, førte han. Bæddemaalet var vundet, men Cancelliraaden maatte leje en Befordring til at køre hjem. En anden Gang, da de ogsaa havde været til Selskab, og Cancelliraaden var bleven saa omtaaget, at man maatte hjælpe ham op i Vognen, slap han i Sovn paa Hjemvejen. Da Jesper Clausen nok vilde have ham vækket, forinden han kom hjem med ham, førte han Heste og Vogn ud i en stor Bending i Nærheden af Gaarden og holdt saa ganske stille, medens han satte sig til Rette, som han ogsaa sov. Standsningen i Kørsklen vækkede Cancelliraaden, som, da han saa den sovende Ruff, begyndte at ruffe i ham. Denne stillede sig an, som han var yderst forsjamsket; men Cancelliraaden lod ham vide, at han behøvede ikke at stabe sig; han var fuldtud klar over Situationen. En anden Gang havde Jesper Clausen, mens han var paa Jagt, optaget Sonnen paa Søndergaard i Emmerlev Sogn som Krybskytte. Han maatte følge med hjem til Trøjborg, og her maatte han underskrive en Erklæring som Krybskytte. Alt dette skulde fra først til sidst se ud som en Spøg fra begge Sider, men var alligevel ramme Alvor, som man ligeledes fra begge Sider søgte at dække over. Tilhjelpladende var Venstabsforholdet mellem Hertsaberne paa Trøjborg og Søndergaard ikke paa nogen Maade forrykket.

Saa skete det, at Cancelliraad Holst og hans Frue en Aften havde været i Selskab paa Søndergaard og skulde hjemad, at der blev givet Ordre til at spænde for. Jesper Clausen spændte aldrig selv for hverken hjemme eller ude; men naar Hestene var spændt for, gik han rundt og saa til alle fire Heste, om alt var i Orden, før han satte sig paa Bukken. Det gjorde han ogsaa hin Aften; alt havde været i sin gode Orden. Men da Forløberne var noget urolige, og Cancelliraadinden var meget ængstelig, blev der stillet en af Karlene paa Søndergaard ved hver af Forløberne, mens Hertsabet steg ind i Vognen. Endelig blev der givet Signal til at køre, og Forløberne blev givne løs, Ruffen slog Skrald med Piffen, men idet han vil tage i Tømmen til Forløberne, opdager han, at alle fire Liner er overstaarne. Standse Hestene var en Umulighed; det gjaldt et Forsøg paa at køre Hestene med Piffen og jaaledes beholde Hertsabdommet; thi tabte han Hertsabdommet, var en Ulykke uundgaaelig. Cancelliraadinden ytrede et Par Gange,

at det var da en vild Rørsel, det kunde da ikke være andet, end at Jesper Clausen maatte være drukken; men hun fik kun til Svar: „Vad du ham om det.“ Nu vidste Jesper Clausen, at det vilde gaa galt, naar han efter at være kommen over Vindebroen og ind i Slotsgaarden skulde svinge om for Hoveddøren. Lige ud ad Vejen gik det godt, men i en Svingning vilde Herredømmet gaa tabt. Han bankede paa Vognvinduet med Pisten og spurgte Herstabet, om det i Aften ikke nok vilde staa af ved Hestestalden, da han var bleven syg. Det var man meget beredvillig til, og foran Staldøren standsede han alle fire Heste med et Pistesmæld. Han kom hurtigt af Vognen og sikrede sig Forløberne, mens Herstabet selv maatte stige ud af Vognen. Her blev en flittig Spørgen efter hans Befindende, men han svarede kort, at det gik vel nok over, og saa traskede de over Vindebroen ind ad Slottet til. Staldkarlen var imidlertid kommen til, forinden Herstabet var kommet ud af Syne. Han opdager straks de overskaarne Liner og giver et Forundringsudbrud men bliver i det samme som en Vante kasted ind ad Staldøren. Hvad det særlig var Jesper Clausen om at gøre, var at skjule Forbrydelsen, som han vidste vilde faa de stævningsangrebe Følger. Da Staldkarlen atter var kommen paa Benene, fik han i al Korthed den Bæfted af Jesper Clausen: „Derjom du nogen Sinde rober, hvad du har set i Nat, saa skal jeg saaledes gennemprygge dig, saa der ikke skal blive et helt Lem paa dig.“

Der gik Ar hen. Jesper Clausen var kommen til Kobbermøllen ved Flensborg. Manden, Konen og Sønnen paa Søndergaard var alle døde, hele Familien var uddød; men Staldkarlen var endnu i sin Blads paa Trøjborg, og nu kunde han ikke tie længere. Han gik til Cancelliraaden og fortalte ham alt, hvad han hin Nat havde været Vidne til, og som endnu stod for ham i hele sin fulde Gru. Der gik straks ridende Bud til Kobbermøllen, at Jesper Clausen havde hurtigt muligt at indfinde sig paa Trøjborg. Han satte sig paa sin Ridehest, og i stærkt fremskyndet Ridt naaede han Trøjborg. Han anede imidlertid slet ikke, hvad han skulde der, men vidste, at det var i en alvorlig Sag, der var sendt Tilbud efter ham. Ankommen hertil maatte han aflægge en fuldstændig Beretning om den frygtelige Rørsel. Da Skriftermålet var aflagt, gav Cancelliraad Holst ham 100 Rigsdaler, fordi han havde tiet stille; thi havde han den Gang faaet den saunde Sammenhæng at vide,

havde han processet¹⁾ dem Søndergaard fra, og det var han alligevel nu glad ved at have undgaaet.

Der maa i Jesper Clausen have ligget noget af en Dyretæmmer-natur; thi det er en næsten eventyrlig Magt, han har haft over Heste. Var han en dygtig Ruff, var han en i ingen Maade ringere Rytter, uagtet han ingen Sinde har gennemgaaet nogen højere Rideskole. At ride Heste til var ogsaa en af hans Specialiteter. Var han ikke kørende, saa var han ridende. Færdedes han hjemme paa Hovmarken, var det altid til Hest. I de 10 Aar, han var paa Trojborg, spiste han aldrig til Middag hjemme. Kosten var nemlig paa Grund af Cancelliraadindens store Gerrighed saa usjel, at ingen kunde være tjent dermed. Traf det sig, at han var hjemme, tog han en Hest og red bort for at spise et andet Sted. Man har en Fortælling om, at der en Gang kom en fattig Kone til Trojborg og bad Cancelliraadinden om noget gammelt Linned; men hun fik det Svar, at hendes Linned kunde hun nok selv faa Brug for. Hertil skal den fattige Kone have svaret, at det var et sandt Ord, hun der sagde, og man vil paa staa, at Cancelliraadinden paa Trojborg døde af — Lujsesjge.

Det maa have været ved Aaret 1805, at Cancelliraad Holst's Datter holdt Bryllup paa Trojborg med Justitsraad Thor Straten fra Lehntulen der nede ved Ejderen. Forinden havde Cancelliraaden købt Kobbermøllen ved Flensborg til dem, og dertil hørte den Gang foruden Fabrikken en betydelig Landejendom. Her blev Jesper Clausen sendt ned for at styre Aulsbruget som Aulsforvalter. Men forinden holdt han Bryllup med sin Ingeborg, der skulde overtage den store Husholdning, som ikke alene omfattede Aulsgaardens men tillige Fabrikken's Arbejdere. I Bryllupsgave fik Jesper og Ingeborg alene fra Cancelliraaden 12 mindre Sølvpisesteker og 12 store Sølvsteker, og de findes endnu i Slægten, der opbevarer dem som et dyrebart Minde. Paa Kobbermøllen var de i 5 Aar, men saa købte Jesper Clausen en større Gaard i Harreslev. Det maa have været ved Aaret 1810. Gaarden var egentlig større, end han kunde magte, og det havde til Følge, at han faldt i en Agerkarls Klør, en Dyrslæge, som boede i Harreslev paa den østligste Gaard. Han slap alligevel heldigvis fra Agerkarlen ved at afhænde den største og bedste Markflod, der hørte til Gaarden. Men saa

¹⁾ Cancelliraad Holst var ogsaa godt kendt for sine mange Procesjer.

kom med Glatzbankerotten de daarlige Tider, der vel ikke fatte saa dybe Mærker i Sønderjylland som i Kongeriget; men der kom Misvækst, Kreatursyge, og meget andet fik han at kæmpe imod. Det gjorde hans Sind haardt, saa han kunde blive uretfærdig baade mod sin Hustru og sine Børn, som han dog ellers omfattede med saa stor Kærlighed. Han levede længe nok til, at hans Afsyn fik det milde Udtryk, som kun en god Alderdom kan give. Paa sine gamle Dage blev han meget krumbojet; men i sine Velmagtsdage havde han været en Ræmpekarl paa sine 72 Sommer. Da han var henved de 70, havde han en Datter, der blev gift oppe ved Kongeaalen. I de første Aar kunde han endnu sætte sig paa sin Ridehest og ride til sin Datters Hjem i Ribeegnen, 12 stive Mil, paa en Dag. Han havde en egen Maalestok til at bedømme Menneskers Dygtighed, idet han var tilbøjelig til kun at spørge, om de kunde ride og køre. Gamle Jesper Clausen og Ingeborg er forlængst faret heden. De døde begge i 1847. Deres Gravsteder viste sig for en Menneskealder siden som to Græsluer ved den østre Stente paa Hænved Kirkegaard.

Gaarden i Hærsløv gik over til den yngste Søn Ewald Clausen. Denne blev godt kendt i Flensborgegnen som en fremtægende dansk Mand. Efter Trearskrigen hævdede hans Konge ham med Sølvkorset. Han var Sognefoged, Sandemand og Regnskabsmand i Hænved. Han døde allerede 1862 kun 46 Aar gammel; men forinden folgte han Gaarden til den ældre Møller, hvis Søn for Tiden ejer Gaarden. Ewald Clausens Søn, Jesper Clausen, var i en hel Menneskealder tykt Stationsforstander ved Grænsestationen i Bamdrup indtil sin Død 1902. Han var godt kendt for sit danske Sindelag og store Elskværdighed, hvorfor han havde samlet sig mange Venner nord for Grænsen. Af den danske Konge fik han Guldkorset og af den tyske Kejser den røde Orns Orden med den Motivering, at det var for det gode Forhold, han altid havde forstaaet at stille sig i til den danske Regering og det danske Jernbaneanlæg. Den sønderjydske Forfatter Bendix Hansen var en Datter søn af gamle Jesper Clausen og Ingeborg.

Cancelliraad Holst's Rigdom skal have været saa stor, at han efter Sagnet skal have delt den mellem sine Børn ved at maale Pengene med Skæppemaal. Men det lader til, at den store Rigdom har faaet Ven at gaa paa. Sønnen fik det adelige Gods Lillehorn ved Læk og mange Penge; men han var uduelig, og hans

Børn artebde sig kun flet. En Søn, som Faderen ikke kunde styre hjemme paa Lillehorn, maatte gamle Jesper Clausen til en Tid tage i Huset. Denne Søn slog sig siden ned i Egnen mellem Frederitz og Kolding.

Paa Kobbermøllen gif det rent galt. Cancelliraad Holst's Datter døde fra mange Børn, og Thor Straten endte som Lem paa en Stiftelse i Flensborg, hvor hans Underholdning var ham saa knapt tilmaalt, at han næppe nok kunde slaa sig igennem dermed, saa Jesper Clausen fik Lejlighed til at støtte ham med Pengegaver.



Udgravningsarbejde.

Nedenstaaende Vers ligner for saa vidt en Skov, som man i det kan finde Navnene paa ni af de i Skoven forekommende Pattedyr. Hvilke?

Træt efter fuldendt Daad Yrsa sidder ved Bogen
 under et Træ ved sit Hus stille der henné i Krogen;
 Jens i sin Kolte graa dyrker sin Mark med Flid;
 bruger som Pisk en Pind, svinger den hid og did;
 lystig fra grønne Skov Musvitten „fler i Saven“,
 inde bag Krat og Rævl Ingvor har lagt sig paa Maven;
 Børnene leger nu glad henné bag Bogens Stammer,
 hver har en Gren i sin Haand, med den hinanden man rammer.
 Solen bag Højen hist netop vil sige: Godnat!
 smilende til de smaa rødmer den Kind og Hat.

J. J.



Uden Arbejd og Umag
 Ingen ret lykkelig Dag.

Landstad.

(05)

Jobs Tålmodighed.

Af Nikolaj Andersen.

Med Hensyn til Betegnelsen af de Ord eller Stavelser, der i Sundevedsk afviger fra de tilsvarende i dansk Rigsmaal, bemærkes følgende:

1. En Prik foroven efter et Bogstav betegner, at vedkommende Lyd er lang, f. Eks. Ha'nd (Haand), soj' (sagde), F'ørn (Born).
2. Bogstavet o betegner et saakaldt „ubent“ o som i Kop, godt, nok o. s. v., altsaa f. Eks. o (og), fo (for), Mørn' (Morgen).

E Præst' skal ha et front o talle Sind!
Såndt' ly'e Guds o gammel Folks Føklaring.
Men hæ di de da oldtid? Nej, såmind:
Æ væ'r et Sogn, hvo di hæ gor Erfaring.

Halan Mils Vej sydvest for Affenraa
en By med Præst'gård o med Kirk' de find'es:
dens Navn er Ug', o farle Folk som faa
va tit dens Præst', hvad manne nok vil mind'es.

Den jenn' hæ gø sæ vidt o bredt bekæ'nd
ved sin Slawfærrehed o sin Processe:
med Negl' o Nøw'e hæ han Folk omvæ'nd,
o grow Korant è de, han mest hæ messe.

En an hæ sørre for et sorle Ry
ved old den Tugenhed, hvormed han virke
for Ufrej o Føtre'r i Læ'nd o By
o ved å lyw' kontant, hvo and'e lirke.

En trirre end'le, som æ tænker aa,
 lær i sin Jöw'ched vel knapp' haj Mægen.
 Hans Navn I ønske? No, de skal I faa:
 så vidt æ howse, va de Pastor Hagen.

Om ham, den Hagen, va de lig', æ sad
 o vild fõtæ'l' en luste lild Histori:
 om ham o oldt de Øl, e Hund vild ha,
 om gammel Job o sin om — ja hvad tror'r I?

En Syndda i e Kirk' vo Hagen ta'ld'
 om Jobs Tålmodighed i old' Ulykke:
 „Taalmodighed at øve“, anbefa'ld'
 han, „er og bliver Livets bedste Smykke!

Se gamle Job, han var saa rig paa Fæ;
 men Pesten kom, og Pesten var saa graadig:
 den slugte alt, endog det mindste Kræ —
 men gamle Job han tav og var taalmodig.

Dog snart derpaa han rantes dobbelt haardt:
 hans Børneflokk, som trivedes saa frodig,
 blev, som vi vide, reven fra ham bort —
 men gamle Job han tav og var taalmodig.

Og saa tilsidst han Udslet fik og Saar,
 og over hele Kroppen blev han blodig,

da han sig kradsed' med sit Potteskaar —
men gamle Job han tav og var taalmodig.

Dog Fæ han fik og Børneflokk igen,
hans Hud blev hel for ikke mer at svie —
og saadan gaar det sikkert altid den,
der blot taalmodig være kan og tie.

Ser derfor, mine kære Venner her,
naar Sorg og Modgang sætter os paa Prøve,
da lad den Stemme lyde til enhver:
Husk Jobs Taalmodighed for den at øve!“

De va føbi, o i e Præst'gå sad,
lav Folk gik hjem, te Kro's o som di lyste,
dè tre o fæk dæ Ond'en, o de va
e Præst, e Præst'kun o e Præstes Søste.

E Præst'kun va så lild o bløg o bly,
fokommen o fokurer i de he'le;
hind Svigerind' va dæremor en hy
o stöwe jen o vistnok itt' undse'le.

O som di sar o spi'st' der oldt elaw,
så so'j' Met-Stin', e Præstes Søste, ro'le:
„Din Prerkend va jo dej'le, Bro'r, edaw,
men jen Ting, tykkes mæ, kan knapp' væ tro'le:

Se, i sæ sjel va jo din Prerkend grum
 o næsten, hvæn en så'ndt' må sæj', fönöj'le;
 men den jæ T'allelhed, do prerker om,
 den vil da no te Daws vist itt' væ möj'le!"

E Præst'kun gar a Angst sin Stol et Skub;
 men Pastor Hagen höwer aa e Hæ're:
 „Et Menneske var jo og salig Job,
 som han vi kan og bør taalmodig være!"

Men om Met-Stines Mund et Smil dè spil:
 „No, men do de? De kan æ da itt' ve'e.
 Mondt do da kund', fò kun å tæj' dæ sjel,
 væ tålle så'ndt', i hvad dè sin passe'e?"

Et bistert Blik. E Præst han loj' sin Ske:
 „Ja, jeg kan sige dig, du vil med samme
 Taalmodighed som Job mig lide se,
 om selv hans Skæbne fuldt mig skulde ramme."

„Da è de rigte de'je“, soj' Met-Stin'
 o loj' sin Ha'nd aa Pastor Hagens Skold'e,
 „o Tak fò de, fò tænk vo Angst o Pi'n' —
 den goj' Tynd Øl, dè ligger i e Kjolde' —".

Men stras è Pastor Hagen aa e Ben,
 te Bord o Stol di skurrer, o han skæld'e:
 „Mit gode Øl, har det lidt nogen Men?
 Da skal ved Gud den skyldige undgælde!"

Dø vo Met-Stines Tung' va liså rap:
 „Ja tænck dæ, ynde Mess' è Karrå kråffen
 nen i e Kjold'er o hæ knawr e Tap
 o Hannek aw, te oldt e Øl è låffen.“

Et Drøn! E Præstes Nöw' foldt aa e Fjæl,
 te ornd'le så'ndt e Supp'-Terrin' den dingelt:
 „Det er for galt, nu skal da Død og Hel—“
 o langs e Gul e Tellere di skringelt.

E Præst'kun sar o rist' o va så bleg,
 men vo Met-Stin' blöw lisom stör' o stind'e,
 law stywt ind i e Præstes Öjn hun keg:
 „Hows Jobs Tålmodighed!“ föma'nd' hun sind'e.

Men så skuld I haj se. E Præst for op
 o trumf'e væ', som æ to vov' å sæj' et:
 „En saadan Tønde Øl har salig Job
 så sandt for Dyden heller aldrig ejt!“



Døm andre skaansomt — strængere dig selv!
 Men aldrig, aldrig nogen du fordømme!
 Husk, Livet er en saare stridig Elv,
 Og ikke alle lige godt kan svømme.

Cl. Rosenhoff.





F.

Claus Mathiesen Grøn.

Af F. C. Hausen, Løjtertoft.

I September 1909 afgik efter Beretninger fra Australien Claus Grøn ved Døden paa sin Farm tæt ved Melbourne.

Nu er det imidlertid sandsynligt nok, at der kun er faa af den yngre Slægt, der nogenfinde tidligere har hørt dette Navn

blive nævnt, og vel endnu færre, der ellers kender noget videre til Mandens Bedrifter. Ikke desto mindre mener jeg, at Sprogforeningens Almanak skyldes hans Eftermæle nogle venlige Linjer, thi sikkerlig: Han fortjener at nævnes blandt Nordslævigis bedste Mænd. Baade i Ord saa vel som i Gerning har han paa mangfoldig Maade bevist, at han fuldtud var med til enhver Tid i de danske Nordslævigeres Kamp for vor nationale Ret.

Claus Grøn blev født i Mels ved Nordborg den 29. September 1832. Hans Fader var Bøens Smed, og efter ham arbejdede han ikke blot Navnet men ogsaa dennes udprægede, danske Sunde-
lag. Jeg mindes saa tydeligt den fortojede Smed med Messingbrillerne, og hvorledes Djuene lystede af Begejstring naar der var Tale om, at han kunde give en Haandvækning i Kampen imod Tyskeriet.

Hvor har den danske Regering i fornufts Tid dog forsynet sig overfor Slesvig! I det attende Aarhundrede gjorde Regeringen sit muligste for at faa det danske Ungel fortykket ved Ansættelse af tyske Embedsmænd og ved Indkaldelse af tyske Præster, der prædikede paa et Sprog, som den danskstalende Befolkning ikke forstod. Da Nationalitetsfølelsen den Gang ikke var vaagen, havde Befolkningen ikke Modstandskraft nok, og saa lykkedes det efterhaanden for Embedsmændene at tilbagetrænge det danske Sprog i den største Del af Ungel.

Og hvordan var Stillingen i 1848 her paa Mels? Paa tyske Embedsmænd havde vi her ingen Mangel. Paa Augustenborg forte Hertugen et stort Hof, og Indflydelsen fra den Side var ingenlunde uden Betydning. De jævnlige Bryderier i den slævigiske Stænderforsamling mellem Dansk og Tysk havde imidlertid her gjort Befolkningen Insvaagen, og den Gang, da Hertugen ved Oprørets Udbrud flygtede syd paa, da optraadte Befolkningen og særlig den altsiste Bonde frejdig og uforsagt imod de tyske Embedsmænd, baade i Sønder- og her i Nørreherred.

I Nordborg havde vi dengang til Herredsfoged Dr. Steffens, Hertugens højre Haand, en arrig Tysker, hoven og egenraadig, ha-
dende alt dansk Væsen.

Efter Hertugens Flugt var det aabenbart, at Krigen stod for Døren, men nu træder den altsiste Bonde frem paa Skuepladsen. I Mels samles Bønderne i Smedien hos Claus Grøn for at holde Raadslagning, og her enedes de om, at det bedste nok blev, at de

fik talt et alvorligt Ord med de tyffe Embedsmænd, i hvilket Djemed der saa blev valgt en Deputation af de 3 Bønder Henrik Erikfen, Jørgen Rasmusjen og Christian Tønnesen.

Næste Dags Formiddag, da vi Drengene kom fra Skolen, mødte vi saa paa Nordborg Gade nævnte 3 Mænd til Hest, Jørgen Rasmusjen foran med dragen Sabel. Da han saa os, tordnede han: Holdt Drengene! Dernæst lod Spørgsmaalet: „Er I tyffe eller danske?“ Da vi straks svarede: „Vi er alle danske“, lod det fra ham: „Naa, saa er det godt, hvis I havde været tyffe, saa havde jeg straks hugget Hovedet af jer alle sammen.“ Derpaa red de op paa Slottet til Herredsfogden Dr. Steffens, og her var det nok deres Mening at forelægge samme Spørgsmaal. Da denne Herre imidlertid havde set Bønderne ride over Vindebroen, lukkede han sig inde, saa her naaede de intet Foretræde. Men et Stykke udenfor Byen boede Amtmanden Johansen. Bønderne red saa ud til ham og fik ham ogsaa i Tale. Spørgsmaalet har her dog vistnok næppe lydt fuldt saa djærvt og klart som overfor Drengene, thi de fik ingen ren Bæfæd men kun den Formaning, at det bedste for dem vilde være, hvis de kun vilde ride hjem og saa forholde sig rolige, da vi imødegik vanskelige Tider.

Dette Svar var nu ingenlunde tilfredsstillende, og derfor var der om Eftermiddagen atter et større Møde i Grøns Smedie, thi nu maatte der træffes andre Forholdsregler. Her endes man saa om at sende Budstikken rundt i Egnen med Anmodning til Mændene om at møde ved Mellegaards Mølle paa et bestemt Klokkelæt, medens der samtidig sendtes en Opfordring til de tyffjindede Embedsmænd om ogsaa at møde der paa samme Sted; thi hvis Dr. Steffens ikke vilde tale med Bønderne i Hjemmet, saa skulde han nu møde hos dem.

Befolkningen mødte efter Opfordring massjevis paa den nævnte Plet, for største Delen bevæbnet. Det varede ej heller længe, forinden de omtalte Embedsmænd ogsaa gav Møde, og det var sikkerligt ikke af Lyst men af Frygt, at de paa Bøndernes Spørgsmaal afgav det Løfte at ville være Dansken tro, hvorefter de fik Tilladelse til at rejse hjem igen.

Naar denne Skildring af Forholdene her paa Egnen skulde synes ikke at staa i Forbindelse med den i Overkriften nævnte gamle Gulbgraver, saa er dette dog alligevel Tilfældet. Den unge Grøn, der var Sømand, var nemlig i denne Tid som saadan Færgesvend paa det lige ved Møls liggende Hardseshøj, og den Begejstring,

som de ældre fremviste i Rampen for den danske Sag, forplantede sig ogsaa til Ungdommen. Iblndt de mange Unge, der her fra Egnen straks ved Krigen's Udbrud meldte sig som Frivillige ved den danske Marine, finder vi da ogsaa den 16-aarige Gron. Vaade i 1848 og 1849 tjente han i Flaaden som Frivillig, men kort efter at den Slesvig-holsten'ske Arme den 6. Juli 1849 havde lidt det store Nederlag foran Fredericia, blev der sluttet Vaabenstilstand. Tjenden maatte rømme Tyskland, og de unge Frivillige ved Marinen afmonstredes.

Da Udsigterne nu var saadanne, at Vaabenstilstanden snart vilde ende med Fredsaflutning, gik Claus Gron paa Langfart, og nu finder vi ham i 1854 i Melbourne paa det engelske Skib „Kohinoor“, hvorfra han efter egen Begæring blev afmonstret. Saa rejste han til Guldminerne for der, somjaa mange andre, at prøve Lykken, og Australien blev nu hans Fremtidshjem.

Her at ville forsøge paa at skildre Grøns Oplevelser som Guldgraver tillader Bladsjen ikke. For en Del Aar siden har Gron udgivet en Bog om sig selv, der indeholder mange interessante Enkeltheder. Den findes i Sprogforeningens Bogsamlinger og er, saa vidt jeg veed, ogsaa at faa i Boghandelen her hjemme. I Korthed vil jeg kun anføre, at Gron efter nogle Aars Forløb giftede sig oppe i Minerne. Konen var fra Irland. Der kom efterhaanden en stor Børneskole. De har haft ialt 20 Børn, hvoraf de 12 endnu er i Live. Ved at læse hans Bog faar man ret Fornemmelsen af Grøns retstafne Karakter: aldrig nogen Sinde forlagt trods Sygdom og ofte bitre Stusseljer, stadig frejdig og med usvækket Energi kæmpende mod Stæbnens Tilfætteljer for at holde den store Familie oven Bænde. Og skønt det ofte har set mørkt nok ud, er han dog gaaet sejrrig ud af Rampen. Enden blev alligevel god.

For en Del Aar tilbage skrev jeg i Almanakken om et Oprør i Guldminerne i 1854, hvor Guldgraverne i Castlemaine en Lørdag Eftermiddag lige over for den derværende Politistation ved et afholdt stort Møde antændte et stort Baal, hvorpaa vi alle opbrændte vore Licenses (Tilladeljesbevis til Guldgravning). Da Gronjaa senere læste dette Stykke i Almanakken, skrev han til mig, at ved dette Møde var ogsaa han til Stede. At vi dog ikke traf hinanden, var nu imidlertid ikke saa sært; der var mange Tusind ved Mødet, og vi boede langt fra hinanden i Minerne; ingen af os havde mindste Anelse om, at vi 2 altsige Drengene nu samtidig var Guld-

gravere i Australien. Imidlertid gled Marcus hen. Den store Børneskole var nu vokset og alle i en god Stilling. Den gamle Claus Smed laa paa Kirkegaarden. Mindestenen paa Graven med den engelske Inscription var den australske Søns Bænk. Da han der ude ikke vidste, om det endnu var tilladt med dansk Skrift, sendte han den paa Engelsk; thi en tykt Inscription, sagde Grøn senere til mig, skulde Faderen ikke have. Tankerne der ude var dog ofte ved hans Fødsel, og da Grøns pekuniære Stilling nu var god, saa foretog han i Aaret 1896 den lange Rejse fra Australien til Als, dels for at besøge Slægt og Venner, dels for ved Bøjsyn at faa Kendskab til den politiske Stilling her paa Als.

Ved dette Besøg havde jeg gentagne Gange den Glæde at have ham i mit Hus som Gæst. Da han jaaledes en Dag fortalte om sin Orlogsfærd i Treaarskrigen, iurgte jeg ham, om han ikke i sin Tid havde ansøgt til Kobenhavn om at faa den for Veteranerne bestemte Krigsmedalje; men denne Sag havde han aldrig hørt omtale. Da jeg imidlertid nok forstod, at det vilde være ham en Glæde, hvis han kunde faa en saadan, opnaede jeg nogen Tid derefter at faa en til ham, som jeg saa tilsendte ham. Hans Glæde herover var stor, og han takkede mig i et Brev, hvori han skriver, at saa længe der i Australien bor nogen af den Grønnske Familie, skal Medaljen opbevares som en hellig Relikvie.

Claus Grøn var en ualmindelig dygtig og flittig Skribent, skrev en nydelig Haandskrift og beherskede det engelske Sprog med samme Lethed som det danske. Jeg har i Marcus Løb faaet en Mængde Breve fra ham, altid aandende Kærlighed til Hjemstavnen, Glæde over vor frejdige nationale Kamp imod de tyske Erobrere og altid fulde af Fortrosthed til vor Fremtid. Desuden stod Grøn i stadig Brevveksling med andre danske Mænd. Et dansk Blad, der udgaar i Melbourne, „Norden“, har haft mange velstrevne Artikler fra hans Haand, saa det maa vække Forbavselse, hvordan han har kunnet faa Tid til alt dette, især naar man lægger Mærke til den stadige Kamp, han maatte fore for at skaffe Brødet til de mange Munde.

Den her fremførte Skildring af Claus Grøn antager jeg vil have gjort det Indtryk paa Læserne, at det maa have været en Mand med ubøjelig Energi og med en Nationalitetsfølelse, der under andre Forhold her hjemme muligvis kunde have gavnnet hans elskede Fædreland i en langt højere Grad. Jeg vil endnu kun bemærke,

at mit Samvær med Grøn ved hans Besøg her i Hjemmet i 1896 gav mig et Indblik i hans Karakter paa en langt fyldigere Maade, end Skildringen giver.

I vor senere Brevbekaling drøftede vi mange Emner om Danmarks Stilling i Fortiden samt om Nordstjærvigs mulige Fremtid. Saaledes havde jeg en Gang i mine Breve ved at omtale Erobringen af Als skrevet disse Ord: Na, Claus! hvorfor blev du ikke ved Marinen? Maaſte du ſaa i 1864 kunde have været Kommandør paa Rolf Krake, og ſaa antager jeg, et af to var ſtet: Enten havde du forhindret denne Overgang, eller ogſaa havde du fundet Heltedoden i Alsjund. Kort derefter ſaar jeg Svar fra Grøn. Han tolker ſin Glæde over Brevet, men forſætter ſaa videre: Naar jeg modtager dine Breve, ſaa maa jeg altid forelæſe dem paa Engeliſt for min Kone; og da jeg ſaa kom til dine Antagelſer med Henſyn til Rolf Krake, ſaa udbrød min Huſtru: Nej, nu tror jeg næſten, at din danſke Ven vil gøre dig toſſet i Hovedet af lutter Forfærgelighed. Nu bagefter nytter det ganſte viſt ikke at gruble over ſtete Ting, men ſaa meget kan der vel nok ſiges, at i 1864 havde Danmark ikke overalt de rette Mænd paa de rette Steder.

Inden jeg ſlutter denne Artikel, vil jeg endnu kun tilføje et Par Ord. Det vil for Læſerne være indlyſende, at Grøn i en Mærſke maa have ført en haard Kamp for at brodføde den ſtore Familie, thi foruden mange Skuffelſer var Sygdom ofte Gæſt i Huſet. Men ſenere, da Børnene var voksne og Pengeforholdene gunſtigere, da fremtræder det ſmukkeſte Træk af alle; thi ikke alene var Grøn med i vor nationale Kamp i ſine Tanker, men han var da ogſaa ſtraks rede til at ofre ſin Skærv til vore nationale Foreninger og i lignende Djemed, ſelvfølgelig uopfordret. Det var nu noget, ſom han betragtede ſom en Pligt.

Grøn følte ſig yng i de ſidſte 14 Dage, han levede, og paa ſin Fødselsdag om Aftenen blev han daarligere. Hans Datter Alma blev hos ham om Aftenen. Han var ved ſin fulde Bevidſthed og følte, at Døden nærmede ſig. Han tænkte til det ſidſte paa ſit gamle Danmark og bad Datteren om, naar han ſkulde dø, at hun da vilde ſørge for, at han blev indjøvbt i ſit gamle, kære Dannebrog. Claus Grøn var en Hædermand i Ordets bedſte Betydning. Fred være med hans Minde!





F.

Peter Dall,

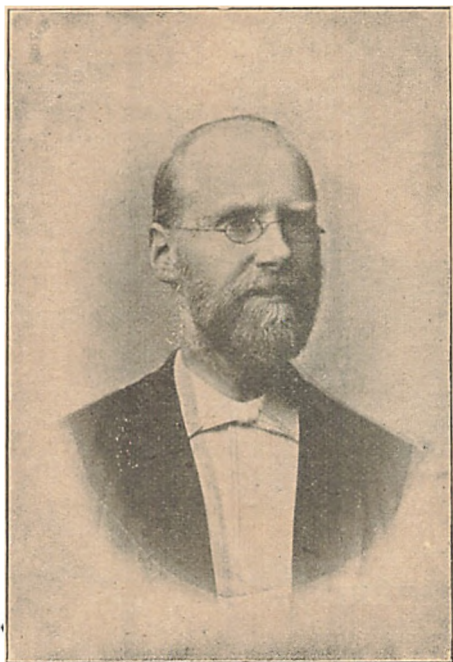
født den 5. Januar 1829, død den 11. Maj 1909. Levede hele sit Liv iaa at sige uden Afbrydelse paa sin Fædrenegaard i Jels. Var en virksom og brav dansk Mand, der beklædte en Del Tillids hverv af forskellige Art. Var i en Aarrække Tillidsmand i Sprogforeningen.

F.

P. S. Petersen,

født i Jels den 31. Oktbr. 1835, død i Olsevad den 22. Marts 1909. Lærte som ung Farverhaandværket og bosatte sig senere i Olsevad, hvor han ved Siden af Haandværket drev en Bondegård. Var en i alle, særlig i nationale Forhold interesseret Mand. Beklædte ikke saa Tillidshverv, hvoriblandt i en Aarrække Posten som Aredsformand for Sprogforeningen.





J. A. Vinsted.

3. Nov. 1830 — 3. Nov. 1909.

Af Jesper Madjen.

I Novemberdagene lod Budstabet ud over Landet trindt omkring i danske Blade baade nord og syd for Grænsen, at Apoteker Justitsraad Johan August Vinsted i Horsens var død paa sin 79-aarige Fødselsdag. Der er kun faa af den Slægt, der nu lever, som har nogen Anelse om, at denne Mand har haft nogen større Betydning for den danske Sag i Sønderjylland, og at han har

givet sit Bidrag til dansk Kulturudvikling her nede. Naar saa faa kender Wiinsted, saa kommer det deraf, at han alle sine Dage var en stille Mand, der havde en vis Sky for at gore sig bemærket. Da han har været min Lærer paa Rødning Højskole i Vinteren 1857—58, da jeg som tyveaarig Ungerføvend første Gang som Elev satte mig paa Skolebænken, saa skulder jeg min gamle Lærer at flette ham en lille Mindekrans, saa meget mere, som nu kun saa af hans Elever fra Rødning er tilbage.

J. A. Wiinsted er født i København. Som ungt Menneske kom han i Apotekerlære paa Gammeltorvs Apotek i København. Da han efter udstaaet Læretid havde taget den farmaceutiske Eksamen, fortsatte han sine kemiske Studier under Forchhammers Ledelse og sluttede sig til Liebig's Teorier, som paa den Tid havde begyndt at vinde Indgang hos Datidens interesserede Landbrugere. For at kunne anvende disse Teorier i det praktiske Landbrugs Tjeneste kastede han sig til en Tid over det praktiske Landbrug, i hvilket Djemed han erhvervede sig en jydsk Landejendom.

Paa den Tid var det, at Sofus Høgsbro var bleven opmærksom paa Wiinsted, og han henvendte sig saa i 1856 til ham med Anmodning om at tage til Rødning og overtage alle Naturfagene. Wiinsted var meget betænkelig. Han frygtede for, at han manglede de pædagogiske Forudsætninger, da han aldrig før havde beskæftiget sig med Undervisning, og alt Fusteri laa fjernt for ham. Smidlertid overvandt han Betænkelighederne og tog imod Tilbudet. Det var en ny, rig og lykkelig Virksomhed, der ventede ham i Rødning, da han i Februar 1857 tiltraadte Pladsen. Han udfyldte sin Stilling her paa en udmærket Maade; men han blev saa overlæsset med Arbejde, at han umulig kunde have holdt ud dermed i en længere Arrække. Hans Foredrag var saa klare, saa vel formede og forberedte, at selv vi Bønderkarle, som aldrig havde haft den mindste Forstaaelse af, hvad Kemi og Fysik egentlig var, mageligt kunde følge med i hans Foredrag. Hans Eksperimenter har jeg kun jet overtruffen paa de højere Lærestalter i København. En og anden af Eleverne kunde stulke i enkelte af Knudsens og Dyrhæge Friis's Timer; men i Høgsbro's og Wiinsteds Timer mødte alle.

I Løbet af Aaret 1857 var den Tanke kommen op inden for Højskolens Rreds at rejse et synligt Minde om Landstormen ved Brons den 22. Januar 1849. Om det var muligt, skulde Afsløringen helst finde Sted Tirsdagen den 22. Januar 1859 paa

selve Balpladsen. Paa Herredsfogdens Mark i Rødding havde man ved Groftegravning fundet en meget stor Sten, som ved nærmere Undersøgelse viste sig at have en saadan Størrelse, Form og Bestaffenhed, at den kunde finde Anvendelse i dette Djemed. Tanken havde fra først af været den, at Mindestenen ved Brøns skulde være en Natursten med en enkel Indskrift i Lighed med de gamle Runestene. Dertil egnede Stenen paa Herredsfogdens Mark sig fortrinligt, og den havde en flad Side, der let kunde afbanes til Indskriften. Men Stenen laa med Overkanten en god Plovsure under Jordens Overflade. Det første var at faa den løftet fra sit Leje op paa Jordens Overflade. Dette paatog Wiinsted sig med Elevernes Bistand i Vinteren 1857—58. Den Vinter havde Højskolen 48 Elever. Naar Vejret var godt, drog Wiinsted med sin store Skare ud til Stenen, og i Vinterens Løb lykkedes det at faa Stenen op af Jorden. Det er Wiinsted, der har opdaget Brønsstenen og bragt den frem i Dagslyset. Var han ikke kommen til, var Stenen sandsynligvis bleven sprængt og kommen til at tjene som Stærver paa Bejene i og omkring Rødding.

Efter Treaarstrigen kom den Tanke frem blandt Højskolens Mænd, at det var heldigere, om den var bleven lagt noget længere mod Syd ned mod Sproggrænsen. I 1844, da Rødding Højskole blev rejst, var dens Opgave at værne om Modersmaal og Folkeliv i Nordslesvig. Denne Opgave var løst med Udfaldet af Treaarstrigen. I 50'erne blev Opgaven en anden. Det var Mellemlesvig, at Opmærksomheden var rettet paa i Tiden mellem 1850 og 64. I Angel var Befolkningen baade i sproglig og national Henseende gaaret tabt for Danstheden. Vest for Flensborg og ned mod Syd paa Sønderjyllands Højderne holdt man endnu fast ved det danske Modersmaal; men i national Henseende var man jøvet ind, for saa vidt man ikke ligesom havde taget Parti for Tyskheden. Højskolens Opgave her maatte blive at gaa fra Forsvar over til Angreb for at vinde det Tabte tilbage. Der var endog en Tid Tale om at flytte Højskolen fra Rødding nærmere ned mod Sproggrænsen til Graasten eller Sandbjerg; men denne Tanke frasaldt man, da man godt forstod, at Højskolen jo langt fra endnu havde løst sin Opgave i Nordslesvig. Saa var det, at Etatsraad Flor henvendte sig til Wiinsted om at drage ned til Angel for at grunde en Skole der i Lighed med Rødding Højskole men i mindre Stil. Uagtet Wiinsted var bleven stærkt knyttet til Rødding, hvor han nu havde

haft sin Gerning i fem Aar, gif han dog ind paa Florz Opfordring. Efter et Ophold i England i 1862 gjorde han en Rejse gennem Angel for at udføge en Ejendom til Oprettelse af en Højskole. Man kunde den Gang ikke godt tænke sig en Højskole, uden at dertil horte et større Landbrug som i Rødding og paa Hindholm. Wiinsted blev snart klar over, at i selve Angel lod Alanen sig ikke udføre; thi dels var de Danste dernede i alt for høj Grad kuede af Lyskerne, og dels var Materialismen her saa fremherstende, at en Højskole her vilde møde haade aktiv og passiv Modstand. — Jeg horte en Gang i 1852 en god dansk Mand fra Håndved Sogn sige om Angelboerne, at man uden videre kunde slaa 2 Tænder ud af Munden paa en Angelbo, naar man bare lagde en Specie paa Bordet for hver af dem. — Det blev altsaa ikke i Angel, men ude ved Grænsen af Angel i Dverjsø Sogn, at det lykkes for Wiinsted at købe en passende Ejendom paa rimelige Vilkaar, hvortil Regensburg gennem Flor tilfagde ham et rentefrit Laan paa 10,000 Rdl. I den østlige Del af det vidtstrakte Dverjsø Sogn ligger en enlig Gaard, kaldet Nagaard, tæt ved Træso. Dens Afløb Træsoa, eller, som man dernede nu kalder den, Trenen, snor sig i en Bue omkring Gaarden og gennemstrømmer Marken, disse Marker, der den 6. Februar 1864 genlød af Kampbulderet. Jorden er mager. Vi befinder os ikke længer i det fede Angel; men denne Egn har en egen Skønhed. Her findes en rig Afvætsling af Smaastove og Smaasøer, af Hede og Moje, af Aaer og Bække, som gennemstrømmer frodige Enge. Vi staar her paa en historisk Jordbund, der bærer Minder baade fra gamle Dage og den nyere Tid. Det var her, at Wiinsted rejste sin Højskole men kaldte den „Nagaard Landbostole“. Naar han ikke gav den Navn af Højskole, saa var det vel nok med Florz Winde og af den Grund, at han indsaa, det ikke nyttede at trænge ind paa dette i national Henseende sovende Folk. Skulde det lykkes ham at vække dette Folk, og det var jo hans Formaal, saa maatte han tage det paa det Standpunkt, det stod paa, det rent materielle. I Sommeren 1863 blev der opført et teglhængt Skolehus i Lighed med Elehuset paa Rødding Højskole; men allerede i Maj 1863 begyndte han sin Skolegerning med nogle Elever, der fulgte med ham fra Rødding. Foran det ny Skolehus laa den rummelige Gaardsplads, og bagved laa Haven, begrænset mod Øst og Nord af Trenen. Haven blev anlagt i samme Stil som Haven paa Rødding Højskole, som en Slags Forsøgshave, og havde flere sjældne Træer og Buste. Jeg

mindes særlig en ægte Kastanje, som var Tostes Stolthed; den stod endnu 1902 som en sørgelig Rest og vidnede om bedre Dage, medens det meste af Haven var pløjet og tilplantet med Kaalroer.

I November 1863 fik „Nagaard Landbostole“ 20 Elever fra Sundeved, Mellemlesvig og Angel. Udsigterne var saaledes ret lovende, men Krigen skulde hurtigt ændre disse. Det lykkedes dog Wiinsted at holde Skolen i Gang; den standsedes vel under Krigen men aabnedes igen efter denne. I 1869 overdrog han Gerningen til Hr. M. Toste, som i de sidste Aar havde hjulpet ham i Gerningen. Hans faste Medhjælper paa Nagaard gennem hele Tidrummet var ellers Cand. theol. Adolf Knudsen, som senere i et Par Aars Tid holdt Højskole paa Søndbjerg Slot, indtil han blev angrebet af Brystsyge, der 1873 lagde ham i Graven.

Wiinsted vendte tilbage til Apotekergerningen og blev først Apoteker i Kallerup; men 1877 fik han Svancapoteket i Horsens, i hvilken Virksomhed han forblev til sin Død. Hans Hustru var født i Aalborg, men han lærte hende at kende hos hendes Slægtning Pastor Carstens i Flensborg.

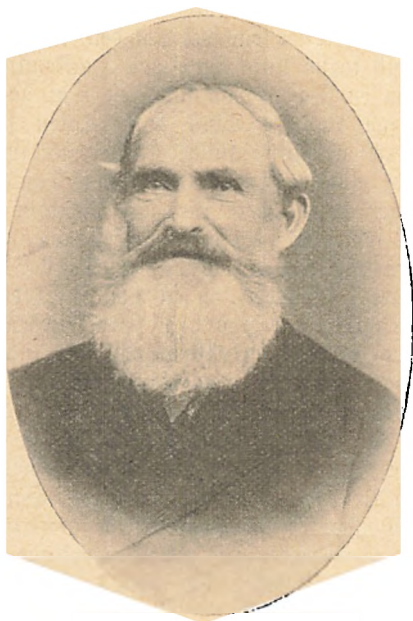
I Horsens blev Wiinsted Formand for den derværende „Souderydsk Forening“, og som saadan havde han Lejlighed til at virke for den Sag, han i sine kraftigste Aar viede sine bedste Kræfter, og som han fastholdt til sin Død.



En efter en de Gamle gaar
Til Ro uovervundne.
Men aldrig de os Unge faar
Ved Løgn og Rænker bundne!
Hvad de har talt, hvad de har tænkt,
Det smeder vi til Vaaben,
Og der blev Porten daarligt stængt,
Hvor Hjertets Vej staar aaben.

M. Kok.





F.

J. A. Kloster,

som den 26. Februar 1910 døde i Rødning, var født den 21. Marts 1820 som Son af den i Sommersted bekendte Lærer Kloster, der i sin Tid var Lærer for baade Laurids og Peder Skau, med hvem J. A. Kloster var vokset op, og med hvem han havde levet sin Ungdom sammen og været Ven til det sidste.

Denne rige Vækkelses- og Brydningstid, der fik saa stor Indflydelse paa Folkelivet her og har sat sine mægtige og dybe Spor i vor hele folkelige Tilværelse, var af de Dplevelser, som Kloster doalede ved med hengiven Glæde og kunde fortælle om med Liv og Lyst. Han kunde fortælle om Ungdomstiden der hjemme i Sommersted, om det Skau'ske Hjem, hvor Skau'ernes Fader, gamle Jens Lauridsen Skau, gik omkring som en Patriark, og hvis Indflydelse omfattede det hele store Sommersted Sogn. Han fortalte

med Liv og Lyst ikke blot om Laurids Skaus mange Ungdomsspil-
løpper men ogsaa om deres Fortrolighed over for de store Opgaver,
der laa foran dem. Kloster var vel nok den, der først blev bekendt
med Laurids Skaus første store Tale paa Højskaling i 1844, idet
han bad ham om en Dag forud for Festen at gaa med ham ud
i Marken, hvor Jaa Laurids Skau holdt Talen for ham. Om
Skau var inspireret af Flor, kunde Kloster ikke sige, idet Talens
hele Indhold faldt godt i Traad med Skaus Tankegang og folke-
lige Opfattelse, hvad hans senere Liv gav Vidnesbyrd om.

Kloster udgik som Lærer fra Lyngby Seminarium, hvor han var
samtidig med Cornelius Appell. Efter den Tid var han først Lærer
i Grønnebæk, senere i Bønnebæk og til sidst i Skodborg. Her op-
levede han Ulykkesaaaret, der drev ham bort fra den Gerning, han
fattede Pris paa og røgtede med Dygtighed selv under trange Kaa-
r i mange Aar. Han var ikke den Mand, der var i Stand til at
træde i Magthavernes Tjeneste, tværtimod blev det hans Livs
Opgave at tjene sit eget Folk, som han havde sin Rod i, med al
sin Kraft og Evne. Han udsurte et trofast Arbejde i Rødding i
over en Menneskealder i vor Folkejags Tjeneste. Han var en dygtig,
sambittighedsjuld Bogholder for Sparekassen for Frøs og Kalvelund
Herreder, som han har været med til at oparbejde fra dens første
Begyndelse, og hvis Virksomhed han fulgte med levende Interesse
til det sidste.

Kloster var hovedsagelig en Mand af den gode gamle Skole,
der havde præget ham med sin Tids Stempel; men paa den anden
Side havde han levet med ogsaa i den ny Tids Udvikling og Virk-
somhed, Jaa at han stod ventlig forstaaende overfor dens Livsyttrin-
ger. Det gav sig sit ejendommelige og ret højtidelige Udslag ved
hans Fordefærd, hvor baade Stats- og Tritirkens Klokketoner i har-
monisk Sammenpil lod ud over hans Grav.

J. N. H. Skrumsager.

Og de troede, at Hjertebaand kan briste,
Og de troede, at glemmes kan vor Ret.
De skal vide, de aldrig ser de sidste
De skal vide, at ingen bliver træt.
Thi som Aarene raudt,
Saas det, Baandene baudt.
Kræfter fødtes for Kræfterne, som svandt.

Johan Ottosen.



F

Morten Gundersen,

født i Vimtrup den 30. August 1861 og død den 16. September 1909. Var en af Egnens virksomste og bedste Mænd og med i alt Godt paa Haandens og Mændens Omraade. Trofast Medlem af Frimenigheden i Nodding. Bekræftede efterhaanden mange Tilidshverv af forskellig Art.

J. Lassen,

født i Varnæs d. 14. Septbr. 1873, død i Haderslev d. 6. Novbr. 1909. Efter at have taget Eksamen som Læge, begyndte han en Praktis i Haderslev, som han imidlertid efter faa Aars Forløb paa Grund af Arystis blev tvungen til at opgive. Han stillede glad og gerne sine Kræfter i den gode Sags Tjeneste og opnaaede i de faa Aar, da han endnu var rask, at komme med i ret meget, deriblandt som Formand for Kommunalforeningen, Kredsformand i Sprogforeningen. Han døde kun alt for ung.





Mads Jensen.

16. Juni 1839 — 29. Oktober 1909.

Mads Jensen var født i Åsperup Sogn paa Fyen men kom allerede i 1841 med sine Forældre til Ugtrup ved Kolding og derfra i 1847 til Mejlby ved Rødding, hvor de havde overtaget en Landejendom. Faderen var en stille, alvorlig og arbejdsom Mand, Moderen en begavet, viljestærk Kvinde, begge var religiøst vakte. Faderen døde dog allerede i 1849; men Enken fortsatte Gaardens Drift. Raarene i Hjemmet var imidlertid smaa, og Børnene maatte derfor tidlig gøre Gavn for Føden. Mads Jensen deltog allerede som Dreng i Markarbejdet og Mergelgravningen;

det gav Bøbler i Hænderne men udviklede hans Lægemægtigheder. Moderen sørgede dog samtidig for, at Børnene fik en saa god Skolegang som muligt. Efter sin Konfirmation kom Mads Jensen ligesom sine Brødre ud at tjene, eller han hjalp Moderen med at styre Gaarden, naar de ældre Brødre var ude.

M. Jensen havde allerede som Barn stor Læje- og Lærelyst. I sin Fritid læste han Historie, Geografi, Kirkehistorie o. s. v., og da der ikke var langt til Rødning Højskole, var det forholdsvis let for ham at skaffe sig passende Bøger og høre gode Foredrag. Han kom desuden hyppigt i Rødning Kirke, hvor Pastor Svejstrup den Gang samlede talrige Tilhørere ved sin aandfulde Prædiken.

Krigen i 1864, der jondrede saa meget, bragte ogsaa Forstyrrelser paa det kirkelige Omraade, ikke mindst i Rødningegnen, og M. Jensen jattede da den Tanke efter Evne at bøde derpaa. Han begyndte at holde gudelige Forjæmlinger i sin nærmeste Omkreds, og da der saa i 1868 blev oprettet en „Kirkelig Forening til Guds Riges Fremme“, traadte han i dennes Tjeneste som Kolportør eller Lægprædikant, som man nu vilde kalde det, og fortsatte dermed, indtil Foreningen i 1872 blev opløst. Dermed ophørte hans Kolportørvirksomhed.

Allerede forinden havde han giftet sig med Bodil Marie Pors af Øksevad og bojet sig i Fægerup, hvor han havde købt en lille Landejendom, og før tillige at have et andet Erhverv havde han af en Slægtning lært Næbblagerhaandværket. Men Landbruget fangede dog snart hans største Interesje. Der blev købt mere Jord til Ejendommen, og han forpantede desuden en større Jordlod. Han indførte Roedyrkning og foretog Fædningsforsøg med Roer og Oliefæger, desuden iværksatte han Gødningforsøg og Planteavlssforsøg og erhvervede sig herved paa disse Omraader en Indsigt, der hvilede paa praktisk Erfaring og derfor var saa meget mere værdifuld. For yderligere at fremme Roeeavlen udgav han i 1881 en „Praktisk Vejledning i Roefrugtdyrkning“ og foretog med Understøttelse af de danske Landboforeninger i Nordflæsvig i Sommeren samme og det følgende Aar en Rejse til Danmark for at se, hvorledes det der stod til med Frøavlen og Landbruget i Almindelighed. De Erfaringer, han indvandt paa disse Rejser, nedlagde han i en Skildring, der udkom 1883. Allerede Aaret i Forvejen var der paa hans Tilskyndelse blevet stiftet en „Nordflæsvigsk Frøavlerforening“, for hvilken han blev valgt til Formand, og som han med aldrig

svigtende Omhu ledede i de følgende 25 Aar. Foreningen vandt efterhaanden Tilslutning over hele Nordflævig, og for at fremme dens Formaal udgav han „Praktisk Vejledning i Frøavl“ og „Grundregler i nordisk Frøavl“, foruden at han udfoldede en betydelig Konsulentvirksomhed og holdt Foredrag om Røefrugtdyrkning og andre Landbrugsømmer.

I senere Aar har han yderligere udgivet en „Haandbog for Landmænd“, en „Kortfattet praktisk Godningslære samt Vejledning i Dyrkning af kvælstofiamlende Planter“, en „Plantens Ernæring“ og en „Hornkvægets Ernæring og Pleje“, Lutter Boger, der er byggede paa praktisk Erfaring i god Overensstemmelse med hans Balgsprog:

„Lidt er der levet os at gøre;
det maa læres ad Tankens og Erfaringens Vej.“

Den nordflævigste Landbostand har paastønnet dette omfattende Arbejde til Fremme for Landbruget ved gentagende at skænke M. Jensen værdifulde Gaver, saaledes i 1891 et smukt Sølvservice med Indskrift: „Fra nordflævigste Frøavlere med Tak for udstiftet Virksomhed“ og i 1907 i Anledning af Frøavlereforeningens 25 Aars Jubilæum en Sølvkande med Indskrift: „Fra nordflævigste Landmænd med Tak for trofast Arbejde“.

Men skønt Landvæsenet optog en væsentlig Del af M. Jensens Tid og Tanker, bevarede han alligevel sin Interesse for kirkelige Anliggender. For ham og hans Hustru var Religionen en Hjertesag. De havde sluttet sig til Frimenigheden i Nødning og forblev i denne, indtil der, væsentlig efter Tilskyndelse af M. Jensen og ved hans ihærdige Virksomhed, oprettedes et „Kirkeligt Samfund for Haderslev og Omegn“ med den fra Amerika hjemvendte R. Thomsen som Præst; saa sluttede de sig til dette.

M. Jensen hørte gerne med religiøse Ting. I 1872 udgav han en Række Taler, han havde holdt som Kolportør, og i Slutningen af Halvfjerdserne tog han livlig Del i en Pennefejde mod daværende Pastor Lorenzen i Haderslev og flere Præster om dansk Salmelitteratur, en Kamp, der fulgtes med levende Interesse i vide Kredse og for saa vidt har faaet blivende Betydning, som den gav Stødet til Udarbejdelsen af den Salmebog, der nu benyttes overalt i de danstalede Menigheder i Nordflævig. Pennefejden efterfulgtes af en Række Artikler i „Dannevirke“, hvori

M. Jensen skildrede den danske Menigheds kirkelige og folkelige Livssyn, og som senere udkom i Bogform.

I 1899 folgte M. Jensen sin Ejendom i Jægerup og flyttede til Haderslev, dels for at være i Menighedsstredsen, dels for at være i Nærheden af Kirken, og i de følgende Aar var der vel næppe en Søndag, hvor han ikke under Gudstjenesten saas paa den Plads, han havde valgt sig der.

Det er en Selvfølge, at en saa oplyst og i mange Retninger interesseret Mand som M. Jensen tillige tog levende Del i vor nationale Kamp. Nævnlig var han sin Nabo og Ven P. H. Møller i Jægerup en trofast Støtte i Ledelsen af den i 1884 oprettede Foredragsforening for Jægerup m. fl. Sogne. Han deltog regelmæssigt i dens Møder og havde jævnlig et godt Ord at sige ved disse Lejligheder.

Paa sin halvfjerdsfindstveearige Fødselsdag var han endnu rask og livlig, skønt han kort i Forvejen havde haft et Sygdomsanfald, der en Tid lang holdt ham bunden til Engelsejet. Han følte dog Alderens Truk og den sig nær ende Livsaften. I Efteraaret fik han et nyt Anfald, og den 29. Oktober sov han stille hen.

Et virksomt Liv var dermed afsluttet. Den nordslæbviske Larobostand havde mistet en oplyst og flittig Standsfælle. Frimenigheden et alvorligt og virksomt Medlem og vor nationale Sag en paa-lidelig og trofast Ven og Støtte.

M. C. Mathiesen.



Og blev det vort Kald: imod Stormflodens Magt
 At staa som gamle Danmarks Bølgebryder!
 Og om de tusind Grave at holde Nattevagt
 Og blive ved at være Sønderjyder.
 Nuvel — for Tid og Time, for Lykken raader Gud,
 Men hvad vi kan, det vil vi: i Haab holde ud,
 Saa længe sin Vaarknop Bøgen skyder.

Chr. Richardt.



F.



A. G. Lau,

født i Høstrup ved Tønder den 21. Novbr. 1834, død i Stenderup ved Tøftlund d. 31. Marts 1909.

Lærte som ungt Menneske Farverhaandværket men blev senere Gaardejer i Stenderup. Var en bramfri og i al sin Færd trofast Mand, der blev betroet med en Række Tillidshverv, ogsaa i Sprogforeningen. I en længere Aarrække var han Formand for Tøftlund Sogns Sparekasse, som ogsaa har ladet sætte en innuk Mindesten paa hans Grav.

P. P. Hansen,

født den 28. December 1831 og død i Møgeltonder den 17. December 1909. Drev i sin Tid en meget betydelig Fabrikvirksomhed med Knivlinger og var vel nu den sidste af dem, der i Tønderegnen befattede sig med denne en Gang saa blomstrende Industri. Han var den lederde Mand der paa Egnen i alle kommunale Spørgsmaal og røgtede desuden flere andre Tillidshverv ogsaa paa det nationale Omraade.





F

Rasmus Hansen,

født i Langsted paa Fyn den 4. Novbr. 1828, død i Strandelhjørn den 10. December 1909.

I Aaret 1859 kom Rasmus Hansen til Sønderjylland og købte en større Gaard i Rastrup. Han var veloplyst, havde en god sund Forstand og Hjertet paa det rette Sted. Da efter Krigen 1864 Kampen imod Tyfferiet begyndte, var Rasmus Hansen straks med i forreste Række. Med Mund og med Pen brød han mangen Lanse for Folkets Ret. Ikke mindre end det folkelige laa ham det kristelige paa Sinde. Han valgtes derfor snart ind i Sognets Kirkerepræsentation og derefter som Medlem af Provstisynoden og Synodeudvalget. Her paa Synodemøderne i Tørninglen lod han

uden at blive træt sin Røst høre for at værne om Religionen paa Modermaalet og det danske Sprog i Skole og Kirke. Men ogsaa ved de politiske Folkemøder talte og hørtes Niasmus Hansen ærne. Der var altid god Mening i hans Ord, og dertil havde han et ikke ringe Lune.

I Aaret 1901 folgte N. Hansen, der imidlertid var bleven Enkemand, Gaarden i Rastrup og flyttede til en Datter og Sviger-søn, som havde en Gaard i Strandelhjørn. To af Ekteparets 6 Børn er i Kalifornien og en i Kongeriget.



F.

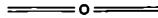
Jens Peter Jensen

døde den 28. Marts 1910 i sin Aftægtsbolig „Sofiesminde“ i Nybøl paa Sundeved.

Han var en varmtfølende fædrelandsfjndet Mand, som sørgede dybt over Adskillelsen fra Moderlandet i 1864 men dog samtidig

bevarede Haabet om Genforeningen til det sidste. Han havde paa nærmeste Hold været Vidne til Krigen og havde derfra mange bemodige, til Dels sorgelige Mindre. I sine yngre Aar især tog han kraftigt Del i Kampen imod Tyshæiet men ogsaa i den mere fremrykkede Alder — han blev over 80 Aar — var han efter Tøne med til at værne om det danske Sprog og Folkelivs Bevarelse herhjemme. I en Aarrække var han saaledes Medlem af Sprogforeningens Bestyrelse, og i en endnu længere Aarrække røgtede han med Omhu Sprogforeningens stedlige Bogsamling. Ved Siden af beklædte han ikke saa andre Tillidshverv af forstellig Art.

Med sin Hustru havde han ingen Børn, hvorfor Gaarden maatte sælges; men den er nu igen paa gode Hænder.



Vi ser vor Fremtid fast imod,
om ogsaa den er graa,
med Trøst, fordi vor Sag er god,
men tyst, for vi er saa.
Selv om Haabet veg,
ingen Sagen sveg,
ej er retfærdig Mand om Kinden bleg.

Niels Møller.

* *
*

I Gamle, giv de Unge Daab
af Mindets Helligvande!
I Unge, styrk de Gamles Haab
ved Modets Skrift paa Pande!
Blev end vi svækket, dog vi har
endnu det sunde Vingepar,
som Haab og Minde nævnes.

Zakarias Nielsen.



F;

Profesor Mazen.

Blandt de Sønderjyder, der efter Krigen har indtaget fremstuede Stillinge i vort gamle Fædreland, staar Profesor S. Mazen i forreste Række, baade som Videnskabsmand og som Politiker.



Henning Mazen blev født i Landsbyen Rebbjærgskov i Satrup Sogn i Angel den 28. Decbr. 1840. Forældrene flyttede senere til Udelby Sogn ved Flensborg. Faderen var Landsbyværter, men

et lyst Hoved, „vel underrettet i Politik og borgerlige Forhold“, Moderen var livlig og underholdende. Ved en ældre Broders Hjælp blev den lærelystne og opvakte Dreng 1855 sat i Flensborg Latin-skole, hvorfra han 1859 dimitteredes til Universitetet.

Paa Latin-skolen traf han sammen med A. D. Jørgensen, der har givet følgende Skildring af ham i sine Erindringer: „Han overgik snart alle os andre i Fernslid, hans Sukommelse svigtede ham aldrig, hans Næmme syntes ubegrænset og hans Tankegang var klar og skarp. Intet Arbejde trættede ham, alle Ting syntes at ligge lige godt for ham, og hans Flid slappedes ikke, før han havde naaet Højdepunktet i Skolens Ydelseevne.“

Paa Universitetet kastede Møgen sig over Retsstudiet, tog 1864 juridisk Embedseksamen, vandt 1867 Universitetets Guldmedalje for Vejvarelsen af en retsvidenskabelig Prisopgave og blev — under Henjyn til det videnskabelige Kald, han dermed havde lagt for Dagen — knap 28 Aar gammel enstemmigt indstillet til uden Konkurrence at blive juridisk Professor ved Universitetet. Før han tiltraadte Embedet i April 1870, foretog han en længere Udenlandsrejse med Ophold i Paris, Zürich og Wien.

I over 40 Aar udfoldede Professor Møgen derefter en betydningssfuld og indflydelsesrig Virksomhed som Universitetslærer, og jævnfides dermed udsendte han en Række fremragende juridiske Værker. Hans Speciale var Statsret, Folketret og Retshistorie, og han drev det paa disse Omraader saa vidt, at hans Navn vil være uud-sletteligt indstrevet i Folketretens og den danske Retsvidenskabs Historie.

Som Videnskabsmand vandt Professor Møgen efterhaanden Ry langt ud over Landets Grænser. Han blev Medlem af det højtansete internationale Retsinstitut, Medlem af den internationale Voldgiftsret i Haag og førte i 1905 Forjædet i denne Ret, da den domte i en Strid, som var opstaaet mellem England, Rusland og Japan om visse Grundstatter i Kina. Som yderligere Tegn paa den høje Anseelse, han nød i Udlandet, kan nævnes, at Norge og Sverig i Fjor valgte ham til Opmand i den saakaldte Kænstrid.

Møgens juridiske Studier havde vaakt hans Interesse for Forfatningspørgsmaalet og dermed hans politiske Interesse. I 1879 fik han Sæde i Landstinget, hvor han sluttede sig til yderste Højre. Udenfor Tinget tildrog han sig snart Opmærksomhed som Agitator og Organijator, men samtidig øvede han som flittig, kyndig og indsigtsfuld Parlamentariker betydelig Indflydelse paa Tingets sag-

lige Arbejde. I en længere Aarrække var han Landstingets Formand, en Stilling, som han beklædte med megen Værdighed.

Overfor sine danske Landsmænd i Sønderjylland indtog Professor Møgen i mange Aar en noget tilbagetrukket Holdning, vel nærmest af Hensyn til den fremstudte politiske Stilling, han indtog i Kongeriget. Privat lagde han dog aldrig Stjul paa de varme Sympatier, hvormed han fulgte Nationalitetkampen i sit snevrere Hjemland. Og det var ham ojenhjulig en Hjertenæglæde, da han omsider i det ny Aarhundrede fik Lejlighed til at yde sine frastilte Brødre en værdifuld Haandskræftning ved sin kyndige og overlegne Behandling af Optantjorgsmaalet.

Nogle preussiske Højesteretsdomme i Optantjager, som blev offentliggjorte i „Sønderjydske Aarbøger“, havde vakt Professor Møgens Opmærksomhed. Den skarpsindige Jurist betegnede privat disse Domme som urigtige og uholdbare, og efter Opsfordring erklærede han sig straks villig til at paavise dette i en videnskabelig Afhandling, naar det fornødne Materiale stilledes til hans Raadighed. Materialet blev samlet — langt fyldigere end han havde tænkt sig det muligt — og han skrev derefter i 1906 sin opsigtsvækkende Bog om det nordslæviske Optantjorgsmaal. Private Breve til Professor Møgen viste, at flere fremragende tyske Jurister, til hvis Speciale denne Sag henhørte, i alt væsenligt delte hans videnskabelige Opfattelse, og om end modvillig har baade den preussiske Administration og preussiske Domstole i stigende Grad jet sig nødsagede til at bøje sig for hans Standpunkt.

I de sidste Aar havde Professor Møgen skrantet en Del. Han var dog tilspindelende atter kommen til Kræfter. Budstabet om, at han den 18. Juli var afgaaet ved Døden ved et jenskt Badested, kom derfor meget uventet.



F.

Bjørnstjerne Bjørnson,

født d. 8. Decbr. 1832, død d. 26. April 1910.

For de Smaa har jeg slaaet fra min første Dag i Skolen: —
”Jeg tror ikke, noget i min Natur, er stærkere end dette”, skrev
Bjørnstjerne Bjørnson 1879 i *Diplandenes Avis*. Og det er sikkert
rigtigt: Intet i den store Digters Natur var stærkere end hans
ubændige Trang til at lide og kæmpe for de Smaa og Svage, for
de Forurettede og Undertrykte.



Bjørnstjerne Bjørnsons Interesse for Sønderjylland blev tidlig vakt. Først i Tredserne opholdt han sig i længere Tid i Sønderborg. Under Krigen skrev han sine dybtfolte Digte: „Da Norge ikke vilde hjælpe“, „Daniel Schjølø“ og „Til Danebroge“. Mogle Aar senere affødte hans dybe Medfølelse med os „Signalstriden“, og den gav sig derefter atter og atter kraftigt Udslag, sidste Gang paa særlig iøjnefaldende Maade, da han brød en Lanse for os under Kollerpolitiken.

Med Bjørnstjerne Bjørnson har vi derefter ikke blot mistet en uerstattelig Folketaler og Folkejanger, en Digter, som forstod at tolke vore dybeste Følelser og hvis Lige ikke fandtes i Norden, men tillige en trofast Ven og en varmifølelse Beskytter, hvis Hjælp undertrykte Folketammer aldrig paakaldte forgæves i Nødens Stund.



Et enkelt Hjem bar saa tit et Laud,
 Naar ud det sendte dets Frelsermand,
 Og mange tusinde Hjem det var,
 Som Landet frelst ifra Slaget bar,
 Og det, som bærer det gennem Freden,
 Er Hjemmets Pulsslag i Travlheden.

Bj. Bjørnson.

* *
 *

Her er Sommersol nok,
 Her er Sædejord nok;
 Bare vi, bare vi have Kærlighed nok.
 Her er digtende Trang
 Gennem Arbejdets Gang
 Til at løfte vort Land, blot vi løfter i Flok.

Bj. Bjørnson.





F. Høje Marie Søren.

I Emmerlev nord for Højer har der nu i rigtig et Aars Tid staaet en Mindesten, der er værd at dvæle ved. Den er ikke nogen Seværdighed, kun en simpel Bøstafsten med en Indskrift. Og den drager ikke Tanken hen til Skuepladsen for nogen af de saakaldte store Begivenheder i Verden eller til nogen, der har spillet en Rolle i den. Den leder os ind i et stille Værelse, hvor en trostærk Kvinde knæler i Bøn. Den staar som et Minde og Vidnesbyrd om en enfoldig Bøn, baaren af aldrig svigtende Tro, og om en herlig Bønnens Sejr.

(N)

Her levede Biskop P. O. Boisens forældre:

gårdm. og kniplingsk. Boy Hansen, død 1790,

og hans trosstærke hustru Geske Marie Outzen 1727—1784.

Hendes valgsprog var: Gud sidder overlig, men ser nederlig.

staar der paa Stenen. Det er sørlig Konen, den gælder. Født her paa Stedet som ældste Datter af en velhavende Bonde og Knipplingstræmmer vokser hun op i en trosstærk Tid: Pietismens Blomstringstid paa Brorsons Egn. Selv dybt og inderligt troende nærer hun Ønsket om at faa en Søn, der kan blive Præst. Dette Ønskes Opfyldelse blev hendes Livsøj. Den 7. af hendes 11 Børn var en Søn, Peder Dugen. Han var velbegavet og skulde „holdes til Bogen“ for at blive Præst. Kvægepest og Misvækst havde imidlertid tæret haardt paa deres Velstand. Ved Kniplingshandel søgte de ja at skaffe de nødvendige Penge til Veje, men da de var nærmest ved dette Maal, løb en Kræmmer, de havde betroet alt, hvad de ejede, bort med det Hele. I 8.—9 Aar slider de for at holde sig oven Vandet og for privat at skaffe Sønnen Peder den nødvendige Undervisning, men Penge til et Universitetsophold kunde de ikke skaffe til Veje.

Men hvad end alle de andre gjorde, Geske Marie opgav ikke Haabet om at faa sin Søn fort frem til Præst. Og Mæring for det hentede hun i Bonnen, ikke blot i Menighedens Forsamling og i sine Næres Ræds men især i Lonkamret. I „e Kløv“ havde hun indrettet sig et Bedekammer, som hun besøgte flittigt, ikke mindst i disse tunge Aar.

Men Tiden gik, der kom ingen Penge, og ingen kunde der blive tilovers. Alle tvivlede til sidst, selv Manden og den Søn, det gjaldt, kun ikke Geske Marie. „Gud sidder overlig men ser nederlig“, var hendes Valgsprog. „Der skal nok komme Hjælp“, forsikrede hun, „naar vor Trang bliver rigtig stor.“ Det blev den til Paaften 1782. Peder skulde nu til Kiel, men der var stadig ingen Penge. Afstenen for Afrejsten sidder alle mismodige i Dagligstuen. Kun Geske Marie er der ikke. Hun var i sit Bedekammer og stred endnu en Bonnens Strid. Da hun omsider kommer ind til de andre, siger hun med glædestraalende Ansigt: „Vær kun ved godt Mod! Gud har svaret paa min Bøn og vil hjælpe!“

De andre gik vel til Sengs med deres Tvivl, hun med sin frejdige Tro. Det skulde snart vise sig, at den var ikke forgæves.

Næste Morgen kom en Mand med en Poje Penge og et Brev fra Bedrageren, der opholdt sig i Holland. Hans Sambittighed havde ikke ladet ham faa No. Han sendte nu, hvad han havde, og lovede mere siden. Geste Marie brød ud i Jubel, hendes Mand i Taarer. „Der, Pær“, sagde han til Sønnen og gav ham Pengepojen, „tag den, Gud har givet dig den.“

Maret efter døde Geste Marie. Hendes Hverv var fuldsført. Hun havde stridt en haard Strid men vundet en smuk Sejr. Sønnen blev ikke alene Præst men tillige Seminarieforsøger og Biskop. Og han blev Stamfader til en talrig og dygtig Slægt, der har ydet et godt Bidrag til vort Folks Nandsliv. Af hans 11 Born blev de 6 Præster og de 2 Præstekoner. En af de 6 Præster var Budstikke-Bojsen i Sønder Vilstrup.

Geste Mariæ Navn var gaaet i Glemme. Allerede hendes Bornebørn kendte det ikke mere. Men hendes Daad i Kontamret hufstedes. Og den frelste hendes Navn fra helt at forsvinde. Pastor Jensen i Fjernved blev som ung Mand stærkt grebet af dette Udslag af en ganske ualmindelig Trostyrke. Han dreves derved til at granske Geste Mariæ Historie. Den har han, saa vidt det lykkes ham at faa den oplyst, fremstillet i en Bog „Godt Mod“, hvorfra ovenstaaende Oplysninger er hentet. Han fattede ogsaa Planen til at rejse Mindesmærket i den Tost, som Gaarden laa i. Den 7. August 1909 blev det affløret i Overværelse af Boijenslægtens Medlemmer fra Kongeriget og saa godt som alle de — tyskjendede — Efterkommere af Geste Marie, der fandtes derne, særlig i Højer.

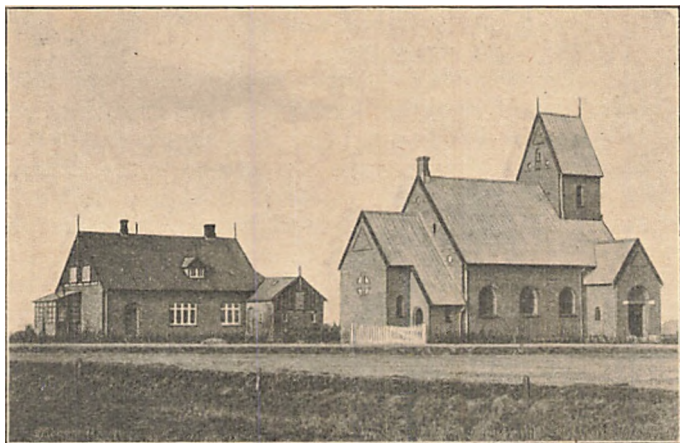
Nu staar Stenen der som et Vidnesbyrd om den Troens Inderlighed og Styrke, der fandtes her paa denne Egn i den Tid, da Brorsons herlige Salmer voksede frem netop her. Gid ogsaa dette genopfriskede Minde maa blive „et lønligt Kildespring“, hvoraf nu og rig Belsignelse vælber frem.

Th. P.



Blurskeen

i den nordfllesvigske Frimenigheds og Folketsags
Tjeneste.



Frimenighedskirken i Skærbæk.

For tre til fire Aar siden kom Tanken om at bygge en Frimenighedskirke i Skærbæk frem. Den blev modt med stor Belvilje, og Menigheden paalagde sig betydelige Ofre for at sætte den i Værk. Dgfaa Venner og Landsmænd, der ikke hørte Egnen til, hjalp til med betydelige Bidrag. En enkelt har saaledes givet 1000 Mark, en anden 500 Mark. Paa den Maade er det lykkes at skaffe saa meget til Kirken, at den næppe bliver tynget af synderlig stor Gæld, skont den kommer til at staa i omtrent 25,000 M.

Dgfaa Udstrægenstande har Kirken modtaget forskellige af som Gave. Saaledes har en Kvinde i Skærbæk givet et Tæppe til den, eget Arbejde. Et andet mindre Tæppe har den modtaget fra Damer i Aalborg. En Kvinde i Brede Sogn har syet en Ulterbug. Dem har Kirken nu to af. Den, der har været brugt i den gamle Sal, er i sin Tid syet og stænket af Kvinder i Skærbæk. Kirkeklokken er en Gave fra Kvinder i Hillerød, hvoraf flere har Slægtskabsforbindelser der paa Egnen. En Sølvalterkande er stænkent af Enkefru Salicath i København, hvis Mand var Advokat i Haderslev før 1864, og hvis Fader var den bekendte Pastor Marcmann i Hopttrup. Dgfaa Døbefonten.

er en Gave. Det er en gammel Granitfont, der rimeligvis har haft sin oprindelige Plads i en eller anden Kirke. Der menes, vist ikke helt med Urette, at den har staaet i Kirken i Dover, der blev nedlagt efter den sorte Død i det 14. Aarhundrede. Dover hører nu til Lintrup Sogn, og derved fra er Stenen bleven flyttet for en Del Aar siden.

Blandt Gaverne maa endnu nævnes en Del gamle hollandske Fliser med bibelske Billeder, af den Slags, man ikke saa sjælden finder i de gamle Gaarde derude paa Vestkysten. De er bleven skænkede af en Enke i Skarvæk og vil blive anbragt som Vægpyntelse i Sideskibet.

Endelig maa nævnes Alterbordets Forside. Det er et gammelt udstaaet Arbejde med Aarstallet 1539 fra en Gaard i Raahede i Hvidding Sogn.

Tegningen til Kirken er givet af Arkitekt Jacobsen i Odense, der ogjaa har udført Tegningen til Frimenighedskirken i sin Fødeby, Aabenraa. Den ligger en fem Minutters Gang fra Skarvæk Station ved Tønder-Ribe Landevej og danner sammen med det smukke, stilfulde Hus, som Frimenighedspræsten allerede for en Del Aar siden opførte her efter Tegning af Prof. Nyrop, et hyggeligt samlet Hele. Smukt og tiltalende staar den i det Landskab, den er sat i.

Kirken er opført af røde Mursten, der staar godt til Sirktagets blaagraa Farve. Mod Vest staar Taarnet maassigt midt i en bred Gavl, der fremstaar ved to Raabenhuse, hvoraf det ene danner Indgang til Kirken, det andet til en Menighedsaal, der er bygget sammen med denne, eller rettere danner et Sideskib til den. Ved tre store Buer staar Sideskibet i Forbindelse med Kirken og kan, naar de er aabnede, fuldstændig benyttes sammen med den. Naar der lukkes for dem, danner Sideskibet en Sal for sig, der tænkes benyttet til Menighedsmøder. Den rummer let et Hundrede Mennesker.

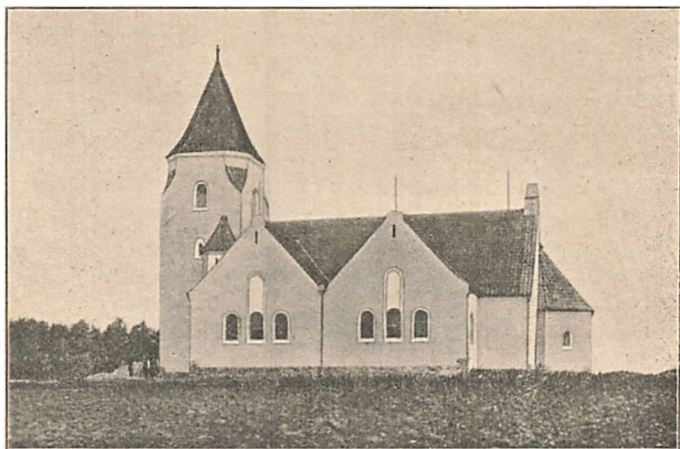
I Kirken er der Siddepladser til 200 Personer, men foruden dem kan den rumme endnu 100—120 Personer.

Prædikestolen er lavet af tilhugne Granitsten. Enkel, smukt og ren er den i Stilen. Den er en Gave, for største Delen fremkommen ved en Mængde ganske smaa Bidrag.

Byggearbejdet ved Kirken er udført af Bygmester Jep Fink i Aabenraa.

Indvielsen af Kirken fandt Sted Søndagen d. 28. April 1909.

Thade Petersen i „Den Nordslesvigske Kirkesag“.



St. Pauls Kirken i Rødning.

I Somrene 1908 og 1909 byggede Rødning Frimenighed sig en Kirke, der skulde afløse den gamle, venlige og hyggelige Kirkesal, der havde gjort Tjeneste, siden Frimenigheden blev til i Maret 1874.

Den nye Kirke ligger paa det Højdedrag, der strækker sig nord for Byen, i umiddelbar Nærhed af Rødning Højskolegaard. Hvor Kirken nu ses, laa der tidligere en Høj af Form og Størrelse som en af vore mange Kæmpehøje. Det var dog ingen Kæmpehøj. I Højskoletiden havde de forfættelige Hold af Elever i det nordøstlige Hjørne af den til Højskolegaarden hørende Have øst for Gaarden af Sten og Jord dannet denne Høj. Herfra var der en hyppelig Udsigt over Byen og den nærmeste Omegn. Denne Høj maatte sløjfes for at give Plads for Kirken. Men fra Stedet, hvor Kirken ligger, er der fremdeles en herlig Udsigt, og især fra Kirkens Taarn viser der sig for Øjet et ret stort og meget afvekslende Panorama.

Er man paa Vejen til Rødning naaet op paa de Højdedrag, der fra alle Sider omgiver Byen, ser man straks St. Pauls Kirken med dens hvide Mure, dens røde Tegltag og dens Taarn med den forgyldte Fløj. Er det ved Solopgang eller Solnedgang eller ved Gudstjenestetiden, kan man faa at høre, hvad der ikke høres al-

mindeligt paa Landet, at Klokkerne fra to Kirker, der ligger hinanden ganske nær, kalder til Bøn og til Kirke. Det er Frikirkens og Statskirkens Klokke, der samtidig lader deres Røst høre. Har man Øre for Harmoni, vil man glæde sig over, at de klinger godt sammen. Klokkeren i Frikirken er nemlig saaledes afstemt af Klokketøberen, at dens Tone er i Samklang med Sognetirken.

Kirken har den samme Grundform som Egnens gamle Kirker. Alligevel er den ejendommelig. Det er især den Stikkelse, Sideskibet har faaet, og den Maade, hvorpaa det er sat i Forbindelse med Hovedskibet, der giver Kirken dens ejendommelige Præg. Det kan hændes, at et saadant Sideskib kan mispryde Kirkens Ydre og Indre; her forstøtter det og fremhæver hele Kirkens Stilfuldhed.

Frimenigheden har bygget sin Kirke uden at anmode om Hjælp dertil fra andre. Den folte det som sin Pligt selv at fuldføre Opgaven og fandt en Glæde deri. Alligevel er der strømmet større og mindre Gaver til fra Entkeltpersoner og fra Kredse. Det vilde blive meget for omstændeligt at nævne dem alle. Her skal derfor kun omtales, at unge Mænd og Kvinder, der dels horer til Frimenigheden, dels staar i venligt Forhold til den, der dels endnu bor her, dels opholder sig udenfor Sønderjylland — nogle saaledes i Amerika — har stænket os den store Kirkeklokke med den dybe, malmsfulde Klang. Den bærer en Indskrift, der minder derom, og saa tillige de kendte Salmelinjer:

„Jeg kalder paa gammel og paa ung,
højest paa Sjælen træet og tung,
ihj for den evige Hvile.“

Endvidere skal det her nævnes, at fra de sønderjydske Frimenigheder har vi haft den Glæde at faa i Gave Døbefonten, der ligesom Prædikestolen er hugget af fransk Kalksten.

Kirken er bygget efter Tegning og under Ledelse af Arkitekt Magdahl Nielsen, København. Dog har Kunstmaler Møller-Jensen, Gentofte, forestaaet Ledelsen af Udsmykningen. Den største Del af selve Arbejdet er udført dygtigt og godt af Haandværkere i Bøen.

Der er faste Siddepladser i Kirken til lidt over 300 Mennesker. Ved løse Stole kan der dog staves Plads til mange flere. Da Kirken blev indviet den 5. December 1909, rummede den imellem 6 og 700 Mennesker.

N. Lycke.



Foramlingshuset i Spandet.

Arkitekt Gydesen i Haderslev har lavet Tegningen til Huset. Bygmester Hans Hansen, Stærbæk, har bygget det.

Foramlingshuset har kostet mellem 10—11,000 Mk. at bygge. Hansen fik 8500 Mark. Aktionærerne kørte alle Mursten, leverede Ramp til Soffel og Fyld, samt kostede Arbejdsfolkene ved Huset's Opførelse. Aktierne er paa 50 Mark Stykket. Der er ialt 80 Aktiehavere med en Aktiekapital af godt 7500 Mk. Af Aktionærerne er de 70 bosatte i Spandet og 10 i Arnum, Højrup Sogn. Huset er med Behoelje. Der bor for Tiden en ældre Pige, som holder Huset rent, koger Kaffe osv. Ved Indvielsen talte F. H. Schmidt, Villa Clara, og Pastor Jørgensen, Stærbæk. Indvielsesfesten anledes af Landmand P. H. Schmidt, Spandetgaard, som ogsaa havde frebet nedenstaaende Sang i Dagens Anledning.

Mol.: Er Skolen for andre end Pilt og Fog.

Saa knejser da Huset paa Bakkens Top
og aabner til Velkomst de vide Døre.
Velkommen hver enkelt, velkommen i Flok,
saa inde bag Muren der kan blive Røre.
Hvor vel man trives,
der smaat ej kives;
ved Alvorsord vi til Daad oplives
i Huset her.

Saa bygger vi Huset paa Klippegrund,
at ej det rokkes, naar Storme truer.

Naar Sandhed har hjemme i Aand og Mund,
da tændes Begejstringens varme Luer.

Ej Modet knækkes,
ej Vingen stækkes,
de dybe Længsler til Live vækkes
i Huset her.

Saa bygger vi Huset, vort Samlingshus,
til Ly og Læ mod de skarpe Vinde.
Vort Hus er ej bygget paa Sand eller Grus,
naar Ungdom fylker sig trygt her inde.

Vi Maalet øjner,
som Livet højner,
som kaster Glans over Dage søgøe
fra Huset her.

Saa bygger vi Huset saa højt mod Sky,
at Lys kan spredes til alle Sider. —
Skin, Oplysningssol! Meld om Morgengry!
Oplys og varm i de trange Tider!

Da Fugl faa Vinger,
da Knop udspringer,
og mod det Høje en Tak sig svinger
fra Huset her.

Udvalgte Vers.



Foramlingshujet i Zejving.

Er bygget efter Tegning af Arkitekt Rifum i København og gælder for at være et af de smukkeste af de nordflæsbvige Forsamlingshuse. Der er i Huset ogsaa Bolig for en Familie. Det hele har kostet ca. 16,000 Mark.

Da Huset var under Bygning, blev der 3—4 Gange om Natten øvet Hærværk imod det, uden at det hidtil er lykkedes for Mjndighederne at opspore Gerningsmændene dertil.

Indvielsen af Tejsing Forsamlingshus fandt Sted d. 24. Oktober 1909 med Rigsdagsmand H. P. Hanssen og pens. Lærer P. Jessen som Hovedtalere.



Forsamlingshuset_i_Nørre_Høstrup.

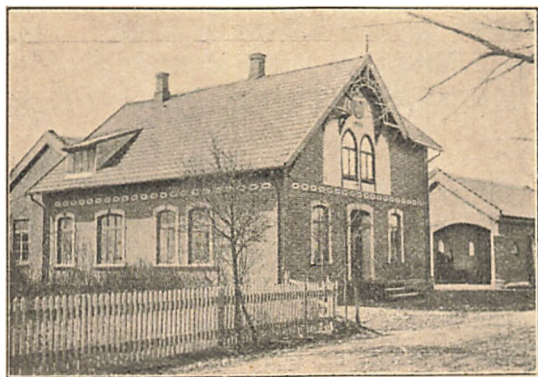
Bygmester Jep Fint, Abenraa, har tegnet Forsamlingshuset og haft Tilsynet ved Byggeriet. Huset er bygget af Murmester Gertsen, Høntz.

Det har kostet ca. 17,000 Mark incl. alt Inventar etc.

Der er Bolig for en Familie, som skal gøre rent og for Næsten føre Tilsyn med Huset.

Beboere af Lunderup, Mjøl, Høntz, Nørre Høstrup, Hørsby og Øbening har Part i Huset.

Forsamlingshuset indbiedes den 31. Oktober 1909. Som Talere var mødt H. P. Hanssen og Pastor Poulsen, Bøvlund.



Forsamlingshuset i Hjortkær.

Var et Privathus, som er blevet ombygget og udvidet, saa at det nu tillige er offentlig Afholdskro.

Af Andels haverne bor et Par i Bjolderup og Ris Sogne, Resten i selve Hjortkær Sogn.

Hele Ejendommen har kostet ca. 30,000 Mark.

Forsamlingshuset indviedes den 8. Maj 1910 med Rigsdagsmand H. P. Hanssen og Landdagsmand Kloppenborg Strumsager som Hovedtalere.



(D)

Vort Forsamlingshus.

(Oprindelig skrevet til et Aarsmøde i Tyrshøl Forsamlingshus.)

Mel.: Sestre, velkommen fra Landet dernede.

Venner, velkommen til dette vort Stævne;
 Maalet er helligt, vi samler os om.
 Sagen, vi vier vor Kraft og vor Evne,
 har til hver enkelt et manende: Kom

alle som én! thi da først er vi nok
til om vor ældgamle Moder at frede.
Dette er Maalet, og derfor vi bede:
Hjælp os at løfte, vi løfter i Flok.

Her under Taget, vi kalder vort eget,
vi vil ty hen med vor Længsel, vort Savn.
Vi, som har lidt, som har døjet saa meget,
stævner og længes mod Frihedens Havn.
Aandelig Frihed det er jo vor Ret;
den vi vil værge, og den vil vi kræve
højlydt som Sangen, der tonende bæver
igennem Rummet, og ej blive træt.

Her skal det Fremmede helt stænges ude,
her vi vil samles og være os selv;
her skal det Haab, som os Foraar bebuder,
styrkes ved Sang lig en brusende Elv.
Her skal for Sandhed og Ret holdes Vagt,
Støvet bortfjernes med alt, hvad som lammer,
pustes hver Gnist af Begejstring til Flammer
dybt udi Hjerterne, det er vor Agt.

Her vil Oplysningens Fakkell vi tænde;
Mørket maa svinde, om frem vi vil gaa,
fostre en Slægt, som af Vilje brænder
frem mod det rene, det ædle at naa.
Her vi vil byde vor Ungdom et Hjem,
Lege og Idræt — og fremad dem lede,
skænke dem Arven, hvorom de skal frede:
Mindernes Skatte tilhører jo dem.

Sproget indlullet i os af vor Moder
 ene fra Læben til Hjertet kan naa,
 Vogt da og værn Eders helligste Goder!
 Bare vi vilde, vi let det formaa!
 Her skal det lyde og være en Tolk
 for vore Følelser, for vore Tanker;
 Sproget forener, det samler og sanker
 os om vor Fane, gør os til et Folk.

Gid dette Hus da til fjerneste Tider
 maa som et Minde om Nutiden staa,
 tolke for Slægter, at Slægten kan lide
 men ikke kues, nej aldrig forgaa!
 Her vi vil fylkes i Tro paa vor Sejr,
 kækt hæve Blikket foruden at klage,
 og udi Haabet om lysere Dage
 trygt om vor ældgamle Moder slaa Lejr.

J. Asmussen,
 Sandager ved Ringenæs.



Her er Sommersol nok,
 Her er Sædejord nok:
 Bare vi, bare vi have Kærlighed nok.
 Her er digtende Trang
 Genuem Arbejdets Gang
 til at løfte vort Land, blot vi løfter i Flok.

Bjørnstjerne Bjørnson.



Forhaste' Glæj.

Af M. W. i F. Med Tegning af R. Christiansen.

For nowe sint spurest de vidt o' bredt,
Mads Fries haj køjt et større Stej
for grov lidt Pæng, de nægt han it,
desvær' et Avtejt var i e Vej.
E Lykk' skuld' med, for se kuns no,
ven Kjesten kund' gaa a'
om et Par Aar, saa haj han jo
da et Par Tusind spa'e.

Der gik et Aar, o' der gik to,
ja der gik tre o' fi'e;
o' Mads begyndt saa smaat å tro,
e Gaard va' bløven for dy'e.
Han maatt' jo hold'e ved sæ sjæl —
de gør'e saa møje tunge —
Ven Kjesten do maatt' blyv forkøl'
o' faa e' i e Lunge!

Omsi'e en Avten bløv hun skidt,
o' Mads! Ja, han bløv glaj.
„Hør!“ sej'e han: „Mor, æ kan vel it
gaa øve' te Pærs med e Blaj?“
„Hvorfor it de?“ seje' Mor lidt skrap,
„hvad skuld' der vær' i e Vej?“
„Tys, Mor!“ seje' Mads, „kun it saa rap,
æ tro'e, hun vil astej.“

„Den Gammel dør vist it saa let,
de her vi da erfa'e“.
Ja, Mor hun vild' jo no ha Ret,
o' Mads han sjokket a':
Et Svin o' Smør o' Æg, aa jo!
o' Mjælk o' Vøv te Særk —
med Rente, Rentesrente tro
kuns, de vild blyv å mærk!

Elav naaj han da hen te Pærs,
 o' der bløv han sin bænke' —
 di vild' just ha en Sejs o' treds,
 e Kaffe den va skænke':
 Som Mads da haj e Lykk' e Dav!
 Han vandt sæ Guld te et Svintrow;
 han tænt aa Kjesten olt e lav,
 mon hun no snart fek Hjemlov?

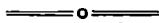


Men hør, va de it Mettes Trin?
 No trumfet hun aa e Vinne:
 „Kom hjem Mads!“ Væk var hun gesvindt,
 o' Mads va skam it sinne.
 Pær o' hans Kuen va bløvn helt bang,
 hvad vild' ? hvad meen da Met' ?
 Mads reest, han brysted' sæ en Gang,
 no vidst han, han fek Ret.

„I Hemlehed saa hør kuns da
 en Ting, æ no vil sej jer:
 No Kjesten er ved å rejs a,
 æ vee, te de vil gløj jer.“

Mads glemt e Pif o' e Kasket,
o' som besat han rænd. —
Pær o' hans Kuen haj sæt e lidt,
da Mads te'bag' væend.

Han sat sæ urren å sej et Ord,
gref rask e Kort, gør sær' Tejn;
han trumfet som forrygt i e Bord
o' va saa sur o' vondle vrejn.
„Hva' va der, Mads? Er Kjesten død?“
Pær o' hans Kuen no spur:
„Aa nej, desværri!“ Et Suk der lød.
„Der va gown Eld i en Tur.“



Mølleren paa Felsbæk. *se 116 (1)*

M Begyndelsen af forrige Aarhundrede ejedes Felsbæk Mølle af en Mand, der var en lun Bror og bekendt viden om for sine mange Skælmåstregere. Her er en enkelt af dem:

Et Aar, da det var en streng Vinter, og der rigtig kom mange Mølle-gæster, tog han en tidlig Morgenstund en Haandsfuld Monter bestaaende af Tolv, Otte, Fire og Tofillingstykker, gif rundt i Møllegaarden og lagde dem hist og her. Da saa op paa Forniddagen Gaarden var fuld af Mølle-gæster, kom Mølleren frem og gav sig til at samle de hentagte Monter op igen.

„Nej sel her fandt jeg en Firefilling, her en Tofilling, der er en Ottefilling og her ligger min Sandten en Tolvfilling. Hvem mon der da har tabt alle disse Penge?“ Saadan vedblev han at iyringe rundt og snakke alt imens, indtil han havde alle sine Penge igen. „Saa, nu giber jeg ikke længere,“ sagde han, „men der er jikkert mange endnu,“ og med disse Ord gif han ind i Stuen. Her inde sad han saa og morede sig kosteligt ved at se Møllegæsterne fare rundt og søge efter de Penge, som ikke var der.

Fortællt af en gammel Mand i Børrup.



Rettelser: Ved en Trykfejl er der kommen til at staa: Fortegnelse over Markederne i 1910. Det skal selvfølgelig være 1911.

Sprogforeningen

og lidt om dens Virksomhed i det sidste Aar.

(Efter Beretningen paa Generalforsamlingen i Graasten.)

Sprogforeningen havde den 1. Juni 1910 5071 Medlemmer, hvilket var en Fremgang imod Aaret tilforn af 360 Medlemmer. Af dem var ca. de 700 kvindelige Medlemmer.

82 Sogne inden for Foreningens Omraade havde indtil 50, 22 Sogne fra 51—100 Medlemmer. Over 100 Medlemmer havde hvert af følgende 11 Sogne: Gram, Møgeltonder, Skærbæk, Sottrup, Flensborg, Nordborg, Haderslev, Ullerup, Abenraa, Agerstov og Broager.

38 Sogne havde endnu ingen kvindelige Medlemmer.

Læsekrebsenes Antal var blevet øget med 5 og udgjorde nu 192. Der var blevet oprettet 4 nye Bogsamlinger, og deres Antal var nu 139.

Til Indlemmelse i disse Bogsamlinger var der i Aarets Løb fra Hovedlageret paa „Folkhjem“ bleven udsendt 5229 Bind, deraf til de mere truede Egne syv for Flensborg-Lønder Linien 186 Bind.

Til gratis Uddeling til Medlemmer, deres Børn og ubemidlede Hjem var der bleven udleveret 16,207 Bind, hvoraf 821 til de ovennævnte mere truede Egne. Der var ikke tidligere i et enkelt Aar blevet afhændet saa mange Bøger. Desuden havde Sprogforeningen som Mellemmand udsendt over 1500 Stilepræmier fra Bornebladet og over 2500 Eksemplarer af Madsprangs Bog om Nordflævig 1864—1909, hvilke sidste var affatte ved Subskription gennem Foreningens Tillidsmænd.

De til Bogsamlingerne sendte Bøger var for en væsentlig Del af underholdende Art, men ved Siden af var nogle af historisk Indhold, ligesom der ogsaa fandtes enkelte religiøse deriblandt.

3 Medlems- og frivillige Bidrag var der indkommen 12,400 Mark. Deriblandt var der et Bidrag fra Udgiverne af Sprogforeningens Almanak for 1909 paa 1000 Mark. — Nettooverstudet fra Sprogforeningens Almanak for 1910 udgør 1100 Mark.

Bestyrelsen havde i indværende Aar begyndt paa noget nyt,

nemlig at afholde Møder med Foreningens Rædsformænd og Bibliotekarer samt særlig interesserede Medlemmer paa passende Steder rundt omkring i Nordflævig. Ved disse Møder var de forskellige Spørgsmaal, Foreningen vedrørende, bleven drøftede, og da Bestyrelsen havde Grund til at antage, at slige Sammenkomster var til gensidig Nytte, vilde de blive gentagne med passende Mellemrum.

Bestyrelsen havde fortsat virket for, at de nordflævigste Hjem holdt fast paa den danske Religionsundervisning i Skolerne. I dette Hjem havde den i Foraaret fremstillet en Statistik angaaende Religionsundervisningen i de forskellige Folkeskoler i Nordflævig og paa Grundlag af denne taget fat paa flere Maader. Først og fremmest var der udgaaet Opmuntring og Opfordring til, at man over alt, hvor den danske Religionsundervisning endnu var bevaret, maatte sørge for, at der begæredes dansk Religion for alle de Børns Vedkommende, som kom i Skole i indeværende Foraar. Dernæst var der efter Opfordring fra Forældre og med Støtte fra Arbejdersekretariatet i Aabenraa forsøgt paa at hjælpe Forældre med at faa genindført dansk Religion paa de Steder, hvor den desværre var skaffet helt ud af Skolen. Det første havde allerede baaret gode Frugter, det sidste desværre hidtil været forgæves. Hvor den danske Religion en Gang var kommen ud af Skolen, der hed det nu fra Myndighedernes Side: „Butikken er lukket!“ Der salbydes her ikke mere dansk Religion!

Ungaaende det første Gang paa Generalforsamlingen i Nordborg omtalte Byggeforetagende paa „Folkhjem“ oplystes der, at Bestyrelse og Tilsynsraad i et Fællesmøde i Oktober 1909 havde vedtaget, at Byggearbejdet skulde paabegyndes i Foraaret 1910, og at det nedsatte Byggeudvalg derfor inarest burde faa udarbejdet Tegninger hertil.

I et nyt Møde den 18. April 1910 fremlagdes saa de af Arkitekt Magdahl Nielsen fra København udarbejdede Tegninger, der enslemmig godkendtes. Disse Tegninger var nu ogsaa bleven godkendte af Myndighederne, hvorefter Byggearbejdet, der var overdraget til Bygmester Jøp Fink, Aabenraa, var blevet paabegyndt og nu, om muligt, ønskedes fremmet saaledes, at Bygningen kunde indvies den 10. Oktober 1910, som var 30-Marsdagen for Sprogforeningens Stiftelse.

Bestyrelsen haabede, at alle Foreningens Medlemmer vilde møde denne Sag med Forstaaelse og efter Evne yde et frivilligt

ekstraordinært Bidrag hertil. Det maatte jo dog sikkert glæde enhver at vide, at Sprogforeningen nu fik sig en ny Bygning, smukt, solid og svarende til Nutidens Krav, og alt dette, uden at Foreningens øvrige Virksomhed paa nogen følelig Maade vilde blive hemmet derved.

*

*

Umiddelbart efter Generalforsamlingen i Graasten medførte indtrædende Forhold, at det for at faa fuld Klarhed angaaende omnævnte Byggesag blev nødvendigt at afholde en ekstraordinær Generalforsamling. Ved denne, der fandt Sted den 14. Juli i et Telt ved „Folkeshjem“, blev det vedtaget, at det i Mellemtiden standsede Byggearbejde skulde genoptages og udføres for Sprogforeningens Regning efter den forelagte af Bestyrelse og Tilsynsraad enstemmig godkendte Plan.

Byggearbejdet genoptoges derpaa og er siden skredet godt fremad. Ud Aare haaber vi at kunne præsentere Almanakkens Læsere et Billede af den fuldt færdige Bygning.

Sprogforeningens Almanak tillader sig nu hermed at bede Medlemmer af de nationale Foreninger, udbandrede Nordslævigere og danske Mænd og Kvinder, hvor de monne findes, om paa nedenstaaende Blanket at tegne sig for et Bidrag til Sprogforeningens nye Bygning i Aabenraa og derefter at sende denne Seddel med tilhørende Bidrag til en af Almanakkens Udgivere, enten Fabrikant M. A n d r e s e n i A a b e n r a a eller Gdr. J. N. S. S k r u m s a g e r i R ø b e n h o v e d p r. S k o d b o r g. Der vil saa blive tilstillet enhver af Bidraghyderne en Kvittering for det indsendte Beløb.

Til Sprogforeningens Nybygning i Aabenraa

Stæfker jeg Undertegnede:

(Beløb):

Navn og Adresse:

Udklippes og indsendes.

Dore nationale foreninger.

Sprogforeningen.

Bestyrelsen:

Tobaksfabrikant M. Andrejen,
Nabentraa, Formand.

Kaptein C. C. Fiischer,
Nabentraa, Næstformand og Kasserer.

Cand. math. N. Underjen,
Nabentraa, Sekretær.

Uddrag af Foreningens Love.

Bedtagne paa Generalforsamlingen i Rødding den 13. Juni 1908 og i Nordborg den 12. Juni 1909.

§ 1. **Navn.** Foreningens Navn er Sprogforeningen.

§ 2. **Formaal.** Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog i Nordjyskviq, navnlig ved Udbredelse af folskelig Oplysning.

§ 3. **Sæde.** Foreningen har sit Sæde i Nabentraa.

§ 4. **Medlemmer.** Enhver Mand og Kvinde, der bor i Haderslev, Nabentraa, Sønderborg, Tønder eller Hønsborg Kreds eller i Hønsborg By, som er tykt Underfaat og har fyldt sit 18. Aar, kan begære sig optaget i Foreningen enten ved Henvendelse til en af Foreningens Tillidsmænd eller direkte til Bestyrelsen.

Optagelse sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen, der anmeldes til Bestyrelsen enten direkte eller gennem Tillidsmændene, kan kun finde Sted een Gang aarlig, nemlig i April Maaned.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Medlemsbidraget er mindst 2 Mark aarligt. Frivillige Bidrag modtages — ogsaa i Form af gode Bøger.

Bidragene opkræves af Foreningens Kredsformænd og Tillidsmænd ved Hjælp af dertil bestemte Lister, som tilsendes fra Bestyrelsen.

Optræningen foretages i April Maaned.

§ 6. **Bestyrelse.** Foreningen ledes af en Bestyrelse paa 3 Medlemmer, nemlig en Formand, en Kasserer, der tillige er Næstformand, og en Sekretær.

Sprogforeningens Almanak for 1911

har skaffet omnævnte Bidrag til

. Sprogforeningens Ubygning .

Bælgerforeningen for Nordflesvig.

Bestyrelsen:

Gbr. J. N. S. Skrumager,
København og Skobborg,
Formand.

Gbr. B. Grau,
Vejl ved Nordborg,
Kassformand.

Gbr. Nis Nisjen
Nordborg,
Sekretær og Kassjerer.

Uddrag af Foreningens Love.

Beudaget paa Generalforsamlingen i Nøbbing den 14. Juni 1908.

§ 1. **Formaalet.** Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke Interessen for vore politiske Forhold og særlig at formaan Bælgerne til de forskellige lovgivende Forsamlinger til at deltage i Valgene.

§ 2. **Sædet.** Foreningen har sit Sæde, hvor Sekretæren bor.

§ 3. **Medlemmerne.** Enhver Mand og Kvinde over 18 Aar, som er tykt Underaaet og bor i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder eller Flensborg Kreds eller i Flensborg By, kan blive Medlem, naar de anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd.

§ 4. Indmeldelser af Medlemmer sker ved Tillidsmændene eller direkte til Bestyrelsen. Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de Anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted én Gang aarlig, nemlig i November Maaned ved Anmeldelse til Tillidsmændene eller direkte til Sekretæren.

Udtrædelsen finder først Sted den Dag, da Sekretæren modtager Ud-meldelsen.

§ 5. **Medlemsbidrag.** Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et Medlemsbidrag af mindst 1 Mark aarlig.

§ 6. **Bestyrelsen.** Foreningen ledes af en af Generalforsamlingen valgt Bestyrelse paa 2 Medlemmer, hvoraf den ene er Formand, den anden Sekretær og Kassjerer.

Den nordflesvigiske Skoleforening.

(Oprettet den 30. November 1892 i Skærbæk.)

Bed Foreningens Hjælp kan usformuende konfirmerede Børn — baade Dreng og Piger — komme paa Efterstole, og unge Mænd og Kvinder paa Højskoler, i enkelte særegne Tilfælde ogsaa paa Landbrugsstoler og Handels-højskoler.

Foreningen har siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til henved 4700 Unge fra de forskellige Egne i Nordflesvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begæringer om Medhjælp til Børn og unge Menninger, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begæring om Hjælp og anden Bejledning fremsendes til Foreningens Kassjerer, Rentier H. Thomsen, „Villa Kragh“ ved Haderslev, inden hvert Mars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer-, henholdsvis Vinterstole. Paa Foreningsdel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Tillidsmændene som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tager imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Styrelsen:

Gbr. Hans J. Christensen,
Høgskolen ved Høbbing,
Formand og Sekretær.

Gbr. Jens N. Poulsen,
Drengskolen ved Brædeto,
Kassformand.

Rentier H. Thomsen,
„Villa Kragh“ ved Haderslev,
Kassjerer.

Fortegnelse

over en Del kongerigke Efter-, Høj- og Landbrugs- skoler, som i de senere Aar efter indhentedede Oplysnin- ger har været mest besøgt af nordflesvigiske Elever.

A. Efter-skoler.

1. Hejs	Efter-skole, Forst. J. H. Ravn, Kolbing St., Jylland.
2. Skibelund	— — — K. Beberfen, Vejen St., Jylland.
3. Hølsted	— — — N. Grand, Hølsted St., Jylland.
4. Bramminge	— — — J. N. Brande, Bramminge St., Jylland.
5. Vester Vedsted	— — — J. Masmussen Højby, Vedsted St., Jyll.
6. Borkop	— — — Fr. Thomsen, Borkop St., Jylland.
7. Eriksminde	— — — Mads Laurfen, Boustrup St., Jylland.
8. Hjemly	— — — N. K. H. Brøndsted, Højrup St., Jyll.

Anmærkning. Nr. 1, 2 og 6 har Dreng og Vinteren, Piger om Sommeren; paa Nr. 3, 4, 5, 7 og 8 er der Fælles-skole (for Dreng og Piger) baade Sommer og Vinter.

B. Høj-skoler og Landbrugs-skoler.

Jylland

- Naby Høj-skole, Forst. Carl Nielsen, Nabybro; Høj-skole med Haandværker-af- deling.
Nagaard Høj-skole, Forst. W. Brüder, Kolbing; Fælles-skole om Vinteren; Pi- ger om Sommeren.
Niv Høj-skole, Forst. Fru Jugeborg Appel, Vejen St.; udvidet Høj-skole om Vinteren for Karle og Piger; om Sommeren almindelig Høj-skole for Piger.
Borkop Høj-skole, Forst. Fr. Thomsen, Borkop St., Indre-Missions-høj-skole med Haandværker- og Landbrugs-afdeling.
Borris Landbrugs-skole, Forst. P. K. Rosager, Borris St.
Dalbynder Høj-skole, Forst. M. Møller, Havndal; Haandværker-afdeling.
Djurslands Høj-skole, Forst. P. Hansen, Trustrup St.; Høj-skole med Haand- værker-afdeling.
Elbæk Høj-skole, Forst. Johs. Elbæk, Søvind St.; Høj-skole med Landbrugs- og Haandværker-afdeling.
Elev Høj-skole, Forst. Th. Poulsen og N. Tang, Ønstrup St.; Høj-skole med Landbrugs-skole.
Fjellerad Høj-skole, Forst. J. Hansen, Nalborg; Høj-skole med Haandværker-af- deling.
Galtrup Høj-skole, Forst. Paulus Kiilerich, Nykøbing (Mors); om Sommeren med Husholdnings-afdeling og Landbrugs-afdel. om Vinteren.
Giv Høj-skole, Forst. J. Jakobsen, Giv St., Høj-skole med Landbrugs-afdeling.
Hadsten Høj-skole, Forst. H. J. Bedde, Hadsten St.
Klank Høj-skole, Forst. J. Nielsen, Galten St.; Høj-skole og Husmands-skole, om Sommeren Husholdnings-skole for Piger.
Krabbesholm Høj-skole, Forst. N. Nielsen, Skive; Høj-skole med Haandværker-af- deling.
Kvijsel Høj-skole, Forst. Ole Stevns, Kvijsel St.
Ladelund Landbrugs- og Mejeri-skole, Forst. Jesper Overgaard, Brørup.
Levring Høj-skole, Forst. Fr. Bruun, Kjellerup St., Høj-skole med Haandværker-af- deling.
Løvenholt Høj-skole, Forst. Olaf Andersen, Silkeborg.

Møllernap Højskole, Forst. F. Michelsen, Randers; Fælleskole om Vinteren.
 Øbber Højskole, Forst. A. Kr. Dolleris, Øbber St.; Højskole for Piger etc.
 Ribe Højskole, Forst. S. H. Salling, Ribe; Møllerskole og Husboldningsafb.
 Ry Højskole, Forst. Rasmus Bording, Ry St., Højskole med Haandværkerafb.
 Salling Højskole, Forst. Povl Holm, Jebjærg St.
 Skamlingsbanke Højskole, Forst. G. Himmelstrup, Kolbing; Haandværkerafb.
 Tøstrup Højskole, Forst. Erik Alberg, Maarset St.
 Ulbun Højskole, Forst. Knud Andersen, Ulbun St., Højskole for Piger alene.
 Vejlby Højskole, Forst. Arne Møller, Ris Stov ved Aarhus; Højskole med
 Haandværkerafdeling.

Vestbirk Højskole, Forst. Grønvald Nielsen, Østbirk; Højskole med Haandværkerafdeling.

Vinding Højskole, Forst. P. Andrejzen, Vejle; Højskole med Landbrugsafdeling.
 Braa Højskole, Forst. J. Bertelsen og Møller-Norgaard, Braa St.; Højskole
 med Landbrugsafdeling.

Brigsted Højskole, Forst. Carl Hansén, Braastov St.; om Vinteren for Karle
 og Piger, om Sommeren for Piger alene.

Drsted Landbrugsskole, Forst. J. C. Pedersen, Drsted

D e n e.

Bornholms Højskole, Forst. Andreas Hansen, Nakirkeby.
 Broderup Højskole, Forst. Emil Dam, Tappernoje; Højsk. med Haandværkerafb.
 Dalum Landbrugs- og Møllerskole, Forst. Maden-Nygaard, Sjalteje.
 Frederiksborg Højskole, Forst. Holger Wegtrup, Hillerød.
 Grundtvigs Højskole, Forst. H. Rosendal, Lyngby.
 Hælev Højskole, Forst. P. C. Davidsen, Hælev; Indre-Missionshøjskole med
 Haandværkerafdeling.

Hindholm Højskole, Forst. L. F. la Cour, Fuglebjerg; Højskole med Land-
 brugs- og Haandværkerafdeling.

Hjortunde Højskole, Forst. Albr. Albrektzen, Slangerup; Højsk. m. Haandværkerafb.
 Houg Højskole, Forst. Anders Jørgensen, Houg; Højskole med Haandværkerafdel.

Korinth Landbrugsskole, Forst. Povl Fenger, Korinth St.

Kærehave Husmandsskole, Forst. J. Nielsen-Klobastov, Ringsted; Højsk. og Hømsk.
 Lolland's Højskole, Forst. N. L. Lundby, Solsted St.; Højsk. m. Haandværkerafb.

Lyngby Landbrugsskole, Forst. J. J. Hansen, Lyngby; Landboskole.
 Nørre-Drølev Højskole, Forst. M. P. Schmidt (fra København), Nykøbing F.

Øllernap Højskole, Forst. J. P. Christensen-Randers, Svendborg, Højskole med
 Landbrugsafdeling.

Ønbloie Højskole, Forst. L. P. Larsen, Morkov St.; Fælleskole om Vinteren;
 Piger om Sommeren.

Roskilde Højskole, Forst. Th. Bredsdorff, Roskilde.
 Ryslinge Højskole, Forst. Alfred Poulsen, Ryslinge St.

Rødskilde Højskole, Forst. M. Maden, Stege; Højsk. med Haandværkerafdeling.
 Sorø Højskole, Forst. A. D. Dalsgaard, Sorø; for Piger alene.

Skaarnap Landbrugsskole, Forst. Søren N. Lunde, Skaarnap.
 Sørslev Højskole, Forst. Rasmus Nielsen, Fullerup St.

Tune Landboskole, Forst. J. Brink Lassen, Taastrup.
 Tommerup Højskole, Forst. P. Sandbæk, Quarreborg St.; Indremissionskole.

Ubberrup Højskole, Forst. Enkefru Charlotte J. Lindbæk og Harald Balslev,
 Værsløv; for Piger alene.

Valketilbe Højskole, Forst. P. Hansen, Valketilbe; Højskole med Haandværkerafdel.
 Vejstrup Højskole, Forst. Jens Lund, Vejstrup St.

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1911.

	Side
Marets Kalender med det sædvanlige Tillæg og et Stykke af P. Jensen, Lombol.	
Folkets Vorn. Af P. Skovron. Med Tegninger af Pont Steffenien	1
Ville Annas Ferierejse. Fortælling af N. N. Med Tegninger af H. Dietrich .	15
Barentkopperne. Fortælling af N. S. Callesen. Med Tegninger af N. Laurén	26
Onkel Johan. Fortælling af Martha Ottofen. Med Tegninger af N. Christianien	35
Di Lodselds Bøvs. Stikke af Friederici. Med Tegn. af Jesz Hansen	43
Vort Land. Af Jesz Chr. Jeszen, Bilsbæk	47
Den gamle Kunst paa Trøjborg. Med Billede af det gamle Trøjborg. Af Jesper Madien .	49
Jobz Taalmodighed. Af Nikolaj Andersen .	58
Claus Mathiesen Gron. Af J. C. Hansen, Vestertoft	63
Peter Dall. Med Portræt .	69
P. S. Petersen. Med Portræt .	69
J. A. Wiinsted. Af Jesper Madien. Med Portræt	70
J. A. Kloster. Af J. N. S. Strumsager. Med Portræt	75
Morten Gundersen. Med Portræt .	77
J. Ladsen. Med Portræt .	77
Mads Jensen. Af M. C. Mathiesen. Med Portræt	78
A. C. Lau. Med Portræt .	82
D. D. Hansen. Med Portræt .	82
Rasmus Hansen. Med Portræt .	83
Jens Peter Jensen. Med Portræt	81
Profesfor Mahen. Med Portræt	86
Bjornstjerne Bjornson. Med Portræt .	89
Geste Marie Onnen. Af Th. P. Med Billede	91
Mursteen i den nordflesvigiske Frimenigheds og Folkesags Tjeneste.	
Frimenighedskirken i Starbæk. Af Thade Petersen i „Den nordflesvigiske Kirkesag . Med Billede	94
St. Poulz Kirken i Nodding. Af N. Lyde. Med Billede .	96
Foramlingsshuset i Spandet. Med Billede .	98
Foramlingsshuset i Jessing. Med Billede .	99
Foramlingsshuset i Norre Vostrup. Med Billede	100
Foramlingsshuset i Hjortkær. Med Billede .	101
Vort Forsamlingshus. Af J. Munsen, Sandager ved Ringenæs	101
Forhaste' Glæj. Af M. W. i J. Med Tegning af N. Christianien	104
Mølleren paa Felsbæk. Fortalt af en gammel Mand i Boverup	106
Sprogforeningen og lidt om dens Virksomhed i det sidste Aar. (Efter Beretningen paa Generalforsamlingen i Graasten.) Af M. A.	107
Vore nationale Foreninger, Fortegnelse over en Del kongerigste Skoler, Anbefalinger og Annoncer o. s. v.	

„Hejmdal“

udgives af Rigsdagsmand H. P. Hanssen.

Hejmdal har en fast Stab af dygtige Medarbejdere.

Hejmdal er et særdeles vel underrettet politisk Organ.

Hejmdal er et meget underholdende Nyhedsblad.

Hejmdal bringer interessante Fraflippningsføljetoner.

Hejmdal er et fortrinligt Annonceorgan.

Hejmdal har Særudgaverne „Baderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“.

Hejmdal har to illustrerede Folgeblade.

Hejmdals Søndagsblad udgaar i 16 Sider trejaltet Format.

Hejmdals Søndagsblad er rigt illustreret og meget underholdende.

Hejmdal uden Søndagsblad er efter Storrelsen Nordflesvigis billigste Dagblad.

Aeldre Aargange

af „Sprogforeningen“s Almanak

*kan, saa længe Forraadet rækker, faas
for 25 Pg. Stykket hos Udgiveren M. Andresen.*

Bramminge Efterskole.

Vinterskole 3. November til 1. April.

Sommerskole 2. Maj til 1. Avgust.

J. N. Brande.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“

med deres Særudgaver „Haderslev Avis“ og „Freja“ udgives af „Aktieselskabet Modersmaalet“ i Haderslev og udgaar hver Søndags Eftermiddag.

Bladene udgik i Vinterkvartalet 1910 i et Dplag af

ca. 5200 Eksemplarer.

De koster paa Landet, frit bragte i Huset, 2 Mark 47 Pg. for tre Maaneder. Henter man det paa Posthuset, betales ingen Ombæringspenge. I Haderslev By koster de, frit bragte i Huset, 1 Mark 75 Pg. for et Fjerdingaar.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“ bringer politisk Overjigt, ledende Artikler, Nyheder, Forskelligt, Telegrammer, Markedspriser m. m.

Med Bladene følger hver Fredag „Modersmaalet“s Søndagsblad som gratis Tillæg. Søndagsbladet er 8 Kvartfider stort, det trykkes paa fint Papir, indeholder Digte, en Prædiken, Beskrivelser, underholdende Læsning, Illustrationer m. m. Bladet egner sig til Indbinding.

Da „Modersmaalet“ og „Dannevirke“ har en særdeles stor Læsefreds, især i Haderslev By og Amt, finder

Kundgørelser

i Bladet en meget stor Udbredelse. Staaende Annoncer for Købmænd og Næringsdrivende efter billige Takster.

Sønderjydske Arbejder,

udgivne af S. P. Hanssen-Nørremølle, P. Skau og Nikolaj Andersen, udkommer 2 Gange aarlig i Hæfter paa 160 Sider. Subskription modtages i alle Boglader jaamt af Nikolaj

Andersen, „Folketjem“, Aabenraa. Pris 4 Kroner aarlig
Medlemmer af danske Foreninger i Nordflensvig
3 Mark aarlig.



„Flensborg Avis“

gaar jævnt fremad og udkommer stadig i et
Oplag paa

9—10,000 Eksemplarer.

Bladet har sin største Udbredelse i et Strøg, der gaar fra Flensborg Fjord og Alsund over til Vesterhavet, hvor det flere Steder findes i næsten ethvert Hus, mens det læses i alle danstalende og de fleste sprogblandede Egne af Hertugdømmet Slesvig, og desuden af mange Slesvigere, som er bojet i Kongeriget Danmark og i andre Lande. Blandt alle slesvigiske Blade har **Flensborg Avis** jaaledes en enestaaende Udbredelse.

Flensborg Avis er tillige det Blad, der herhjemme benyttes mest til Kundgørelser. Prisen for disse er 20 Penning for hver Petitlinje, ved Gentagelse gives Rabat.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordflesvigst Søndagsblad, Postpenge medregnede, 3 Mark Fjerdingaaret foruden Omberingspenge 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindre Udgave, der ligeledes udgaar hver Dag i fetsjaltet Format, koster med Postpenge 2 Mark foruden Omberingspenge, 42 Pg.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, udgaar 6 Gange om Ugen og koster med Postpenge 1 Mark Fjerdingaaret foruden Omberingspenge, 42 Pg.

Med alle Udgaver følger hver fjortende Dag et Børneblad, hver ottende Dag et kristeligt Søndagsblad.

Omberingspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.



„Dybbøl-Posten“

udgaar i **Sonderborg** om Eftermiddagen og afhendes saa tidligt med Eftermiddagstogene, at man mange Steder paa **MS** og i **Sundeved** faar Bladet i Hænde endnu samme Dag.

Dette gælder efter Aabningen af den ny Baane ogsaa for **Broager**.

Som stedligt Nyhedsblad er „Dybbøl-Posten“ uundværligt i **Sonderborg Amt**, idet det har Meddelere i hvert Sogn. Dets stærkt tiltagende Udbredelse sikrer det ligeledes en Forsteplads med Hensyn til Kundgørelser.

Bladets Format er stort jeksjaltet.

Prisen er **3 Mark Kvartalet** foruden 42 Pg. i Omberingspenge for dem, der ikke selv afhenter Bladet paa Posthuset.

I **Sonderborg By** er Prisen **2 Mk. 80 Pg. Kvartalet**, bragt frit i Huset, **2 Mark 50 Pg.**, naar det afhentes.

Som gratis Søndagstillæg følger det store 16 Siders rigt illustrerede Ugeblad

„De tusind Hjem“

med Levnedstildringer, Digte, længere og kortere Fortællinger, Udflipsromaner, Søndagsbetragtninger osv.

Fra 1. Oktober 1908 har Bladet ogsaa Kontor i **Nordborg** med **Andreas**

Grau fra Bro som Bestyrer og fast Medarbejder. Abonnementsprisen er derefter ogsaa i **Nordborg** **2 Mk. 80 Pg.** i Kvartalet, bragt frit i Huset, og **2 Mark 50 P.**, naar det afhentes paa Kontoret.

Nord-slesvigsk Arbejdssekretariat

(Vælgerforeningens Oplysningskontor)

i **Habenraa**

yder gratis Retshjælp til alle og enhver.

Åbent: **Mandag og Torsdag fra 2—4**

Tirsdag og Fredag fra 6—8.

Skriftlige Forespørgsler besvares omgaaende.

Kontor: „**Rejmdal**“s Kontor, **Ålgade.**

Hans Danielsen, Aabenraa,

Storegade Nr. 35. anbefaler sin Telefon Nr. 72.

==== **Kolonial-, Vin-,** =====

Korn-, Foderstof- og Føreforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.

Staldplads til 30 Heste. Billig og reel Betjening tilsikres.

C. C. Rode, Guldsmed.

Storegade. ===== **Aabenraa.** ===== Telef. 260.

Stort Lager i

Guld- og Sølvvarer, Alfenide- og Nikkelvarer.

C. Møller,

Aabenraa.

Ramsherred 43.

(Ved Siden af Svane-Apoteket.)

==== **Urmager og Optikus.** =====

„Hejmdal“s Trykkeri,

(H. P. Hanssen)

==== Telefon Nr. 32 **Aabenraa,** Telefon Nr. 32 =====

som er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Aksidenspresse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort righoldigt Papirlager, leverer med kort Varsel

☉ **alle Slags Tryksager** ☉

fint og smagfuldt udforte til billige Priser. ○ Særlig fremhæves:

Tryksager for Mejerier og Sparekasser,
Statutter, Kontobøger, Regnskabsbøger, Af-
regningsblanketter, Foder- og Staldlister,
Regninger, Policer, Aktiebrev, Skemaer,
alle Slags Kort, Brevpapir og Konvolutter.

Fineste Farvetryk i indtil 10 Farver udføres.

Forespørgsler besvares omgaaende.

Herløv Møller, Maler,

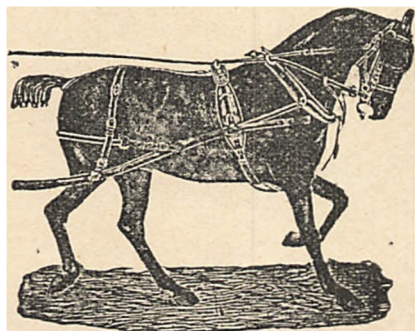
Nyvej 1. • Aabenraa. • Nyvej 1.

Farvehandel.

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister.

Billeder indrammes. Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solid og billigt.

Indrammede Billeder, passende til Festgaver.



C. F. Rosenvold,

Sadelmagermester,

Aabenraa, Søndergade.

Nordslesvigs største Lager af

Seletøj.

Repræsentant for Linoleum-
værket

„Hansa“ i Delmenhorst.

For Paalegning garanteres.

Th. Jacobsen, Farver,

Aabenraa.

anbefaler sit

Aabenraa.

Farveri og sin Tøjrensings-Anstalt.

Endvidere et betydeligt Lager af

prima Tvist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Buksain og Cheviot
til billige, men faste Priser.

F. Sørensen's Boghandel,

Telefon 69.

Aabenraa.

Telefon 69.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.

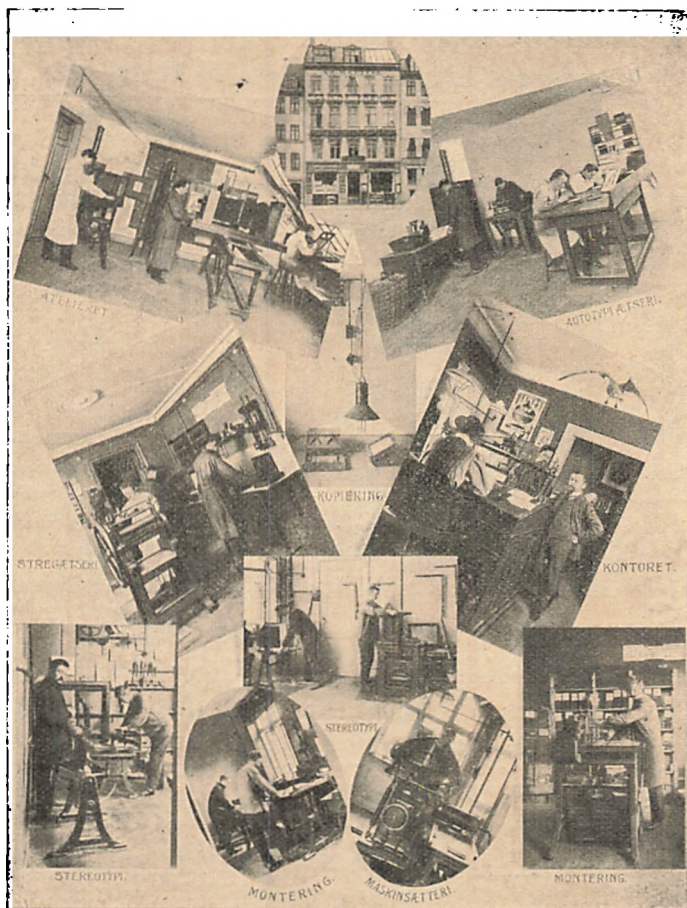
Alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

A/S. H. Matzen's Clichèfabrik,

Holmens Kanal 24, København.

Telefon 7057.

Telefon 7057.



Ogsaa Leverandør af Clichèerne til Sprogforeningens Almanak.

Chr. Askov, Aabenraa, Vestergade 17,

anbefaler sin

Skrædderforretning for Damer og Herrer

med stort Udvalg af de

nyeste Stofprøver passende for enhver Aarstid.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

J. Christiansen,

Søndertory Nr. 2. Aabenraa. Søndertory Nr. 2.

Bageri og Konditori.

Brødrene Fink,

Klingbjærg 1. Aabenraa. Telefon Nr. 19.

Tegninger og Overslag

udarbejdes til saavel Beboelseshuse som moderne Stalde.

Byggematerialer

billigst franko enhver Station i Nordslesvig.

Lager og Udsalg af Morsø Støbegods.

Marie Nielsen, født Hansen,

Aabenraa, Nørreport. Tandtekniker. Aabenraa, Nørreport.

Gasbedøvelse. Nye Tandsæt. Plombering.

Reparationer paa korteste Tid.

S. P. Ewald,

Aabenraa. Ramsherred. Aabenraa.

Jærn- og Kortevarer.

— Specialitet: Vejle Hækelovne og Komfurer. —
Pumper og Vandledningsrør.



Pianohuset.

Aabenraa. J. B. Jepsen & Son. Flensborg.

Instrumentmager, Ramsherred 5.

Flygel-, Piano- og Harmonium-Fabrikslager.

Eneste Repræsentanter for E. D. Sejlers

: : Hofpianofortefabrik i Liegnitz. : :

Fagkyndig Udførelse af Reparaturer paa eget Værksted.

Den aarlige Stemning af de af os købte

Instrumenter udføres af os selv personlig.

Mere Damp i Nordslesvig!!

Beständig mere Damp

af J. P. Junggreens Røgtobakker!

Det Forenede Danske Livsforsikrings-Aktieselskab

„Hafnia“

København

det ældste og største private danske Livsforsikringsselskab
tegner alle Slags Livsforsikringer og Kapitalforsikrin-
ger paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligst af
Selskabets Overinspektorer

J. Dons,
Skærbæk

J. Østergaard,
Hygumskov pr. Hygum

samt dets Repræsentant og Inkassator for Nordslesvig:

Redaktør **H. P. Hanssen,** Aabenraa.

Richard Andresen,

Telefon 248. **Aabenraa, Storegade.** Telefon 248.

Kolonialvarer.

Vin, Spirituosa. Tobak og Cigarer.

Naar enhver anden **Skraa** ikke mere vil smage,
da er endnu

Junggreens Juma

tilbage.

Aabenraa Skraa,

hvoriblandt følgende Mærker:

Eksport Skraa,

Delikatesse Skraa,

Juma

} Specialiteter.

Lady Tvist, Svicent-, Fin-, Skipper-, Mellem- og Tyk-Skraa
anbefales fra

J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

— Telefon Nr. 123. —

„CIMBRIA“

Aktie-Selskab,

„ Aabenraa „

— **Tommerhandel og Kalkbrænderi.** —

Snedker N. Nielsen's Møbel-Magasin,

— **Aabenraa,** —

anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat solidt og billigt.

Carl Hass, Aabenraa,

Nørreport. **Handelsgartneriet „NIZZA“** Nørreport.
— anbefaler —

**Frø og Planter, Frugtræer og stedsegrønne Træer,
Roser og Potteplanter, Kranse og Buketter.**

Jacob P. Tøgesen,

Ur- og Brillehandel.

Storegade 17. Aabenraa,

Præmieret:
København 1886.
Kiel 1896.
Magdeborg 1899.

M. F. Johannsen, Aabenraa,

Dampfarveri,

Spinderi, Valkeri, kemisk Rensnings-Austalt

— Vestergade Nr. 15 —

anbefaler

hjemmelavet Bukskin, Klæde, Cheviot, Vadmæl og Gulvtæppetøj
til billige Priser.

NB. Om ønskes tilsendes Prover.

Jørgen F. Christensen, Aabenraa,

Klingbjærg.

Kolonialvarer. Vine. Spirituoser. Tobak.

Aflagrede Cigarer.

J. B. Oesten's Møbel-Magasin,

Nygade 57, Aabenraa,

anbefaler et stort og smukt Udvalg af **Møbler**, forfærdigede
paa egne Værksteder.

Hele Møbementer *haves altid udstillede.* — **Garanti gives.**

Specialitet: **Herkules-Madrasser** T. R. P. Nr. 179,054.

En ny **Stjerne** for Husholdningen er mit

Nyt!

D. R. G. M.
Nr. 379,827.

Rullebord

D. R. G. M.
Nr. 379,827.

Nyt!

for den billige Pris af 23,00 Mk.

De ærede Herrer Landmænd, der maatte interessere sig for en virkelig

I. Kl.s Malkemaskine,

som nu i 3 Aar har været i Brug overalt i England, Skotland og Irland, og som er grundigt gennemprøvet i Praksis, bedes forlange Prospekt over „Wallace“ fra Generalagenturet for Hertugdømmerne

Jørgen M. Hansen, Maskinhandel.

Telefon Nr. 244. ——— AABENRAA. ——— Klingbjærg Nr. 1.

Hans Jørgensen jr.

Ejendomskommissionsforretning.

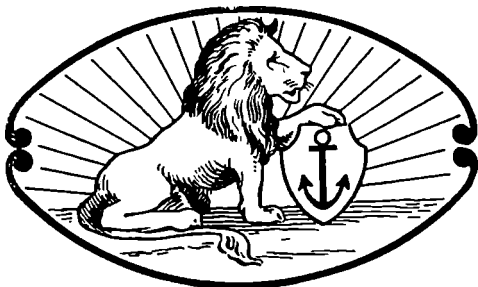
Aabenraa.

Telefon 128.

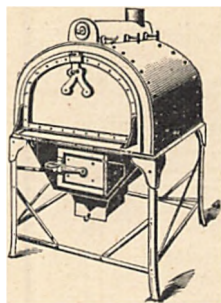
Hans Gallesen, Aabenraa.

Specialitet: Vinduesglas.

Prisliste sendes gratis og franko.



Overalt der er at faa
Junggreens Røgtobak og Skraa.



Ingen Husmoder bør forsømme at anskaffe sig en af vore berømte

Manna Bageovne.

Samme sparer baade Tid og Brænde.

Enerepræsentant for Aabenraa Amt:

D. Damms Eff., Aabenraa,
Indeh. Truelsen & Paulsen.

Telef. 250. Isenkram- og Støbogdsforretning. Telef. 250
Med Oplysninger og Prislister staar vi gerne til Tjeneste

P. Th. Jørgensen, Farver,

Ramsherred, ——— Aabenraa, ——— Ramsherred,
anbefaler sig med

samtliges til Farveriet henhørende Arbejder.

J. F. Tøgesen, Aabenraa,

Sonderport. anbefaler sit **fortrinlige Øl.** Sonderport.

—— Specialitet: **Maltøl for Syge.** ——

Marcus Petersen, Aabenraa,

Barkmøllegade 12, **Smedemester,** Barkmøllegade 12.
Heste- og Vognbeslag,

Gravgitre, Balkongitre og alt andet Klejn- og Grovsmedearbejde.

Heste til Slagtning

kobes til højeste Dagspriser af

Aabenraa,

J. Rosenvold,

Nygade.

Større 1. Hypoteklaan i Landejendomme, uopsigelige og amorti-
sable. Godtgørelse betales først, naar
Pengene er udbetalt. Mange Takskrivelser for ydet Hjælp er til-
sendt. Træffes **altid** hjemme om **Mandagen**, ogsaa ellers.

Ejendomme tages i Kommission. Sælger Ejeren uden min Med-
virkning, betales intet. Til Købere anvises gratis.

N. P. Petersen,

Aabenraa, „Villa Pauli“.

NB. Enkelte Marskfenner kan belægges med Hypoteker til
mindst 20 Gange Nettoudbyttet.

C. Ødis, Rødekro,

anbefaler sin

Skotøjsforretning.

Reparaturer udføres solidt og prisværdigt.

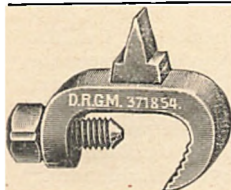
Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

*J. P. Petersen, Skræddermester,
Hellevad.*

Færdig Herre- og Dreng-Garderobe.

*Leverer Stoffer til Klædninger og Klædninger efter Maal
i Løbet af kort Tid.*



Søren Sørensen,

Hellevad.

Vogn- og Beslagsmed.

Forhandling af Landbrugsmaskiner,

Cyklar samt Reservedele, Reparaturer udføres.

NB. Til forestaaende Vinter anbefaler jeg enhver Hesteejer
mine Skruer og holdere, D. R. G. M. Nr. 371,854,
som enhver selv kan skrue paa.

H. P. Hansen, Hellevad.

Udstyrs-Artikler, Sengefjer og Dun,

Herre- og Drengkonfektion, Hatte og Kasketter, Manufaktur- og Modevarer.

N. Asmussen, Hellevad,

anbefaler sin

** Møbel- og Sadelmagerforretning. **

Ivær Høeg, Jordkjær.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning.

Forhandling af Landbrugsmaskiner fra Jorgen M. Hansens Maskinhandel
i Aabenraa.

9*

Schmidt & Torp, Jordkjær St.,



anbefaler alle Slags

— **Foderstoffer og Kunstgødning.** —

Korn købes til højeste Dagspris.

Tegn

Livs-, Børne-, Rente- og Uheldsforsikringer hos

— **Teutonia**, —

Aktieselskab, oprettet 1852.

Formue ved Begyndelsen af 1910 **108 Millioner Mark.**

Livsforsikringer **uden Undersøgelse** fra 100—20,000 Mark.

Om sidste Aars Reguskab skriver „Annalen des gesanten Versicherungswesen“:

„Dette i enhver Retning første Rangs Selskab har i sidste (57.) Regnskabsaar, saavel i akvisorisk som i finansiel Henseende, opnaaet Resultater, som det endnu ikke har haft at opvise noget andet Aar, hvilket i Særdeleshed maa hilses med Glæde af dets forsikrede, da der af hele Overskuddet af Livsforsikringen i Højde af **2,282,870 Mk.** (det foregaaende Aar 1.860,070 Mk.) er tilfalden dem ikke mindre end **2,213,404 Mk. — 96,96 pCt. som Udbytte (Dividende).**“

A. P. Jürgensen, Graasten.

Telef. 35.

(Indeh.: J. B. Stehr).

Telf. 35.

Farveri, Spinderi og Karteri.

Uld købes og byttes. — Tøj renses.

Graastens Bogtrykkeri

(A. Ritscher)

anbefaler sig med alt til Faget henhørende i smuk og korrekt Udførelse ved moderate Priser.

C. C. Biehl, Graasten.

Telefon 48.

Prospektkort, nationale Kort, Gratulationskort en gros.

— *Største Lager.* —

J. Hollesen, Graasten.

Stueure, Lommeure, Vækkeure.

— *Guld-, og Sølvvarer.* —

Christian Thielsen, Graasten.

Jærn- og Kortevarer.

Vejle Kakkelovne og Komfurer.

— Pumper, Rør og Støbegods. —

Cathrine & Elisabeth Nissen,

Jærnbanegade, Graasten.

Modepynt- og Tapisseri-Forretning, Ligkranse etc. etc.

Hans Jacobsen,

Skræddermester. ————— Graasten.

Klædninger efter Maal i korteste Tid. Stort Prøvelager forefindes.

J. Leonhard, Graasten,

Telefon 52. anbefaler sit Lager i Telefon 52.

Jærn-, Kortevarer, Kakkelovne og Komfurer.

— **Kolonialvarer og Spirituoser.** —

Guldsmed Julius Jacobsen, Graasten,

anbefaler sit store Lager i Guld- og Sølvvarer.

Specialitet: Forlovelsesringe, Sølvspiseskeer fra 4,50 Mk. af.

C. Møller, Graasten.

Cigarer en gros & en detail.

H. Rasmussen, Graasten,

Telefon 32. **Maskin- & Cyklehandel,** Telefon 32.
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.
Alle Slags Maskiner, Avtomobiler og Ridehjul istandsættes hurtigt,
solidt og billigt.

Andreas C. Sørensen, Graasten.

**Kolonial-, Delikatesse-,
Stentøj-, Glas- og Kortevarerforretning.**
Tobak og Cigarer.

Gartneri.

Specialitet: Vedvarende Blomster (Stauder) i nyeste Udvalg.
100 Sorter med Navn 15 Mk., 20 Sorter 4 Mk. **Vedvarende Sten-**
højsplanter i 50—100 Sorter. **Vandplanter** omkring Damme og Vand-
løb i 25—50 Sorter. 20 Sorter 4 Mk. **Blomster fra Japan**, 20 Sorter
5 Mk. **Engelske Stikkelsbær, Ribs og Solbær**, 10 Sorter 3 Mark.
Hindbær i rigtbærende Sorter. 100 Stk. 5 Mk. **Jordbærplanter** i 10
bedste Sorter, 100 Stk. 2—3 Mk. **Roser** i lave Forædlinger. 10 Stk.
4 Mk. **Slyngroser**, wild Vin og **Clematis** billige. **Cactus Georginer**,
10 Pragsorter 3 Mk. **Asparges, Rhabarber og Hellanthe-Knolde** billig.
Tidlige Kartofler i flere Sorter. — Udsalg af Frugt fra September
til Jul — Bestilling bedes tidlig — fra 5—20 Mk. pr. 100 Pd.

Peter Jensen, Tombøl pr. Felsted.

* * *

Skamlingsbanke Højskole

pr. Kolding.

Vinterskole med Landbrugsfag for Karle,

Sommerskole med Haandgerning for Kvinder.

Georg Himmelstrup.

Blanding.

Paa Beværtningen. Dpvarteren: „Er der mere, De
snifter?“

„Gæsten: „Ja, en Portion Dynamit til at jprænge denne
her Bof med.““

Fra Haderslev By.

H. Frees, Haderslev,

(J. Nommensens Efterflgr.)

I senkram- og Udstyrsforretning.

Stort Lager af Avls- og Landbrugs-Redskaber.

Ene-Udsalg af de bekendte Morse Kakkellovne og Komfurer.

Oluf Thielst, Haderslev,

Telf. Nr. 165. **Kolonialforretning.** Telf. Nr. 165.

Lager af alle Slags

Gødningstoffer, undersøgt Markfrø og Jernvitriol.

Hansen & Winterberg,

Haderslev. Hjørnet af Nørre- og Slotsgade 7. Haderslev.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Berne-Konfektion.

Besætnings- samt Udstyrsartikler.

Sengefjer og Dun. — Klædninger efter Maal.

E. N. Knudsen,

(Theodor Voss),

Haderslev. Telefon Nr. 161. **Nørregade 8/9.**

Største Lager i Udstyrsartikler. Fjer og Dun.

Reform-Senge og Senge af amerikansk System.

Fjer-Damprensning-Maskine.

Kjolestoffer og Bukskin. Dame- og Herre-Konfektion.

Kløverblad-Uldgarn er det bedste.

M. H. Johnsen, Haderslev.

Gravene Nr. 441.

Gravene Nr. 441.

Skomager-Forretning.

„Modersmaalet“s

— Aktie-Selskab —
H A D E R S L E V.

Bogtrykkeri ✱ ✱

Motordrift med Hurtigpresser
og flere Aksidenspresser.

==== Al Slags Trykarbejde ====

hurtigt, smukt og billigt.

Specialitet: Mejeri-Regnskabsbøger.

Særlig anbefales et nyt System, der giver
et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet
∴ og er besparende ved Anskaffelsen. ∴

Prishelønnct paa det 5. nordslesvigske Fællestandsbomøde i 1895 og
indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.

Sabroe's Boghandel (Carl Nielsen)

Kunsthandel. Haderslev. Billedhandel.

Dansk Litteratur — Salmebøger — Skolebøger,
Forretningsbøger og Kontorartikler.

Stort Lager af Billeder med og uden Ramme.

Eneudsalg af Københavner Alumina-Fajance.

Billeder
Indrammes.
Bøger
Indbindes.

Stort
Udvalg
i
Platter.

Oluf Petersen jr.,

Haderslev. (J. H. Michelsens Efterflg.) **Haderslev.**

Gaaskærgade 418 (grundlagt 1842).

Billed- og Stenhuggeri.

Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader, Tavler etc.

C. L. Ohlmann,

Gaaskærgade. — Haderslev. — Gaaskærgade.

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: Taffel-Akvavit.

Livrenter, Livsforsikringer, Ulykkesforsikringer
og Garantipligtforsikringer

tegnes hos de anerkendte bedste Selskaber ved Henvendelse til

Jes Sarup, „Højbo“, Haderslev.

A. Hundevadt,

Bispegade.

HADERSLEV.

Telef. 229.

Største og billigste Manufakturvare-Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre- og Dame-Konfektion.

Skotøj samt alle Slags Kortevarer.

Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste.

Billige, men faste Priser.

J. C. Hansen, Skibsmægler.

Kolonial- og Skibsprovianteringshandel.

Gæstgivergaarden „Danmark“, Haderslev.

Steffen P. Møller,

Bispegade 368.

Haderslev.

Bispegade 368.

Sten- og Billedhuggermester.

Stort Lager af smagfulde Gravmonumenter og Plader.

Waldemar Schmidt, Haderslev,

Nørregade 15.

Ved Søndertorv.

Telefon Nr. 15.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

==== Klædninger efter Maal fra eget Værksted under Garanti. ====

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

E. P. Thorsen,

Haderslev.

Søndertorv 17.

Haderslev.

Stort Udvalg i Manufakturvarer,

Dame- og Herre-Konfektion. Udstyrsartikler.



Peter Henningsen,

(P. C. Winterbergs Eftfg.)

Haderslev. Storegade 454. Telefon 169.

Ure, Guld-, og Sølvvare-Lager.

Søren Svendsen, Haderslev.

Nørregade 1.

Herre- og Dreng-Garderobe-Forretning. Sko- og Støvle-Magasin.

J. Lassen Ferdinand,

Haderslev.

Slagtergade 635.

Haderslev.

Mobel- og Bygningssnedker.

Færdige Ligkister haves stedse paa Lager.

Nicolai Outzen, Haderslev.

Smør-Eksport-Forretning.

Forretning med Korn, Foderstoffer, Gødningsstoffer
og undersøgt Markfrø.

Tandtekniker J. Johansen,

Jomfrustien.

Haderslev,

Jomfrustien.

anbefaler sig med

alle Nyheder paa Tandteknikens Omraade.

Særlig anbefales mine velbekendte

godtpassende Tandsætter i forskellige Indfatninger.

Smertefri Tandudtrækning ved Bedøvelse og Lokalbedøvelse
til billigste, men faste Priser.

H. Fahrendorf, Haderslev,
Søndertorv 295.
Konditori og Kafé samt Bageri.

A. Thulstrup, Haderslev,

Telefon Nr. 125. Badstuegade 197. Telefon Nr. 125.

Slakteri og Kreaturhandel.

V. Fahrendorff, Haderslev.

Urmager- og Guldsmedforretning.

Nørregade 2, ved Siden af „Høppners Hôtél“, Nørregade 2.

Chr. N. Jversen,

Mølleplads 149. Haderslev, Mølleplads 149.
anbefaler sin

Kolonialvareforretning og Farvehandel.

Kolonialvarer. Haderslev
Hjørnet af Slagtergade
og Ringgade.

— Forhen P. P. Thuesens Hus. — Albert Frydendal.

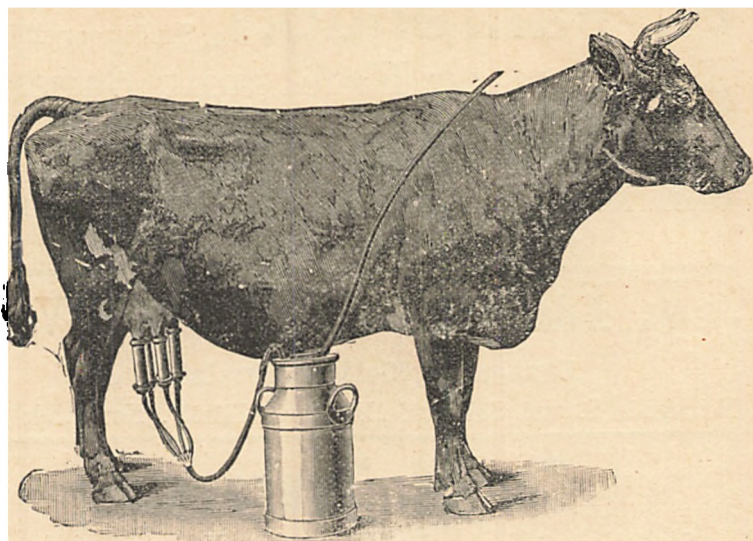
Erik Bløcher,

Storegade 518. * Haderslev. * Storegade 518.
Garveri og Produktforretning.

Indkøb af Huder, Skind, Haar, Klude, Bæn, Jærn
og Metaller til højeste Dagspriser.

Ed. Johansen,

Slagtergade Nr. 626. Haderslev. Slagtergade Nr. 626.
Malerforretning.



Eneforhandling for **Slesvig** og **Holsten** af den i Ind- og
Udland patenterede

Malkemaskine „Danmark“

Enestaaende enkelt og sikkert

—* virkende Konstruktion *

Ingen Stempler, ingen Fjedre, ingen Mekanisme, der skal smøres.

Malker fuldstændig rent. Aldeles uskadelig for Kørne.

Malker hver Patte for sig og regulerer selvstændig Malk-
ningen uden særlig Pasning.

Kan betjenes af enhver. — Kan betjenes af enhver.

I Virksomhed paa flere større Gaarde.

Haderslev Maskinfabrik,
Aktie-Selskab.

Jensen & Wind,

Haderslev. Storegade Nr. 466. Haderslev.
Mode-, Manufaktur- og Kontektionstorretning.

A. Clausen, Tømmermester.

Nørregade Nr. 15, Haderslev.

Haderslev Slotsvandmølle.

Møleri. ——— Korn. ——— Foderstoffer.

J. G. Weppler, Mekaniker,
Haderslev.

Cykle- og Symaskinehandel.

Reparatur-Værksted. Telefon-, Gas-, Vand- og elektriske Anlæg.

Tillige anbefales Motor-Cykler.

Tandlæge J. Smith,

Telefon Nr. 249. Haderslev, Nørregade. Telefon Nr. 249.

Smertefri Tandudtrækning under Gasbedøvelse.

Iver Hübbe,

Lavgade. ——— Haderslev. ——— Lavgade.

Tobak- og Cigarforretning.

Fra det største Lager paa Pladsen anbefales
direkt importerede

==== rene Drue-Vine ====

til billige Priser fra

Frederik Wartho, Haderslev,
Nørregade 1B.

en gros.

en detail.

Vi bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums behagelige Erindring:

Fluidtal Nr. 1, Husholdningsøl, Stjerneøl, Dobbeltøl og Mineralvand.

Husk altid og forlang vort

==== Baiersk Øl, ====

et anerkendt fortrinligt Produkt.

Bryggeriet Hansborg e. G. m. b. H.

J. D. Suurballe,

Haderslev, Urmager- og Guldsmed-Forretning, Haderslev
Søndertorv Nr. 226.

J. Nicolaisen Falk,

Malerforretning.

Storegade 427.

Haderslev.

Storegade 427.

N. F. Kruse, Haderslev,

:: Storegade Nr. 519. ::

engros & en detail. Klodsemageri engros & en detail.

Chr. Lassen, Haderslev.

Uldvareforretning.

Gaaskærgade 737.

Gaaskærgade 737.

J. Schrøder, Haderslev.

Ægeksport og Agentur.

Agent for Brandforsikrings-Selskabet
„Danmark“.

Telefon 23.

Telefon 23.

Chr. Nielsen, Snedkermester,
HADERSLEV,
Storegade Nr. 494.
— Haderslevs største Møbel-Magasin. —

Nis Schmidt, Haderslev.

Jomfrustien 404b.
Lager af fortrinlige **Klaverer og Harmonier.**
Ædel fuld Tone, uovertruffen i Holdbarhed.

Peter Jversen, Haderslev.

Specialforretning i Smør, Margarine og Æg,
en gros & en detail.

Rud. Sacks Radsaamaskiner

er de bedste.
R. Beck, Maskinforretning, Haderslev.

Haderslev ny Trikotageforretning

Brødrene Kjær (for Hans Kjær),
er det bedste Indkøbssted for

— Uldvarer, Garn, færdigsyet Børnetøj. —
Eget Maskinstrikkeri.

A. F. Petersen, Haderslev.

Klejnsmed og Vægtfabrikant.

Lager af Kreatur- og Decimalvægte samt alle mulige
Jærngitre.

Reparation af Vægte af ethvert System under justerantlig Kontrol.

Holm & Michaelsen.

Storegade 457. HADERSLEV. Telefon 259.

Mode-, Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

Mildtsyret Rugbrød

faas fra

Haderslev Brødfabrik.

Jørgen Hanberg,

Storegade 488. **Haderslev.** Storegade 488.
Kolonial, Tobak og Cigarer.

Haderslev Ægforretning,

Sønderbro. H A D E R S L E V. Kr.-Tel. 8.
Opkøber Æg til højeste Dagspris.

Valdemar Møller's Eftlg. (Chr. Petersen.)

Storegade Nr. 542. **Haderslev,** Hjørnet af Vestergade.
anbefaler sit velassorterede Lager i
aflagrede Tobakker og Cigarer.

Lassens Tandklinik

Jomfrustien. HADERSLEV. Jomfrustien.

N. Nielsen, Haderslev.

Telefon Nr. 164. Gravene Nr. 436. Telefon Nr. 164.
Slakteri og Pølsemageri.

Roose & Comp., Haderslev.

(Indeh. Nis Petersen).

Korn-, Foderstof-, Markfrø-, Guano- og Smørforretning.

Johs. Jensen, Haderslev.

Gravene. — Vognfabrik. — Gravene.

(Indehaver: J. H. Hildebrandt.)

Hans P. Møllers Enke,

Sonderbro 240.

Haderslev.

Telefon Nr. 4.

Korn- og Foderstof-Forretning og Mølleri.

Guano og Markfrø.

H. P. Guldbrandt, Haderslev.

Storegade Nr. 507.

Rebslageri med alt til Faget henhørende.

M. S. Wismar,

Klostergade Nr. 285.

Haderslev.

Klostergade Nr. 285.

Malerforretning.

H. P. Færdig, Haderslev.

Artesisk Brøndboring og Pumpe-Forretning.

Sørgen Sorgenfri's Møbelsnedkeri.

Gaaskærgade 710. — **Haderslev.** — Gaaskærgade 710.

Ligkister og Ligtøj i stort Udvalg.

„Højskolebjemmet“,

Storegade, Haderslev,

anbefales.

Anne Schmidt.

Portofrit overalt med Posten ved mindst 5 Pd.

Specialitet!

Friskbrændt!

Specialitet!

Campinas
Mk. 1,10—1,20
Melange.

fra eget Brænderi

KAFFE

Java
Mk. 1,40 1,60
Blanding.

garanteret ren og velsmagende

med **Rabat-Kupons.**

Man burde i egen Interesse **gøre** et Forsøg.

J. Dahl, Haderslev.

Telefon 230.

Telefon 230.

Portofrit med Kredshænen ved mindst 2 Pd.

Telef. 168.

C. Færdig & Søn,

Bispegade 362, Haderslev.

— Kobbersmed, Blikkenslager, Brøndborer. —

Artesisk Brøndboring. — Mejerigenstande.

Telef. 168.

Jngeward Suurballe,

Søndertorv 19.

Haderslev.

Søndertorv 19.

Mekaniker og Forniklingsanstalt.

— Anbefaler **Cykler** fra 60 til 140 Mark. —

Lager af Reservedele samt Reparationsværksted.

M. Gydesen, Arkitekt.

Telefon 269.

Haderslev, Jomfrustien.

Telefon 269.

Tegninger. Overslag. Byggeledelse p. p.

Brandforsikringer

tegnes til billigste, faste Præmier hos

Chr. Aagaard, Haderslev.

Juhl & Boysen, Haderslev.

Kolonial- og Svine-Eksport-Forretning.

Telefon 137.

Sønderbro Nr. 253.

Telefon 137.

Falle Foged, ^{Jomfrustien} 404 B. Haderslev.

Kolonial, Tobak og Cigarer.

Damp-Kaffe-Brænderi, Kolonialvarer,

Spirituoser, Konserver, Margarine osv.

faas til billige Priser.

Nis J. P. Juhl, Haderslev.

C. Bløcher, Læderhandel,

Nørregade 407, Haderslev.

Køb Køkkenudstyr i

Holms Bazar, Haderslev.

Jomfrustien.

Georg Schmidt, Musiker,

Haderslev.

Sonder-Otting.

Forretning med Telt til Udlejning.

Joh. Sversen, Bygningmester,

Sonder-Otting pr. Haderslev,

anbefaler sig med alt til Byggefaget henhørende Arbejde.

H. Sørensen, Vognfabrikant,

Gaaskærgade Nr. 412, Haderslev.

Stort Udvalg af nye, elegante, solide Vogne. Reparation solid og billig. Brugte Vogne tages i Bytte.

10*

Telefon Nr. 10.

H. B. Kjær, Brorsbøl pr. Haderslev,

anbefaler sin Forretning med

Osborne Hæste- og Støamaskiner

Et velassorteret

Reservelager og eget Reparaturværksted.

Telefon Nr. 10.

L. P. Dall, Brorsbøl

Telefon 17.

pr. **Haderslev.**

Telefon 17.

anbefaler sin **Maskinforretning.**

Jørgen Mortensen,

Sluketter,

anbefaler sin **Kolonialvareforretning.**

Jærn- Kortevarer-, Stentøjs-, og Manufakturhandel. Lager af

Foderstoffer, Markfrø og Kunstgødning.

Fra Haderslev Østeramt.

Nis Clausen, Øsby.

Kolonial-, Stentøjs- og Kortevarer-Forretning.

Lager af Kul, Koks og Briketter.

Cigarer og Tobakker. Vin og Spirituøser.

Daglig friskbrændt Kaffe.

Jens Madsen, Øsby,

Maler og Vognlakerer.

Lager af Tapeter og Bortter.

Chr. M. Damkjær, Murmester, Øsby.

Cementstøberi og Bygningsmaterial-Handel.

Telefon Nr. 3. — Postscheckkonto Hamborg Nr. 143.

Prima Cement-Tagsten.

Lager af Kakkellovne, Komfurer og Vaskekødder m. m.

Bygninger af enhver Art udføres i korteste Tid.

Brøndbygning og Pumpeanlæg udføres overalt i Kredsen.

Fragtkørsel overtages til enhver Tid til moderate Priser.

Joh. Damkjær, Øsby,

Smede- og Maskinforretning,

anbefaler sig med alle Slags **Landbrugsmaskiner**
samt

Massey-Harris Høstemaskiner.

Sophus A. M. Christensen,

Tyrstrup.

===== Lager af Byggematerialer. =====

Stort Lager af Tobak og Cigarer.

P. B. Christiansen,

===== „Frej“ ved Kristiansfelt, =====

anbefaler sin

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer-Forretning.

J. Schultz,

===== „Nord“ ved Kristiansfelt =====

anbefaler sin

Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

M. S. Thomsen, Ridehjulshandler,

Tel. 46.

Kristiansfelt.

Tel. 46.

Repræsentant for Motor-Fabrikken „DEUTZ“.

N. H. Kjær, Kristiansfelt.

Urmager- og Guldsmed-Forretning.

K. P. Gellert, Tyrstrup.

Slagteri og Pøsemager-Forretning.

Th. Ellgaard, Tyrstrup.

Malerforretning.

F. Ebbesens Enke,

Christiansfeld.

Guld-, Sølv-, Sølvplet- og Nikkelvarer.

Lommeure og Regulatorer.

Meteorologiske og optiske Varer.

Grundlagt 1810.

Grundlagt 1810.

J. Guldbergs Skrædderforretning,

Kristiansfelt.

ff. Herre- og Dame-Garderobe.

Nye moderne Stoffer i stort Udvalg.

N. Christiansen, Tyrstrup.

Mekanisk Væveri.

Udsalg af **hjemmevævede Varer** af eget Fabrikat.

Uld tages i Bytte.

Garn til Paasket (Islæt) modtages og leveres færdigt i korteste Tid.

Joh. Nielsen, Kristiansfelt,

(ved Siden af Sparekassen)

anbefaler sit velassorterede Lager af **færdigt Fodtøj**.
Reparationer udføres til moderate Priser.

Villads Martensen,

Kristiansfelt, anbefaler sig med **Kristiansfelt,**
Tapeter og Borter. Bog- og Papirhandel.
Galanteri- og Lædervarer. Figurer.

Iver Knudsen, Tagkær

Telef. 56. **ved Kristiansfelt.** Telef. 56.

Maskin- og Beslagsmed.

Michael A. Jacobsen, Tagkær,

Mobel- og Bygnings-snedker,
leverer saavel **Fabriks-** som **hjemmelavede Møbler.**

Nicolai Outzens Filial, Kristiansfelt.

☉ Korn, Foderstoffer, Gødningsstoffer, Markfrø. ☉

D. Dinesens Herreekvipering,

Kristiansfelt.

ff. Herre- og Dame-Garderobe. --- Stort Lager i moderne
Stoffer samt Trikotage,
Underbeklædningsgenstande og Hovedbedækning.

Ernst Jønsen,

Telefon 4. T Y R S T R U P. Telefon 4.

Kolonial- og Skotejs-Forretning.
Alle Sorter Gødningsstoffer. Lager af Kul og Koks.

Paa Gæstgivergaarden „Frej“

ved **Kristiansfelt**

forefindes rummelige Lokaler og Soveværelser for Rejsende og Gæster, som anbefales til Befolkningens Velvilje.

Th. Riwe.

Nicolai Sørensen, Kristiansfelt

Skræddermester,

anbefaler sig med Levering af **Herre-Klædninger**
efter Maal i kort Tid

samt **Herre- og Dame-Kollektion.**

K. Nielsen, Blikkenslager,

Tyrstrup.

Lager af de bekendte Staaltransportspande.
Reparation udføres hurtig og billig.

P. Ravn, Tyrstrup,

anbefaler sig med

==== **Cykler og Symaskiner.** =====

Reparation udføres solid og billig.

Peter Gydesen,

Bygningsmester, **Mastrup Station,** Bygningsmester,

anbefaler sig med

alt til Bygningsfaget henhørende Arbejde.

H. J. Dahl, Hjulmager,

Mastrup.

Svend Hansen, Mastrup,

==== **Bygningsmester,** =====

anbefaler sig med

alt til Bygningsfaget henhørende Arbejde.

H. Christensen, Mastrup,

Kolonial-, Tobak- og Cigar-Handel samt Bageri.

F. A. Adolphsen, Mastrup,

anbefaler sig med

==== sin Malerforretning. ====

Hoptrup Forsamlingshus

anbefales

med sine rummelige og hyggelige Lokaler samt god Staldplads.

Jens Black.

Thomas J. Mathiesen, Hoptrup,

anbefaler sit

Bageri og Konditori.

J. Haugaard, Hoptrup.

Kolonial-, Tobak- og Cigar-Handel.

J. Th. Jensen, Vojens.

Telefon Nr. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre, Brilller.

engros. ——— **Ridehjul og Symaskiner.** ——— en detail.

Stort Udvalg! Yderst billige Priser.

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres hurtigt,
solid og billigt,

Julius Nielsens

Tømmerforretning i Vojens.

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og Lægter,
som anbefales til billigste Priser.

Jørg. Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af

**Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre- og
Børne-Konfektion.**

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtojs.

Telefon Nr. 26.

L. J. Schmidt, Vojens.

Isolerpap, Tagpap, Tjære, Jernvinduer, Klæbemasse, Gibsvæv.

Ost, Bouillonterninger, Frugt og Cigarer.

Grundl. 1868.

Chr. Paulis Gæstgivergaard
i Vojens.

Nicolai Sørensen, Vojens,

Telefon Nr. 11.

Støbogodslager, Glas- og Stentøjs-Handel.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning. Tobak og Cigarer samt under-
søgt Markfrø.

Lager af Vejle Komfurer og Kakkelovne.

Telefon Nr. 26

P. J. Schmidt, Vojens,

Bog- og Papirhandel.

≡≡≡ Bogtrykkeri og Hæfteri. ≡≡≡

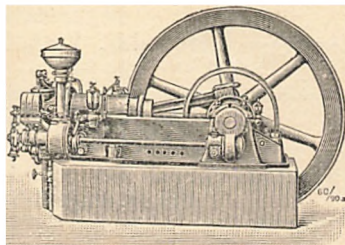
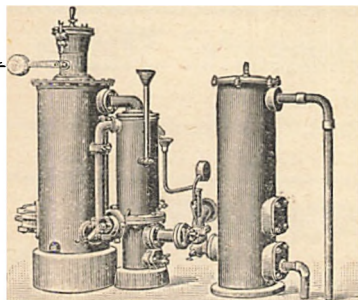
Telefon Nr. 26

Eduard Bossen, Vojens,

anbefaler sig som Bygningsmester.

Marius Schmidt,

Vojens. Stort Udvalg i **Vojens,**
Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion.
Skotøj, o Sengøjfer og Dun.



Hans Gram, Maskinfabrik,

Indehavere: **Hans og Aage Gram.**

Telegr.-Adr.: **Gram.**

Vojens.

o Telefon Nr. 13. o

Mejerianlæg. Mejeriomøndringer og alle Slags Mejerimaskiner.
Elektriske Lys- og Kraftanlæg. Vandværksanlæg.
Eksplodingsmotorer for Gas og flydende Brændstof.

Telefon Nr. 1.

Mathias Boisen, Vojsens,

Kul- og Byggematerialforretning.

Telefon Nr. 1.

H. Kjestrup, (C. Schultz's Efterflgr). Sommersted Station.

— Kolonialvarer. —

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj. o Alle Sorter
Gødningstoffer.

Fabrikations-Lager af Haderslev Benmel.

Chr. Roose & Speth,

Post-Telef. 9. Sommersted Station. Post-Telef. 9.
Korn-, Foderstof- og Markfro-Forretning.

Sommersted Dampfarveri.

Kemisk Rensningsanstalt & Trikotageforretning.
B. Bork.

Hans Ph. Møller, Sommersted Station.

Syntetiske Fodermidler,
Blodfoder, Fiskefodermel, Kunstgødning.
Post-Tel. Nr. 9. Stats- og Kredsbanespor til Pakhuset.

Jens Østergaard,

Sommersted St. Sommersted St.
Mineralvands-Fabrik. Kul- og Koks-Handel.

J. Jacobsgaard, Sommersted.

Største Lager af fine og tarvelige **Møbler, Møbelstoffer,**
Bornevogne, Gardinlister, Rosetter etc.
Eget Snedker- og Polsterværksted.

Andreas Dall, Mølby,

Smedemester,
anbefaler sig som **Vogn- og Beslagsmed.**

Hans Hansen, Mølby,

Mobel- og Bygningssnedkeri.
Færdige Ligkister haves stedse paa Lager.

Andreas Kock, Mølby.

Smedemester.
Lager af **Cykler** og **Reparation** af **Landbrugsmaskiner.**

M. Madsen, Mølby, Indehaver af
Savværket Tovskov Mølle.

Lager af
Ege og Gran, Tommer og Brædder i alle Dimensioner
saa vel som færdige Møbler.

J. P. Christensen, Jels,

anbefaler sig som Tømmermester.

H. M. Hansen, Smedemester, Jels,

anbefaler

— nye og brugte Vogne. —

Marius Overbeck, Jels,

anbefaler sit Lager i Bygningsmaterialier.

Snedkerforretning og Ligkistemagasin.

H. P. Dinesen, Jels,

anbefaler sit

— Savskæreri og alt til Faget henhørende. —

J. Lastein, Blikkenslager i Jels,

anbefaler sit Lager af præmierede Mejerispande.

Største Udvalg af Stald- og Vognlygter samt Lamper og Husholdningsgenstande.

Jels Dampfarveri.

Appretur og Tøjrensings-Anstalt,

anbefaler sig

med alt til Faget henhørende.

M. Hansen.

P. Jegsen, Jels.

Maler- og Lakerer-Forretning.

Hans A. Baagøe, Jels,

anbefaler sig som **Bygningsmester.**

Hans Børdorff, Skodborg,

Smedemester.

anbefaler nye og brugte Vogne.

N.H.Sterndorff, Skodborg-Mølle

anbefaler Korn- og Mølleriprodukter.

E. P. Jensen, Skodborg,

anbefaler sit

Bageri og Konditori.

Telefon Nr. 2.

T. E. Dahl, Skodborg,

Kolonial og Isenkram. Guano og undersøgt Markfrø. Kul, Koks,
Briketter, Tjære og Tagpap, Glace-Rør og Krybber.

NB. Huder og Skind købes til højeste
Dagspris.

Telefon Nr. 2.

Nicolai Sørensen, Skodborg,

Skrædder-Forretning,

Herre-Klædninger og Dame-Kostumer efter Maal leveres solid og billigt,
samt moderne Stoffer til moderate Priser.

Telefon Nr. 3.

Chr. O. Christiansen, Skodborg,

anbefaler sin

Kolonial- og Jernvare-Handel.

Markfrø og Guano, Kul, Koks og Briketter.
Kakkelovne og Komfurer.

Telefon Nr. 3.

Peter Wolff, Skodborg,

Smedemester,

anbefaler nye og brugte Vogne.

A. H. Junker, Skodborg,

anbefaler sin

Manufaktur-, Modevare-, Konfektions- og Skotojsforretning.

Chr. O. Andresen, Skodborg,

Bog-, Papirhandel og Bogbinderi.

Handel med Musik-Instrumenter.

P. C. Schøning, Skodborg.

Sadelmager og Tapetserer.

Lager af færdige Møbler og Möbelstoffer m. m.

I. Bertramson,

Telefon 2.

Gæstgivergaard, Skodborg.

Telefon 2.

D. Dellefsen, Over-Jersdal,

anbefaler

Bageri, Konditori og Mølleri.

P. P. Westergaard, Over-Jersdal,

anbefaler sit Mølleri, Rug- og Finbrøds-Bageri.

L. J. Petersen, Over-Jersdal,

Telefon Nr. 3.

anbefaler sin

Telefon Nr. 3.

Kolonial- og Manufaktur-Forretning.

Stort Lager i Kakkellovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.

Forhandling af J. P. Junggreens Skraa- og Røgtobakker.

L. P. Lange, O. Jersdal.

Korn og Føderstoffer. ✱ Kunstgødning. ✱ Kul og Cement.
Handel med undersøgt Markfrø.

Niels H. Nissen, O.-Jersdal.

Smed og Maskinbygger.
Specialitet med Opførelse af sine bekendte Vindmøller.

C. Hansen, Skomager,
Over-Jersdal,
 anbefaler sin
Skotøjsforretning.

Peter Nissen, O.-Jersdal Kro.
Gæstgiveri, samt Køretoj til Udlejning.

Niels A. Hansen,
Bevtoft. (J. Jørgensen's Efterfølgr.) Bevtoft.
Kolonial-, Manufaktur-, Stentøjs- og Grovvarer-Forretning.

Heinr. Nielsen,
Agerskov.
Maler og Vognlakerer.

Heinrich Dahl, Østerlindet.
∴ Kolonial-, Jern- og Kortevarer-Forretning. ∴
Ribe Kakkellovne og Komfurer
Byggematerialier, Kalk og Cement, Kul, Koks, Briketter,
Tjære og Tagpap.
Lager af Føderstoffer, undersøgt Markfrø og
Guanoer, Tommer og Brædder.
Udsalg af Landbrugsmaskiner.

Telefon Nr. 1.

Telefon Nr. 1.

J. P. Toft, Rødning.

Hjulmager-Forretning.

Jærn- og Kortevarer. **Dall & Jepsen, Rødning,** Stentøj og Glasvarer.

Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.

Mod Kontant 4 pCt. Rabat.

M. Hansen, Rødning.

Kontant-, Manufaktur- og Mode-Forretning. Herre-, Dame- og Børne-Konfektion. Skotøjslager.

H. Chr. Andersen, Rødning.

Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.

Lager af **Fonografer** og **Grammofoner** samt danske og tyske **Valser** og **Plader**.

A. S. Bøggild Gundersen,

Rødning. **Kolonialvareforretning.** Rødning.

Lager af Kul og Briketter.

A. P. Christoffersen,

Rødning,

anbefaler sin Isenkram- og Stentøjs-Forretning,

: : : Ribe Kakkelovne og Komfurer. : : :

H. Rasmussen, Rødning,

Handelsgartner.

Rødning Bogtrykkeri,

--*-*-*
Peter H. Schmidt,
--*-*-*

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

Chr. M. Christoffersen, Rødding,

(Kirstine Grams Efterflgr.)

Fotografisk Atelier.

Chr. J. Ravn, Rødding,

anbefaler

Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Søm og Jærn-

:: :: :: vinduer, Jærntag, Tagsten, Mursten m. m. :: :: ::

T. P. Beck, Harreby. Telefon Amt.

Kolonial-, Manufaktur-, Skotøj-, Jærnvarer-, Glas- og Stenløjs-Forretning.

Tobakker, Cigarer, Vin og Spirituoser.

Sæson-Lager af **Kunstgødning og Markfrø.** Brædder, Tømmer, Cement, Kul, Koks, Briketter. Ribe Kakkelovne og Komfurer.

L. H. K. Winther, Gram.

Billigste Manufaktur-,

Konfektions- og Udstyrs-Forretning.

Gram Uldvarefabrik i Gram

anbefaler solidt og smukt **Herre- og Dametøj** i allerbedste Kvalitet, samt leverer alt til **Farveri, Spinderi og Tøjrensning** henhørende.

Chr. Andersen.

Olaf Aastrup, Gramby.

Manufaktur og Modevarer.

Stort Udvalg, billige Priser.

A. Hansen, Handelsgartner,

Telefon Nr. 17, Gram Slotshave,
anbefaler alt til Gartneriet henhørende.
Varer til billige Priser.

Telefon Nr. 12.

„Gram Maskinværksted“

(J. M. Behrens)
Installations-Forretning og Maskin-
værksted.

Telefon Nr. 12.

Brødrene Schrøder, Gramby.

Kolonial-, Manufaktur-, Jærn- og Kortevarer.
— Vin, Cigarer, Foderstoffer, Markfrø. : : :
Store Partier ægte Import-Cigarer Hayes
stedse paa Lager.

Telefon 25

Telefon 25

Knud Andresen, Gramby.

Kolonial-, Stentøj-, Glas- og Kortevarer.
Tobak og Cigarer, Vin og Spirituoser.

H. J. Møller, Smedemester, Gramby.

Reparaturværksted for Landbrugsmaskiner, Smedejærns-
gitter og Gelændere af flere Konstruktioner.
Cykler og Tilbehør af forskellige Fabrikater, fra de bedste
til de billigste.

Bygningsbeslag af eget Fabrikat.

Chr. J. Kræmer, Gramby.

Møbel- og Ligkiste-Magasin, Lager af Gravmonumenter.
Agentur for Livsforsikring.

Niels Hansen, Toftlund.

Bog-, Papir- og Kunsthandel, Bogbinderi.
Stort Lager af indrammede Billeder, passende til Brude-
og Feslgaver.

K. P. Friis, Toftlund, Hjulmager,
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

Rasmus Brik, Toftlund,

bringer herved sin
== Skotøjsforretning i velvillig Erindring. ==
Reparaturer udføres hurtigt, solid og til moderate Priser.

M. A. Prinds, Toftlund,

anbefaler et stort Lager i Kolonialvarer i kun bekendte
prima Kvaliteter.
Smukt Udvalg i Glas- og Stentøj.

P. P. Detlefsens Enke, Toftlund,
anbefaler et stort Lager
Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Brødrene Sølbek, Arnum,

Kolonialvareforretning.
== Lager af Ribe Kakkelovne og Komfurer. ==
Under søgt Mark- og Havelrø, Guano,
Tømmer, Brædder, Kalk, Cement, Kul og Briketter.

Slagtermester P. H. Petersen, Skærbæk,

anbefaler sit Slagteri.
== Flæsk og Kød modtages til Rogning. ==

H. Hansen, Skærbæk,

anbefaler sit Lager af alle Slags **Bygningsmaterialier.**

H. F. Hansen, Skærbæk,

Kolonial-, Kortevarer- og Stentøjsforretning.

Særligt anbefales

ff. aflagrede Tobakker og Cigarer, Vine og Spirituoser.

Vaske- og Vridemaskiner. Tøjruller.

Telefon 34.

Telefon 34.

* * * * *
Husk, at i J. Lorensens Værksted i Skærbæk
faas de bedste Landbrugsmaskiner og Reservedele.

* * * * *
Boy Thyssen, Skærbæk
Kolonialforretning og Kulhandel.

Bendix Rossen, Skærbæk,
anbefaler sit Bageri.

H. J. Jepsen, Skærbæk.
Pumpe- og Hjulmagerforretning.
Ajlepumper, Ajlespredere, Vandledningsrør og artesisk Brøndboring
anbefales.

P. Nielsen, Rejsby ved Brøns.
Kolonial-, Korn- og Foderstof-Forretning. Kul og Kunstgødning.

o * * * * * o
v * * * * * v
v * * * * * v
o * * * * * o

Fra Sønderborg By og Amt.

Alle Slags Mel og Gryn,
sur Sennep samt forskellige Slags **Fodervarer** anbefales fra
Sønderborg Valsemølle,
Peter Hansen.
Telefon Nr. 35.

J. H. Kock, Sønderborg.

Hvidevarer. Manufaktur. Uldvarer. Broderivarer.

o o o o o o o o Senge. Herre-Artikler. o o o o o o o o.

Gode Varer billigt! Gode Varer billigt!

Min fineste Margarine

PRIMUS

smager, smelter og bruner som bedste Natursmør.

„Primus“ tilberedes efter en ny Fremgangsmaade af de nyeste Raamaterialier i Forbindelse med den bedste Mælk og Fløde.

„Primus“ burde ikke mangle i nogen Husholdning, da samme besidder alle de Fortrin, som godt Smør har, smager som Smør paa Brødet, er overhovedet i Udseende og Smag ikke at skelne fra Smør.

„Primus“, omhyggeligt forarbejdet, er fast, kærnefuld og produktiv som Smør, da Vanddelene efter Mulighed er bortfjernede, noget, der særlig for Husmoderen er ensbetydende med en stor Besparelse.

„Primus“ anbefales enhver Husholdning. Den kommer ikkun frisk i Handelen og kan efter Ønske faas igennem enhver Detail-Forretning.

**Margarinefabrik
Sønderborg.**

Tel. Nr 22.

P. Knarhøj.

E. N. Due's Eftrfølgr., Sønderborg.
Telefon Nr. 34.

(Indehaver: N. E. SØNNICHSEN.)

Korn- og Foderstof-Forretning.

A. Behn, Sønderborg.

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn- og Kortevarerforretning.

Lager fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

Bossen & Bock

Sønderborg. Tel. Nr. 57. — Broager. Tel. Nr. 57.

Manufaktur- og Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion.

Udstyrs-Artikler. Salg imod Kontant.

Sterste Lager. Billigste Priser.

Jørgen Møller, Sønderborg.

Telefon 217. — Perlegade 44. — Telefon 217.

Jærn- og Kortevarer, Glas, Porcelæn og Stentøj. Lamper.
Kakkelovne og Komfurer.

Normal-Patent-Decimalvægte. Herkules-Ajlepumper.
Jærnpumper og Rør. Jærn-Vinduer. Have-Møbler.
Stort Udvalg! Billige Priser!

J. Staugaard, Sønderborg,

Telefon Nr. 299. **Mekaniker.** Banegaardsgade 8.

Special-Forretning for Cykler og Symaskiner.

en detail!

Automobiler.

en gros!

⇒ Autoriseret Chauffør-Skole. ⇐

Specialitet: **Alsia- og Korea-Cykler.** Pfaff-, Viktoria- og Alsia-Symaskiner.

Stort Udvalg og billige Priser. Reel Betjening.

Reparaturer paa alle Slags Fabrikater udføres solid og fagkyndigt
i mit store, dertil indrettede Værksted.

Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,

Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe!

Guldsmed **Holger Hansen,** **Gravør.**

Storegade 45. Sønderborg, Telefon 274.

Chr. Otten, **Sønderborg,**
Storegade Nr. 78.
Bageri og Konditori.

Vi bringer i samtlige Manufakturvarer

==== **altid det Rigtige** ====

til vore bekendt yderst kalkulerede Priser.

Chr. Rode, Andersen & Birkedal,
Sønderborg, Telefon Nr. 62.

Helmer & Jørgensen,

Sønderborg.

Manufaktur-Forretning.

P. Helmer, Sønderborg,

Kolonialvare-Forretning.

Hør- og Blaar-Import. Handel med tørrede Tarme. Billige Emaillevarer.
Revne Oliefarver og Farver til Hjemmefarvning.

Peder Stoffer, Sønderborg,

Specialforretning i

Herre- og Dreng- Artikler.

J. C. Hansen, Sønderborg,

— Telefon Nr. 31. Perlegade 96 og Dybbølgade 2 a, —
anbefaler sin Forretning i

Korn, Foderstoffer og Kunstgødning.

Marius Madsen, Sønderborg,

Perlegade 29. — Telefon 54.

Specialhus i Mode-, Manufaktur, Kortevarer. Uldvarer,
Lærreds- og Udstyrssager.

— **Fjer og Dun. Arbejder-Artikler.** —

Salg kun imod Kontant med lille Fortjeneste.

Min Kone

køber sine Manufakturvarer til hele Familien hos **Hans
Hansen i Sønderborg,**

mine Børn

er smagfuldt og billigt paaklædt fra

hans Forretning.

Odense Ægforretning

i **Sønderborg**

er Køber af Æg til højeste Notering, som meddeles 8 Dage forud. Kontant Afregning, ingen Fragt, fri Emballage.

Johs. Møller

Telefon Nr. 276.

Telefon Nr. 276.

Sæbefabrik i Sønderborg.

C. A. Petersen, Sønderborg,

Perlegade 6.

Skomagermester.

Perlegade 6.

Største Lager af kun prima, solid og smukt

Fodtøj for Herrer, Damer og Børn.

Bestillinger efter Maal udføres i korteste Tid.

Hans P. Hansen,

Havnegade 20.

Sønderborg.

Telefon 110.

Kolonialvarer, Stentøj,

Kortevarer og alle Slags Skibsudrustnings-Artikler.

Folkebanken for Als og Sundeved.

Sønderborg

forrenter Indskud fra Dagen efter Modtagelsen

paa Check-Konto	til 3	%
„ Sparekasse-Konto	„ 4	%
„ Indlaans-Konto	„ 4 1/2	%

P. H. Stuhr,

Perlegade 21.

Sønderborg.

Perlegade 21.

Cykler og Symaskine-Forretning.

Eget Reparations-Værksted.

Sørensen & Petersen, Sønderborg,

unbefaler deres

Korn- og Foderstofforretning.

J. Rasmussen, Guderup,

anbefaler sit store Lager i

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj

til moderate Priser.

Chr. Schmidt, Broager,

anbefaler sit velassorterede Lager i

Kolonial-, Jærnvarer og Stentøj.

Stort Udvalg! Billigste Priser!

Fra Tønder By og Amt.

S. C. Lorensen, Tønder.

Kolonialforretning.

Salg af Foderstoffer og Kunstgødning.

Tønder Landmandsbank

(„Actien-Gesellschaft“)

i Tønder.

Oprettet 6. September 1901.

Aktiekapital 700.000 Mark, indbetalt 550,000 Mark.

Indskud forrentes straks fra Modtagelsesdagen.

Filialer i Skærbæk og Gram. Agenturer i Hojer og Bylderup.

Bager N. Lassen, Tønder,

anbefaler sit **Bageri.**

C. W. Hänsel, Tønder.

Snedkeri med Maskindrift.

Ligkister i Eg og Fyr. Ligklædninger og Kranse.

Maler J. Jessen, Tønder,

Vestergade 53,

— anbefaler sig som **Vognlakerer.** —

Udsalg af Olfjefarver og klæbefri Gulvoljer.

Bager Th. Petersen,

Vestergade, Tønder,

anbefaler sig til Landbefolkningen.

Asmus A. Matthiesen,

Tønder,

— anbefaler sin Kolonialforretning. —

Tobak og Cigarer.

S. C. Sønnichsen,

Tønder.

Lager af alle Slags **Kunstgødning.**

Agent for Brandforsikringsselskabet „Danmark“.

Hans Hansen,

Slotsgade,

(tidl. Joh. D. Hansen)

Tønder,


anbefaler sin **Kolonial-Forretning.**


Prima Varer! Billigste Priser!

August Müllers Drogeri,

Tønder.

Alle frigivne

 Apothekervarer,
Sygepleje-Artikler,
Forbindstoffer,
Parfumerier,
Toilette-Artikler.

 Kolonialvarer,
Delikatesser,
Vin og Spirituoser,
Cigarer og Cigaretter,
Chokolade og Kakao.

Johannes Jensen, Tønder, Vestergade.

Lager af Fodtøj. Bestilling efter Maal.

Ikke passende byttes. Skaffeforretning og Ustensiller.

Urmager M. C. Sørensen, Tønder.

Stort Lager af

Ure, Guld- og Sølvvarer, Brillor, Kikkerter osv.

Reparationer under Garanti i mit Værksted.

Tønder. *J. H. Jensen, Højer.*

anbefaler sin

Gæstgivergaard „Wieding Harderhof“ i Tønder Vestergade med Gæsteværelser, Staldrum etc.

Sammesteds Lager af udsøgte Luksusvogne.

Tønder Fiskerøgeri, Østergade,

anbefaler frisk røgede

Sild, Makrel, Aal osv. Ferske Torsk Rødspætter etc.

E. Pedersen.

Chr. Skov, Skræddermester, Tønder.

Stort Lager af

Tøjer til Herre- og Damegarderobe.

P. Olufsen, Tønder.

Torvet. (Indehaver: **Andreas Petersen**) Telefon 137.

Kolonial og Delikatesser, Konserver

engros.

Specialafdeling for Cigarer og Tobak.

Vin og Spirituoser osv.

Ehm Christensen,

Tønder.



Manufaktur- og Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion.



*Hvidevarer. * Færdigt Linned. * Fjer og Dun.*

P. L. Dinsen, Tønder,

anbefaler sin

~ Kolonialvare-Forretning. ~

Fine Vine. Tobak og Cigarer. Sydfrugter.

A. Hansen, Sønder, Søndergade.

Stort Lager af moderne Møbler.

Polstermøbler og Madrasser sælges til Forhandlere.

Specialitet: Et patenteret Køkken- og Opvaskebord.

A. H. JUNKER. * BREDE.

Kolonial-, Manufaktur-, Glas-, Porcelæn-, Stentøj-, Tobak- og Cigarhandel. Kakkellovne og Komfurer. Stort Lager i Vin og Spirituoser.

Fra Flensborg By.

Skibbroen 3,
Flensborg.

„Sommers Hôtel”,

Skibbroen 3,
Flensborg.

ligeoverfor

Dampskibspavillonen og i Nærheden af Banegaardene.

A. E. Colding, Flensborg,

anbefaler sin

~ Vinhandel. ~

J. Jessen & Co. Efterfølger,

Flensborg.

Kolonialvarer og Markfrø engros. Sæbefabrik.
Specialitet: Snehvid Solvsæbe og Cresim-Sæbe.

Jens M. Ferdinand, Flensborg,

Angelbogade 16.

↪ Kaffe-Special-Forretning. ↩

„Magasin du Nord”, Flensborg.

Mode-, Manufaktur-
og Konfektions-Forretning. Udstyrsartikler. ———
H. C. Christiansens Efterflg.,
Indehaver: Klüver & Petersen.

H. Wohlenberg, Flensborg.

Nystaden 71. Egen Linier-Anstalt. Storegade 32.
Elektrisk Drift! Bogbinderi og Bogtrykkeri. Elektrisk Drift!
Specialitet: Fremstilling af Forretningsbøger
med enhver Linatur og efter enhver Opgivelse. ———
Mønsterark og Prislister sendes gerne.

Spare- og Laanekasse for Flensborg og Omegn S.m.b.H. i Flensborg

Nørregade Nr. 11/13, 1. Sal.

Forrenter Indskud: Opsigelse 6 Maaneder med 4 pCt. p. a.
Kort Opsigelse med 3½ pCt. p. a.

Kontordag hver Lørdag fra Kl. 10—12 Form. og 2—4 Efterm.

Kontoret er aabent
hver Søndag fra Kl. 10—12 Form. og 3—6 Efterm.

Bogholderen modtager Indskud imod Kvittering og ud-
betaler mindre Beløb.

De ærede Læsere af „Sprogforeningens Almanak“ anbefales et Indkøb i vore Forretningshuse :

Uldall & Møller og Hansen & Co.

i Flensborg,

der med Hensyn til Billighed og Udvalg byder store Fordele.

Afdeling
for :

Herre-Klædninger,
Herre-Overfrakker,
Herre-Regnfrakker,
Herre-Benklæder,
Dreng-Overfrakker,
Dreng-Klædninger,
Halte,
Kasketter,
Arbejder-Garderobe,
Undertøj,

Skotøj

af alle Slags til
Damer, Herrer og
Børn
under Firma

Hansen & Co.,
Flensborg,

Nørregade 92/94/96.

Afdeling
for :

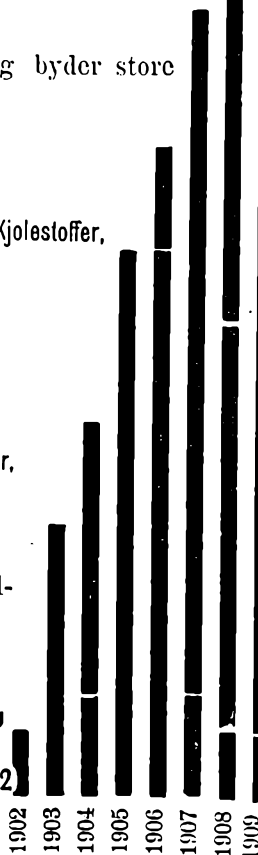
Sorte og kulørte Kjoløstoffer,
Vaske-Kjoløstoffer,
Sengetøjer,
Lagenlærreder,
Hvidevarer,
Uldvarer,
Fjer og Dun,
Færdigsyet Linned,
Korsetter, Forklæder,
samt alle Slags

Kortvarer

til særdeles bil-
lige Priser
under Firmaet

Uldall & Møller,
Flensborg.

Nørregade 98/100/102



Gunstigt Indkøbssted

for
Købmænd og Forhandlere
i vor
Engros- og Eksportforretning
Nørregade 92/96.

Telefon for

Uldall & Møller 2173,
do. Engrosafdeling 2172,
Hansen & Co. 604.

1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909

Ovenst. viser en nøjagtig Statistik over Forretning. Vækst. Den grundlagdes 1902 med et Personal af 3 Mand og beskæftiger nu 35 Personer.

Til Læserne!

Originale Bidrag, der formenes egnede til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgiveren i Aabenraa, som paa Forlangende leverer de ikke benyttede Manuskripter tilbage igen.

Som egnede Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer fra Landet mellem Kongeaa og Ejder.

Gamle Optegnelser og Dokumenter af almen Interesse.

Gamle Ordsprog, Leveregler, Indskrifter, Viser o. s. v. fra vort Hjemland.

Beretninger om gamle Fund, gamle Skikke, store Ulykker, Krigsbedrifter og Krigsminder.

Fortællinger og Skildringer, der knytter sig til og belyser Folkelivet i Nordslesvig i ældre og nyere Tid o. s. v.

* * *

Sprogforeningens Almanak, til hvis Formaal det ogsaa hører at støtte det danske Sprog og den danske Nationalitet i Nordslesvig, ønskes — ligesom den skrives for Folket — ogsaa skreven af Folket.

Alle og enhver, som hylder disse ovennævnte Formaal, bedes virke for den stadig videre Udbredelse af Sprogforeningens Almanak.

Det ved Almanakkens Udgivelse fremkomne Overskud gaar til Sprogforeningen
Udgifterne.

